

SISUKORD

Sissejuhatus	3
AASTAARUANNE 2013	4
Olulisemad tegevused aruandeaastal	6
Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii näitused 2013	26
2013. a mentorkoolitused maakondades	27
2013.a. raamatupidamisbilanss.....	29
ERKL 2013.a. tulemiaruanne	30
PAIKKONDADE KÄSITÖÖÜHENDUSTE AASTAARUANDED	31
HARJUMAA.....	31
HIIUMAA	33
IDA-VIRUMAA JA NARVA.....	36
JÕGEVAMAA	38
LÄÄNEMAA JA VORMSI.....	45
LÄÄNE-VIRUMAA JA JÄNEDA	48
PÕLVAMAA	51
PÄRNUMAA JA KIHNU	52
RAPLAMAA.....	58
SAARE-, MUHUMAA JA RUHNU	62
SETOMAA.....	67
TARTUMAA	70
VALGAMAA.....	79
VILJANDIMAA	83
VÕRUMAA	86
ALALIITUDE AASTAARUANDED	89
Alaliitude Nõukoda	89
Eesti Paeliit.....	89
Eesti Lapitöö Selts.....	90
Erivajadustega käsitöömeistrid.....	90
Kangakudujad.....	91
Käsitöö kolleksionäärid.....	92
Käsitöömeistrid	92
Mänguasjameistrid	93
Pitsimeistrid.....	93
MTÜ Narva Klubi Käsitöö.....	93

MTÜ Rahvarõivas	94
Väikeettevõtjad.....	97
Väikekandlemeistrid.....	98
KOOSTÖÖPARTNERID JA KOOLID.....	99
Tallinna Ülikool	99
TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond	100
Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA.....	103
Eesti Tööõpetajate Selts ATS.....	104
Tarbekunsti ja oskuskäsitöö erialasid õpetavad kutseõppeasutused	105
Erivajadustega käsitöömeistrite koolitamine.....	105
TEGEVUSPLAAN 2014	106
Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu arengukava.....	110
Näitused Rahvakunstigaleriis 2014	116
AASTARAAMATU LISAD.....	117

Aastaraamatu panid kokku Liivi Soova, Monika Plaser, Karin Vetsa, Maiken Mündi, Liina Veskimägi-Iluste.

Keeleliselt toimetas Viivi Variksaar

Esikaane kujundas Kadi Pajupuu

Täname kõiki, kes andsid panuse aastaraamatu valmimisele!

Sissejuhatus

Armas lugeja!

Nende kaante vahel on **maavillane aasta**: kokkuvõte aasta teema konkursist, õppepäevadest, väiksematest ja suurematest kordaminekutest paikkondades. Heameel on tõdeda, et Käsitööliidu aasta teema leiab järjest rohkem kõlapinda ja avastamisrõõmu meie käsitööühenduste erinevate ettevõtmiste kaudu üle maa. Rahvakunstigaleriisse mahtus mitu eriilmelist maavilla teemaga seotud näitust ja selle aasta parimaks tunnistati **Kango Tekstiili Hundid ja lambad**.

Aasta suurim elamus oli kindlasti **Anu Raua vaibanäitus Tallinna Kunstihoones**. Nii palju soojust, taaskohtumist, uusi südantsoojendavaid lugusid..... Aitäh Anule selle pika kohtumise eest seal vaipade keskel! Mõned käigud jäävad kauaks meelde.

Meie käsitööliikumisele on viimasel kahekümnel aastal andnud hoogu kuulumine Euroopa ja Põhjamaade organisatsioonidesse, üksteiselt õppimine ja näituste vahetamine. Eesti oli Põhjamaade käsitööliikumise eestvedaja viimased kolm aastat. Mais toimus **Viljandis rahvusvaheline konverents Traditsioonilised kampsunid Läänemeremaades**. Tänu **Riina Tombergile, Ave Matsinile** ja kõigile neile, kes kolme aasta jooksul löid kaasa meie rahvusvahelistes projektides, kus tutvustasime oma käsitöötraditsioone ja loodetavasti panime aluse mitmele uuele rahvusvahelisele ühissetevõtmisele juba lähiaastatel.

Aruandeaastal alanud **mentorprogramm** käivitus juba esimestel kuudel ja meil ei olnud probleeme püstitatud ülesannete täitmisega. Koolitus oli suuresti 2014. aasta **meistrite aasta** teenistuses ja õnnestumise võime siin kirjutada nii meie koolitaja **Kadi Pajupuu** kui projektijuht **Karin Vetsa** arvele. Oleme veendunud, et mentorprogramm tuli, et jääda.

Paikkondade käsitöötraditsioone ja ettevõtmisi tutvustavad käsitööpäevad olid sellel aastal **Võrumaal** ja, nagu ikka, oli avastamisrõõmu küllaga. **Marika Sepp** ja tema meeskond olid pannud kokku programmi, kus nägime nii paikkonna käsitööd kui kaunist loodust ja hinge jäi kõlama, et esimesel võimalusel tulen siia tagasi.

Ehteaastal alanud **käsitöökojad üle maa** koguvad igal aastal uusi tegijaid ja osavõtjaid. Nii on justkui igal paikkonnal kohustus pakkuda ümbruskonna rahvale midagi uut. Käsitöökodade kirjapanek meie veebilehel algab juba varakult ja viimased registreerujad teevad seda veel paar päeva enne.

Paikkondade aruandeid lugedes saab selgeks, et olukord on vägagi erinev. Kindlasti on oluline, kes on eestvedajad, aga järjest rohkem mõjutab edasiminekut kohalike võimude tahe ja võimalused valdkonda materiaalselt toetada. Setomaal, Haapsalus, Muhumaal, Kihnus on seda rohkem mõistetud ja aru saadud, et käsitöövaldkond on nii kultuurinähtus kui elatusallikas. Põhjamaade mudeli järgi on igas maakonnas väike käsitöökeskus ja oma käsitöökonsulent. Oleme kakskümmend aastat sellest rääkinud ja täna on selline tunne, et mingeid keerulisi teid käies jõuame ka meie sinna vähemalt osades maakondades, ja seda just omavalitsuste endi toel. Loodame, et nii see läheb.

Aruandeaastasse jäi ka juubeliaasta – **85 aastat Käsitööliitu** – ettevalmistus. Meistrite aasta näitusteprogramm ja meie suurim ettevõtmine, **näitus ornaMENTAALNE Tallinna Kunstihoones** vajab põhjalikku ettevalmistust.

Liivi Soova

EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT

AASTAARUANNE 2013

Kutsumus ja kohustus

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit (edaspidi ERKL või Käsitööliit) väärtustab, hoiab ja arendab paikkondlikke eripärasid, arvestades rahvuslikke käsitöötraditsioone kui kultuurinähtust ja elatusallikat.

Olulisem aruandlusaastal

Aasta teema: maavillane

Käsitöökonkurss: eesti-maa-villane

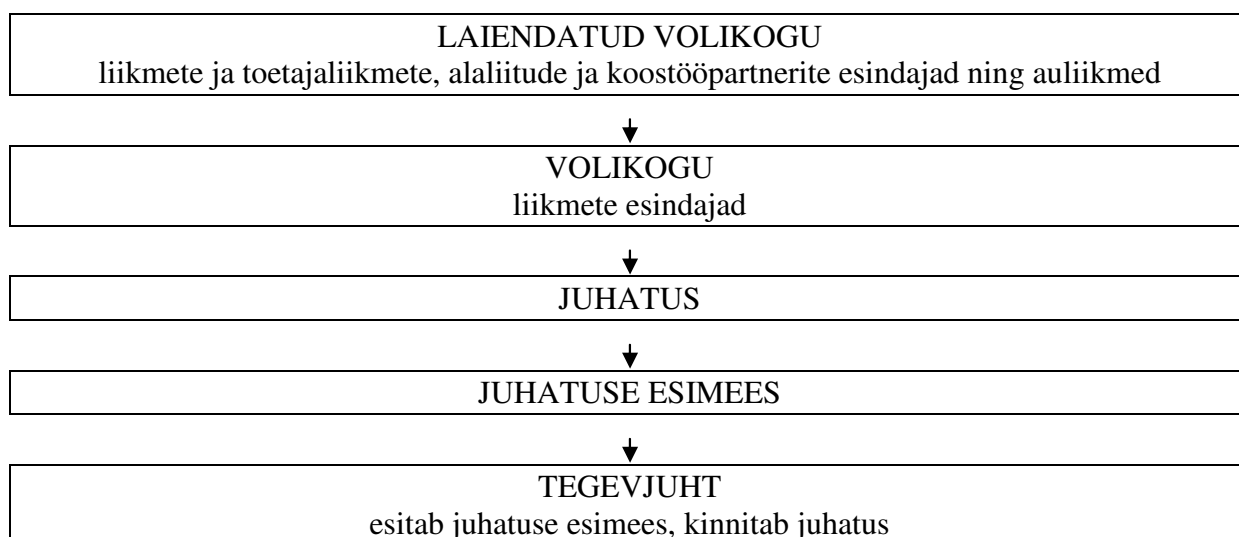
Rahvusvaheline konverents

- *Traditsioonilised kampsunid Läänemeremaades.* 16.–18. mai Viljandis. Konverentsi korraldaja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia.

Traditsioonilised ettevõtmised

- Volikogu 8. veebruar Tallinnas
- XVII käsitööpäevad 31. mai –1. juuni Võrumaal
- Rahvakunstilaat 14.–16. juuni, 15. juuni laste käsitöölaad Tallinnas Raekoja platsil
- XIV Keskaja päevad 4.–7. juuli Tallinna vanalinnas
- Juhtide kool 20. september Tallinnas
- VI käsitöö väikeettevõtjate foorum 12. oktoobril Tartus
- Käsitöökojad üle maa 26. oktoober
- XVII Mardilaat 7. –10. november Saku Suurhallis

ERKLi struktuur

Liikmed

- **Auliikmed** – Erna Aljasmets, Saima Loik, Anu Raud, Ingrid Rüütel

ERKLi liikmed

Paikkondlikud keskseltsid: Harjumaa ja Tallinna Keskselts, Ida-Virumaa Käsitööselts, Kesk-Eesti Käsitööselts, Lääne-Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts, Maarja-Magdaleena Gild Pärnus, Tartumaa Käsitöö Keskselts, Viljandimaa Rahvakunstiühing, Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskselts.

- **Paikkondade käsitööühendused ja keskused:**

Aila Näpustuudio, Haapsalu Käsitööselts, Hiiumaa Käsitööselts, Huviselts *Põimik*, Jäneda Käsitöökeskus, SA Kihnu Kultuuriruum, Muhu käsitööselts *Oad ja Eed*, Narva Klubi Käsitöö, Näputüüselts, Põltsamaa Käsitateokoda, Põltsamaa Käsitööselts, Põlva Käsitööklubi, Rahvakunsti Klubi, Raplamaa Seltsing *Süstik*, Rápina Käsitöökoda, Saaremaa käsitööühendus *Kadakmari*, Tallinna Käsitöökeskus, Tartu Käsitööklubi, MTÜ TuleLoo, Vormsi Käsitööselts, Seto Käsitüü Kogo, MTÜ Kirävüü, Kreutzwaldi muuseumi käsitöötuba, MTÜ Ruhnu KultuuriAit.

Toetajaliikmed – 38 käsitööga tegelevat ettevõtjat.

Alaliidud

Alaliitude nõukoda – esimees Lembe Maria Sihvre, asetäitja Anu Randmaa.

Eesti Seppade Ühendus – Gunnar Vares, erivajadustega käsitöömeistrid – Anneli Säre, kangakudujad – Veinika Västriik, käsitöömeistrid – Kristi Teder, käsitöö kollektsionäärid – Ulve Kangro, lapitöömeistrid – Anni Kreem, mänguasjameistrid – Lembe Maria Sihvre, pitsimeistrid – Eeva Talts, MTÜ Rahvarõivas – Anu Randmaa, siidimaalijad – Aita Rõemus, Vildikoda – Liina Veskimägi-Iliste, väikeettevõtjad – Liina Veskimägi-Iliste, väikekandlemeistrid – Toivo Tähemaa

ERKLi liikmelisus

- Eesti Folkloorinõukogu
- Eesti Vabaharidusliit
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA)
- Euroopa Rahvakunsti- ja Käsitööföderatsioon
- Põhjamaade Käsitööliit

Koostööpartnerid

SA Kutsekoda, Rahvakultuuri Keskus

Koolid: Eesti Kunstiakadeemia, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Tallinna Rahvaulikool, Tallinna Kopli Ametikool, Kuressaare Ametikool, Haapsalu Kutsehariduskeskus, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool, Rápina Aianduskool, Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool, Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, Tallinna Puuetega Noorte Keskus *Juks*.

Seltsid: Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA, Eesti Tööõpetajate Selts ATS, MTÜ Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Selts

Muuseumid: Eesti Rahva Muuseum (koostööleping 2006), Eesti Põllumajandusmuuseum, Eesti Vabaõhumuuseum, Heimtali Muuseum, Hiiumaa Muuseum, Obinita Seto Muuseumitarõ, Setu Talumuuseum, Harjumaa Muuseum.

Volikogu, juhatus ja töötajad

Volikogu

Käsitööliidu laiendatud volikogu oli koos 9. veebruaril 2013. Osalejaid 49.

Vastuvõetud otsused: Juhatus töö 2012. a hinnati ühehäälselt heaks; kinnitati arengukava aastateks 2013–2017, aastaaruanne 2012 ja tegevusplaan 2013. Revident Eha Kotov esitas finantsaruande ja see kinnitati ühehäälselt.

Kinnitati liikmemaks 2013. aastaks: 16 eurot paikkondadele ja 65 eurot toetajaliikmetele.

Volikogu kinnitas institutsioonipõhise juhatuse koosseisus:

1. **Katre Arula**, paikkondade käsitööühendused
2. **Lembe Maria Sihvre**, alaliitude nõukoda
3. **Anu Randmaa**, MTÜ Rahvarõivas
4. **Liina Veskimägi-Iliste**, MTÜ Vaselised
5. **Virve Tuubel**, Eesti Rahva Muuseum
6. **Ave Matsin**, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia
7. **Liivi Soova**, Tallinna Rahvaulikool

Juhatuses esimeheks valis juhatus Liivi Soova.

Juhatuses koosolekud 2013. aastal: 11. jaanuar (Tartu), 11. aprill (Tallinn), 17. mai (Viljandi), 17. september (Tallinn) ja 22. november (Tallinn).

2013. aastal töötasid Käsitööliidus:

Monika Plaser – projektijuht/tegevjuht

Liina Veskimägi-Iliste – projektijuht

Lembe Maria Sihvre – projektijuht

Karin Vetsa – projektijuht

Maiken Mündi – projektijuht

Siiri Topaasia – raamatupidaja

Leen Jõesoo – arendus- ja koolitusjuht (alates septembrist lapsehoolduspuhkusel)

Olulisemad tegevused aruandeaastal

Alus: ERKLi arengukava aastateks 2013–2017

EESMÄRK 1. ERKL on hästitoimiv organisatsioon, mille võrgustik koosneb paikkondlikest keskseltsidest, käsitöökeskustest ja valdkondi esindavatest alaliitudest. Igas paikkonnas toimib infopunkt.

Kindel struktuur, ladus koostöö

Käsitööliidu arengukavas ei teinud juhatus aruandeaastal parandusi. Juhatus peab oma koosolekutel aastal 2014 põhjalikumalt analüüsima käsitöövaldkonna arengut erinevates maakondades ja vajadusel viima sisse täiendusi arengukavas.

Juhatuses koosolekul (22. november) otsustati pikendada arengukava aastani 2018.

Laiendatud volikogu ettevalmistus ja läbiviimine 8. veebruaril 2014. a. Aastaraamatu väljaandmine.

Käsitööliidu struktuuri ülevaatamine ja täiendamine. Aruandeaastal ei tehtud struktuuris põhimõttelisi muudatusi.

Tuleb üle vaadata paikkonna seltside erinevad võimalused ja vajaduse/mittevajaduse keskseltsi moodustamiseks. Maakondi peab vaatama erinevalt, kunagi püstitatud ülesanne

igasse maakonda keskselts ei ole ennast õigustanud. Arengud käsitöövaldkonnas ja osade omavalitsuste suurem panus on tekitanud erinevad võimalused meie liikmesorganisatsioonidele.

Käsitöövaldkonna edendamisel on järjest suurenev tähtsus koostööl Rahvakultuuri Keskuse ja kohalike rahvakultuurispetsialistidega, kellega on võetud ka otsekontakte suuremate ürituste korraldamisel paikkondades. Aruandeaastal oleme tulemuslikult teinud koostööd Tartu, Läänemaa, Saaremaa rahvakultuurispetsialistidega.

Rahvakultuuri Keskuse maakondade rahvakultuurispetsialistidele on aruandeperioodil regulaarselt edastatud informatsiooni Käsitööliidu tegemistest. Loodud on kultuurispetsialistide E-posti list, kuhu edastatakse informatsioon Käsitööliidu olulisematest sündmustest ja üritustest. Liivi Soova ja Monika Plaser on osalenud rahvakultuurispetsialistide koosolekul Tallinnas, kus on arutatud koostöövõimalusi.

Aruandeaastal töötas **8 paikkondlikku keskseltsi**, kus on võetud endale kohustus jagada informatsiooni ka teistele maakonnas paiknevatele ühendustele ja kus korraldatakse suuremaid käsitöövaldkonnaga seonduvaid ettevõtmisi.

Meil puudub Põhjamaadele omane ja 30ndatel aastatel ka Eestis toimunud konsulentide tugisüsteem ning toetus käsitöökeskuste näol. Otsetoetuste puudumisele vaatamata on hakanud viimastel aastatel toimima väga erinev omavalitsuste toetussüsteem käsitöövaldkonna alalhoidmiseks ja edendamiseks.

On leitud võimalus omavalitsuse abil ja projektide näol luua käsitöökeskusi (Tõstamaa käsitöökeskus, Haapsalu Pitsimaja, Hiiumaa Meistrite Maja, Setomaa käsitöötoad, Pärnu Maarja-Magdaleena Gild). Mitmes maakonnas on leitud võimalusi ka ülalpidamiskulude toetuseks. Mõnes paigas toimivad käsitöökeskused ka eraettevõtluse toel. Uued võimalused annavad lootust käsitöövaldkonna edasikestmiseks ning uute võimaluste loomiseks.

Väikeettevõtlust on suuremates linnades toetatud ka loomemajanduse projektidega ja loomeinkubaatorid toimivad hästi.

Kohalike käsitööseltside paremaks mõistmiseks ja Käsitööliidu eesmärkide selgitamiseks ning tegevuste tutvustamiseks korraldati aruandeaastal kolm **teabepäeva** Valga-, Lääne- ja Võrumaal. Arutlusel olid 2014. aasta suuremad ettevõtmised, uus mentorprogramm ja soovitud paikkondlike meistrite *web*-kataloogi loomiseks.

Käsitööliit omalt poolt sai tutvuda kohalike käsitööjuhtidega ja väga vajalikku tagasisidet maakonna probleemidest ning soovidest. Peame selliseid teabepäevi ja vastastikust informatsioonivahetust väga oluliseks ning prioriteediks ka järgmisel aruandeaastal.

Kuna paikkondade keskseltsidele püsivat riiklikku toetust lähiaastatel loota ei ole, siis töötas Käsitööliit koostöös Rahvakultuuri Keskusega välja oma **mentorprogrammi**, mis 2013. aastal Kultuuriministeriumi toel ka ellu rakendus. Mentorprogramm võimaldab paikkondlikel keskseltsidel kutsuda nõustama ja koolitusi läbi viima käsitöövaldkonna tipptegijaid.

Programm on välja töötatud viieks aastaks (kuni 2017 k.a), programmi jaoks taotletakse raha igal aastal. Mentorprogrammi kohta leiab täiendavat infot Käsitööliidu kodulehelt www.folkart.ee

Alaliitude Nõukoja alaliitude nimekiri täienes aruandeaastal ühe uue liikmega – väikekandlemeistrite alaliit. Läbirääkimised käivad teiste rahvuste esindajate ning tohu- ja puutöö alaliitude loomiseks. Tihedam koostöö puudub endiselt Eesti Paelliiduga.

Alaliitude tegevust on kajastatud infolehes *Teataja* ja olulisematest ettevõtmistest on huvilisi informeeritud veebilehe www.folkart.ee kaudu. Alaliitude aruandeid vaata alates lk 89.

Kõige suuremaid edusamme on teinud rahvarõiva alaliit (MTÜ Rahvarõivas). Nende tegevust toetab 5aastane rahvarõivaprogramm.

Alaliidu koduleht www.rahvaroivad.folkart.ee propageerib rahvarõivaid ja nende kandmist, tutvustab meistreid ja pakub vastavateemalisi koolitusi.

Käsitööliit on esitanud Eesti Kultuurkapitalile **tunnustamiseks** alaliitude esindajad: Anu Randmaa (MTÜ Rahvarõivas), Veinika Västriku (kangakudumise alaliit), Kristi Teder (käsitöömeistrite alaliit).

Käsitöövaldkonna andmete kogumist **rahvakultuuri andmekogusse** juhib Rahvakultuuri Keskus. Andmebaas on rakendatud tööle, kuid selle toimimine ja uuenedamine ei vasta ootustele. Andmebaas asub <http://www.rahvakultuur.ee> 2013. aastal toimus Rahvakultuuri Keskuse eestvedamisel kaks koosolekut andmebaasi parandamiseks ja täiendamiseks. Nõu küsiti ka Eesti Spordiregistri haldajatelt, et aimu saada nende andmebaasi tööpõhimõtetest ning võimalusel kasutada sama mudelit rahvakultuuri andmebaasi parendamiseks.

Käsitööliidul ei ole aruandeaastal olnud süsteemset koostööd Rahvakultuuri Keskusega, et seda andmebaasi korrigeerida ja täpsustada. Koosolekutel võeti vastu otsus, et andmebaasi andmete sisestamise kohustus lasub maakonna rahvakultuurispetsialistil. Andmebaasi korrastamine on 2014. a nii ERKLis kui ka Rahvakultuuri Keskuses üks prioriteete.

EESMÄRK 2. ERKL on oma valdkonna tuntud ja tunnustatud institutsioon Eestis ja Euroopas.

Meil on palju sõpru, oleme nähtavad

Koostöö Eestis ja Euroopas. Aruandeaastal kuulusid meie esindajad järgmiste liikmesorganisatsioonide ja koostööpartnerite tegevust juhtivatesse organitesse:

- Kultuuriministeeriumi juures tegutsev vaimse kultuuripärandi nõukogu (Ave Matsin)
- Eesti Kultuurkapital, Rahvakultuuri sihtkapital (Liivi Soova)
- SA Kutsekoda kutsenõukogu (Liivi Soova)
- Eesti Folkloorinõukogu (Liina Veskimägi-Iliste)
- Eesti Vabaharidusliit (volinik alates aprillist 2012 Leen Jõesoo)
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (Kersti Loite/Liina Veskimägi-Iliste)
- Eesti Rahva Muuseumi nõukogu (Ave Matsin)
- MTÜ Eesti Muuseumiühing (Virve Tuubel)
- MTÜ ERM Sõprade Selts (Virve Tuubel, Liivi Soova)
- Mulgimaa kultuuriprogramm (Ave Matsin, Virve Tuubel)
- MTÜ Fenno-Ugria Asutus (Liisa Tomasberg)
- Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse juures töötav tarbekunsti ja oskuskäsitöö õppekava rühma nõukogu (Ave Matsin, Anu Randmaa)
- Tallinna Kopli Ametikooli nõukogu (Liivi Soova)

- Euroopa Rahvakunsti- ja Käsitööföderatsioon (Liivi Soova)
- Põhjamaade Käsitööliit (Liivi Soova)

Juhatus poolt volitatud esindajate kaudu jätkus koostöö kõigi ühenduste ja institutsioonidega, mille liige ERKL on. Esindajad on osalenud nimetatud organisatsioonide aastakoosolekutel ja võtnud osa juhatuste, volikogude ja nõukogude tööst. Juhatus on saanud tagasisidet ja olulisem teave on avaldatud meie veebilehel ning ajalehes *Teataja*.

2010– 2013 oli Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit Põhjamaade Käsitööliidu juht. 16.–18. mail Viljandis toimunud **rahvusvahelisel konverentsil *Traditsioonilised kampsunid Läänemere maades*** andis rotatsioonijärgne juht Liivi Soova eesistumise üle Marketta Luutonenile Soome käsitööühendusest.

Rahvusvahelise konverentsi korraldaja oli TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond. Konverentsiga otsiti vastust küsimusele, milliseid kampsuneid on Läänemere-äärsetes maades ajalooliselt kootud ja kantud ning kuidas need peegeldavad meie ja naabrite ühist ajalugu.

Konverentsil osales pea 200 inimest, neist 80 väliskülalist Shetlandilt, Taanist, Norrast, Rootsist, Soomest, Hollandist, Lätist, Saksamaalt ja Ameerikast.

Konverentsi võib lugeda kordaläinuks. Tagasiside kaudu teame, et konverents oli huvitav ja informatiivne nii eestlastele kui ka väliskülalistele. Sisukate ettekannetega konverentsil kujunes tõine õhkkond. Sujus ka konverentsi korralduslik pool.

Konverentsi kohta loe lisa Teatajast nr 28, programm vt. aastaaruande lisa 1 lk 24.

Vastavalt võimalustele oleme jätkanud oma **tegevuse tutvustamist meediakanalite kaudu**. Tallinna tänavavalgustuspostidel reklaamiti juulis Keskaja päevi ja novembris Mardilaata, viimast on reklaamitud edukalt ka bussiootepaviljonidel. Peame neid reklaame kalliks ja kulukaks, kuid väga oluliseks. Samal ajal Mardilaada reklaamiga saame tutvustada meie tegevust laiemalt (rahvakunstigalerii, koolitused jms).

Raadioreklaami tehti Keskaja päevade ja Mardilaada kohta Kuku-, Viker- ja Klassikaraadio kanalites. Ilmusid artiklid ERKLi tegemistest ajakirjas **Maakodu** detsembris ning **Maalehe** vahelehes **Targu Talita**. Loodame jätkuvalle koostööle ajalehega Maaleht. Peame oluliseks aruandeperioodil ilmunud artiklite kogumist ja säilitamist Käsitööliidu arhiivis.

Hindame kõrgelt tihedat **koostööd ajakirjaga *Käsitöö***, mis avaldab regulaarselt meiepoolset infot ja on hea partner erinevates ettevõtmistes.

Olulisel kohal Käsitööliidu tegevuse kajastamisel on meie koduleht **www.folkart.ee**, mille kõrval omandab järjest enam tähtsust Käsitööliidu leht **sotsiaalvõrgustikus *Facebook***. Meil on ligi 3000 *Facebooki* sõpra!

Oleme pidanud oluliseks hoida kodulehe eesti- ja ingliskeelne versioon ajakohasena. Oleme loonud vajalikke ristviiteid enda ja partnerite kodulehtedele ning meie *Facebooki* kontole. 2012. a sai alustatud Käsitööliidu koolituskeskuse osa uuendamist ning tööd jätkati aruandeaastal. Varasema otseviite Tallinna Rahvaülikooli lehele on asendanud koolituste põhiandmestik, kust leiab juba otselingid kursuse sisule jm informatsioonile.

MTÜ Rahvarõiva kodulehele, kust leiab infot nii rahvarõivaste kui ka sellealaste koolituste kohta, viib Käsitööliidu kodulehelt otselink.

Lisatud on kursuste korraldusküsimused ning kinkekaardi soetamise info. Aruandeaastal kingiti ligikaudu 10 kursust.

Pidevat täiendamist vajab kodulehe ülesehitus, endiselt on mitmed teemad raskesti leitavad, toimiv otsingumootor alakasutatud. Ingliskeelne leht võiks olla sisukam ning otselinkimine liikmesorganisatsioonide kodulehtedele tuleb korrastada.

Käsitööliidu ametlik **e-postiaadress** *info@folkart.ee* toimib nii info koguja kui jagajana. Aasta alguses uuendati olemasolevad infolistid: *juhatuse, paikkonnad, alaliidud, toetajaliikmed*. Neid täiendatakse jooksvalt, põhiline uuendamine toimub pärast paikkondade aastaaruannete esitamist. Lisaks on loodud *huvilist*, kuhu plaanime koondada Käsitööliidu sõpru, kes on olnud huvitatud meie poolt edastatavast infost, kuid ei kuulu ühessegi eespool mainitud listi.

Teavet Käsitööliidu ettevõtmiste kohta on jagatud kõigil suurematel ettevõtmistel Tallinnas ja paikkondades ning maakondade infopunktides. Juhatuse liikmed osalesid käsitööpäeval Võrumaal, ettevõtlusfoorumil Tartus, käsitöökodades üle maa, jagades teavet Käsitööliidu ettevõtmiste kohta.

Kirjastustegevus. 2013. aastal ilmus aasta teema konkursi kataloog *eesti-maa-villane* ja kordustrükina ilmub *Eesti oma kuub*, autor Igor Tõnurist.

Kevadel ja sügisel andsime välja Käsitööliidu **Teataja nr 28 ja 29** paberkandjal (lisatud aastaraamatu paberversioonile).

Mardilaadaks ilmusid *Mardilaada leht 2013* (lisatud aastaraamatu paberversioonile) ja koolituse voldik 2013/2014, ning Käsitööliidu 2014. a infovoldik.

EESMÄRK 3. Rahvusliku käsitöö säilimine on tagatud elukestva õppe, järelkasvu toetamise ja mitmekesise koolitustegevuse kaudu.

Õppida on mõnus, see viib asja edasi

Juhtide kool toimus 20. septembril ja oli ettevalmistuseks **üle-eestilistele käsitöökodadele** ja algavale **meistrite aastale**.

Infopäeval anti ülevaade aasta teema *meistrite aasta* seotud suurematest üritustest ja õppepäevadest Tartus ja Tallinnas.

Juhtide koolis leidsid käsitlemist veel järgmised teemad:

- Juubeliaasta 2014, Käsitööliit 85. Volikogu ja pidulik vastuvõtt.
- Näitus *ornaMENTAALNE*.
- Meistrite aasta: paikkondade *web*-kataloog.
- Mentorprogramm.
- Käsitööettevõtjate foorum 12. oktoober Tartus.
- Käsitöökojad 26. oktoober
- Mardilaada tootekonkurss.
- Käsitööpäevad Narvas, 30.–31. mai

Juhtide kool on jätkuvalt vajalik paikkondadele käsitööliidu tegevuse tutvustamiseks ning samuti otsese tagasiside saamiseks. Peame oluliseks, et erinevate piirkondade juhid saavad vahetada kogemusi ning kaasa rääkida meie organisatsiooni töö paremaks korraldamiseks.

Õppereis Soome 15. november

Euroopa üks suurimaid käsitöömesse *Suomen Kädentaitot 2013* toimus Soomes Tampere. Õppereis oli plaanitud kogemuste saamiseks suurürituse korraldamisel. Mess toimus Tampere Spordihalli saalides, seal osales 755 Soome meistrit, käsitöö- ja mahetoidu ettevõtet. Külatajaid käis kolmel päeval kokku 36 728.

Soome käsitööd iseloomustab kaasaegne disain, kvaliteetsed materjalid ja praktilised lahendused. Rahvuslik osakaal võrreldes meiega on tagasihoidlik. Silma paistis taaskasutus nii metallitöös kui tekstiili alal.

Käsitööreis Ungarisse toimus augusti lõpus. Peaesmärk oli külastada Budapestis toimuvat Euroopa suurimat käsitöölaata. Reis oli mõeldud Käsitööliidu paikkondade inimestele ning toetajaliikmetele koostöös Tensi reisidega, artiklit reisi kohta loe *Teataja nr 29 lk 9*.

Euroopa Rahvakunsti- ja Käsitööföderatsiooni aastakoosolekul septembris osalesid Liivi Soova, Liina Veskimägi-Ilste ja Ave Matsin. Koosolekul esitasid liikmesriigid aastaaruanded ning kinnitati järgmine koosoleku toimumise koht – Riia. Koosolekuga samal ajal toimus konverents *Käsitöö elab*, millega Soome Käsitööühendus tähistas oma 100ndat juubelit.

ERKLi koolituskeskus

Eesti Rahvakunsti ja Käsitööliidu Koolituskeskuse **koolitusluba uuendati** 2013. a kevadel ja see kehtib kuni 28.02.2018 (ministri käskkiri nr 119, 12.03.2013). ERKL koolitusloa number on 6934HTM.

Koolitustegevusest teavitamine Käsitööliidu kodulehel on uuendatud ja püütud teha võimalikult kasutajasõbralikuks. **Kursuste nimekiri, korraldamise tingimused ja kinkekaardi** ostmise ning kasutamise võimalused on kajastatud kodulehel **koolituskeskuse** rubriigis.

Registreerumine meie kursustele toimub läbi Tallinna Rahvaülikooli süsteemi, kuid tulevikus soovime, et ERKL Koolituskeskuse kursuste info ja registreerimine oleks üle toodud *www.folkart.ee* lehele. Süsteem vajab põhjalikumat analüüsi ja uusi otsuseid.

Rahvarõivakoolitustele on võimalik registreeruda alates 2013. a sügisest ainult läbi Eesti Rahvarõivad (*rahvaroivad.folkart.ee*) kodulehe. Suunav link koolitustele toimib endiselt ka Tallinna Rahvaülikooli ja Käsitööliidu kodulehtedelt.

Facebook'i Käsitööliidu lehel on loodud avalikud fotoalbumid, mis võimaldavad info kiiret levitamist paljudele võimalikele huvigruppidele. Samas annab lehekülge operatiivset ja kiiret tagasisidet kursustel osalejatelt ning inimeste soovide kohta. Tihti on foorumis lihtsam küsida ning saada vastuseid kui helistada või saata e-kiri.

Koolituste teavituse hoogustumisele vaatamata ei ole koolitustegevus sujunud vaevadeta. Endiselt on raskusi kursuste täitumisega, seda koolitusturul tugeva konkurentsi ja üldisest majandussurutisest tingitud kokkuhoiu tõttu. Inimesed on koolituste suhtes valivad, odav hind on aina enam määravaks teguriks kursuse valimisel. Samas on teada-tuntud hea õpetaja või

vajalik-moekas teema (nt Haapsalu sall, süstikpits, kirikinnaste kudumine) vahest hinnast olulisem.

Vähese täitumuse tõttu on palju koolitusi ära jäänud, kuigi oleme kokkuleppel õpetajatega püüdnud leida kompromissi (väiksem töötasu). Käsitööliidu kursustel, mis toetavad rahvarõivakursust (nt fileepits) – oleme õppuritele teinud hinnasoodustust.

Lisaks on käsitööühenduste juhtidele, meistritele, huvilistele ning õpetajatele täiendkoolitusi korraldatud ka alaliitude kaudu: alaliitude kursused, suvekoolid ja käsitöölaagrid. Vt. alaliitude aruandeid, Teataja 28 ja 29.

Kõigil suurematel rahvakunsti- ja käsitöölaadadel on korraldatud meistrikodasid ja õpitubasid nii täiskasvanutele kui lastele. Erilise mõõtme arhailiste käsitööoskuste levimisele on andnud juba teist aastat Tallinna Keskaja päevade raames aset leidnud keskaja küla meistrikojad.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu kursused Kevad 2013. a

	Kursus	Juhendaja	Maht	Osalejad
1.	Vilditud kindad	Liisa Tomasberg	4	5
2.	Väike Waldorfnukk	Maaja Kalle	12	7
3.	Viltimine Kevadmeeleolus I	Maaja Kalle	4	9
4.	Viltimine Kevadmeeleolus II	Maaja Kalle	4	Jäi ära
5.	Nõelvilditud ja tikitud pross	Mareli Rannap	6	Jäi ära
6.	Nunovilt- efektid villaga	Liisa Kallam	8	13
7.	Süstikpits algajatele	Eeva Talts	6	12
8.	Paku ja -pitsuitrük	Liisa Tomasberg	8	7
9.	Paberpead	Mae Kivilo	8	Jäi ära
10	Lahttaskud	Gerly Karu	4	Jäi ära
11	Niplispits algajatele (algas sügisel)	Kristiina Halberg	24	13
12	Niplispitsi klubi (algas sügisel)	Kristiina Halberg	24	16
		Kokku	112	82

Sügis 2013. a

	Kursus	Juhendaja	Maht	Osalejad
1.	Nõelvilditud ja tikitud pross	Mareli Rannap	6	10
2.	Väike Waldorfnukk	Maaja Kalle	12	Jäi ära
3.	Vilditud suss	Liina Veskimägi-Ilste	5	11
4.	Vilditud müts	Liina Veskimägi-Ilste	5	9
5.	Fileepits algajatele	Eeva Talts	5	12
6.	Päikesepits	Eeva Talts	4	Jäi ära
7.	Niplispits algajatele (jätkub kevadel)	Kristiina Halberg	24	12
8.	Niplispitsi klubi (jätkub kevadel)	Kristiina Halberg	24	11
9.	Luxeuili nõelpits	Kristiina Halberg	8	9
10	Puulusikas	Andres Koidu	8	Jäi ära
11	Vitspunutis	Margus Rebane	10	16
12	Kingi pakkimine	Ulve Kangro	4	7

13	Jõulupärg ja -kräss	Lembe Maria Sihvre	3	5
14	Nõelviliditud jõulukaunistus	Maaja Kalle	4	14
15	Jõulukroon	Peeter Sihvre	4	Jäi ära
16	Kaisukaru	Lembe Maria Sihvre	6	Jäi ära
		Kokku	132	117

Rahvarõiva nõuandekoja kursused toimusid Allikamaja koolitusruumis Lühike jalg 6a ja Rahvarõiva nõuandekojas Pikk t 15. Neid kursusi kureeris koolitusjuht Maiken Mündi. Koolitused on esemepõhised, st, et kõik rahvarõivakomplekti kuuluvad esemed on haaratud. Kursused on aasta-aastalt samad – nii on võimalik 2–3 aasta jooksul kõiki kursusi läbides rahvarõivakomplekt valmis teha. Olles valmistanud vähemalt 3 komplekti, läbides vajalikud teoreetilised kursused ning koostanud kirjaliku töö, on võimalik taotleda rahvarõiva meistritunnistust.

Kevad 2013

	Kursuse nimi	Juhendaja nimi	Maht	Osalejad
1	Vaselised	Astri Kaljus	8	12
2	Sitsijaki kursus	Kübe Koppelmann	12	Jäi ära
3	Triibuseeliku kanga kudumine	Anne-Ly Sootna	16	6
4	Lihula tikand, Muhu tikand	Silja Nõu	16	8
5	Muhu pättide valmistamine	Silja Nõu	8	3
6	Kõlavöö- ja pook	Maiken Mündi	8	7
7	Kirivöö	Maret Lehis	16	9
8	Oubi valmistamise kursus	Maret Lehis	8	Jäi ära
9	Setu pits	Ulve Kangro	12	Jäi ära
10	Kaapotkleidi õmblemine	Kübe Koppelmann	20	Jäi ära
11	Pott - ja kabimütsi kursus	Maret Lehis	16	Jäi ära
12	Arhailine kõlavöö	Astri Kaljus	8	Jäi ära
13	Sõbade kaunistamine ja tikkimine	Silja Nõu	8	Jäi ära
14	Helmestega tikitud taskud ja vööd	Liis Junolainen	8	8
15	Hiiu pits	Aet Reha	5	6
16	Haapsalu sall	Aime Edasi	8	7
17	Nõeltehnika	Astri Kaljus	8	Jäi ära
18	Kirjaliku töö koostamine	Anu Randmaa	5	14
19	Rahvarõivaste hooldamine	Ulve Kangro	5	12
		Kokku	195	92

Jätkus kursus *Minu rahvarõivas – särgist sõbani*. Kursus alustas 2012. a sügisel 32 osalejaga. Kevadiseks poolaastaks oli kursusest erinevatel põhjustel loobunud 5 inimest.

	Minu rahvarõivas – särgist sõbani I grupp	Silja Nõu, Vilve Jürisson, Kübe Koppelmann	2 aastat	27
--	---	--	----------	-----------

Sügis 2013

2012. a alanud koolitus *Minu rahvarõivas – särgist sõbani* osutus väga populaarseks ning seetõttu kuulutati 2013. a sügisel välja uus kursus.

Koolitus sisaldab teoreetilist ja praktilist rahvarõivaõpet ning rahvakultuuri loenguid (tasuta, Kultuurkapitali toel). Kursuse käigus valmistatakse üks meeste või naiste rahvarõiva-komplekt ning koolituse lõpus väljastatakse lõpetajatele tunnistus.

Kursus algas septembris 2013 ja kestab kokku kaks õppeaastat. Tunnid toimuvad üks kord kuus nädalavahetusel. Vahepealsel ajal eeldatakse osalejalt iseseisvat tööd. Kursuse põhiosas toimub: töö muuseumis, tikkimine ja õmblemine. Lisaks tuleb läbida kohustuslikud lisakursused vastavalt valitud komplektile ning koolituskavale ja soovi korral võtta valikkursusi.

Lisaks rahvarõivakomplektile kirjutab igal osalejal kursusetöö ja metoodilise materjali. Koolituse läbinutel on võimalik kutsestandardi tingimustele vastavalt (*rahvaroivad.folkart.ee*) taotleda rahvarõivameistri kutsetunnistust.

Eelnevale kogemustele tuginedes muutsime 2013. a sügisel alustanud gruppi (II grupp) õppetöö ülesehitust. Sarnaselt 2012. a alustanud grupiga (I grupp) külastati kursuse alguses Eesti Rahva Muuseumi ning koguti vajalik info praktiliseks tööks. Kui I grupp hakkas paralleelselt tikkimisega kohe tegelema ka konstrueerimise ning õmblemisega, siis II grupp esimesel poolaastal ainult tikkis, konstrueerimise ja õmblemisega alustatakse alles kevadel. Juhendajate sõnul on õppekorraldus hea, kuna tegemist pole oma ala professionaalide, vaid huvilistega, seega vajavad nad keskendumiseks/tööks rohkem aega.

	Minu rahvarõivas – särgist sõbani I grupp	Silja Nõu, Vilve Jürisson, Kübe Koppelmann	2 aastat	21
	Minu rahvarõivas – särgist sõbani II grupp	Silja Nõu	2 aastat	17

	Kursuse nimi	Juhendaja nimi	Maht	Osalejad
1	Setu pits	Ulve Kangro	12	10
2	Suurräti- ja sõbakanga kudumine	Eva-Liisa Kriis	16	6
3	Haapsalu sall	Aime Edasi	8	11
4	Villatööd ja kedervarrega ketramine	Liis Luhamaa	8	8
5	Kirivöö	Maret Lehis	16	6
6	Vokiga ketramine ja korrutamise	Liis Luhamaa	8	10
7	Kaapotkleidi valmistamine	Kübe Koppelmann	70	Jäi ära
8	Lihula tikand	Silja Nõu	16	Jäi ära
		Kokku	154	51

Sügiseti võib täheldada suuremat huvi kursustele registreerimise vastu, see võib johtuda suvisest energiaammutamist ning harjumusega alustada õpinguid sügiseti. Kindlasti mõjutab inimeste huvi rahvusliku käsitöö vastu 2014. a suvel toimuv XXVI laulu- ja tantsupidu.

Järgmistel koolitusaastatel on kavas kursuse annotatsioonid põhjalikumalt ja veidi laiemalt lahti kirjutada. Sellega loodame saada suurema hulga inimeste (mitte ainult rahvarõiva-huviliste) huvi meie kursuste vastu. Meie soov on, et Rahvarõiva Nõuandekojas koolitused annaksid jätkuvalt võimaluse valmistada kindlaid rahvarõivadetaile, kuid ka rahvuslikust käsitööst inspireeritud esemeid.

Kavas on teha muudatusi ka Eesti Rahvarõivad *rahvarõivad.folkart.ee* koolituste lehel, kus kursused jaotatakse poolaasta kaupa, et inimestel oleks mugavam/kergem leida endale sobivad kursused. Kursused, mis tihti ära jääva, liigutatakse *tellimisel* koolituste alla, see tähendab, et kursus avatakse juhul, kui on piisav arv huvilisi.

Projekt Vanemaealiste käsitöömeistrite lõimumine tööturule

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia eestvedamisel toimunud projekti eesmärk oli koolitada väga heade tehniliste oskustega üle 50aastasi professionaalseid käsitöömeistrid, kes on valmis etteantud kavandite järgi käsitöötooteid (sh rahvarõivaid) valmistama ja ühtlaselt hea kvaliteediga tiražeerima.

Koolitused toimusid 6 paigas: Pärnu, Rakvere, Tallinn, Tartu, Viljandi, Võru.

Süvendatud tehnoloogiaõpe koos praktikaga toimus 5 tehnikas (silmskudumine, masinkudumine, telgedel kudumine, tikkimine, vöökudumine). Üks osaleja sai õppida kuni kahte tehnikat.

Koolitusperiood kestis üheksa kuud ja oli jagatud kaheks põhiteemaks: tehnoloogiaõpe ja ettevõtluskoolitus. Pärast koolituse lõppu oli parematele õppuritele plaanitud 1 kuu pikkune tööpraktika kohalike töandjate (poed ja ettevõtjad) juures.

Ettevõtluskoolituse viib läbi Tartu Ülikooli Ettevõtluskeskus. Projekti rahastas Euroopa Sotsiaalfond, partneriteks olid Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit ning Viljandimaa Loomeinkubaatorid SA.

Osalejaid oli projektis kokku 89.

Projektijuht oli keraamik Kadri Jäätma, tehnoloogia juhtivspetsialistid: Kristi Jõeste ja Anu Pink, silmskudumine; Hille Ahun-Vaarpuu, telgedel kudumine; Lembe Maria Sihvre, tikkimine; Maret Lehis, vöökudumine; Lee Reinula, masinkudumine.

Koolituse paikkondlikud abid: Tõstamaa: Anu Randmaa; Rakvere: Kersti Loite; Tallinn I: Mareli Rannap; Tallinn II: Tiina Sillar; Tartu: Age Raudsepp; Viljandi: Astri Kaljus; Võru: Kadri Vissel.

Meistriõpe. Kutseksamite korraldamine

Rahvakunsti- ja käsitöömeistri kutsetunnistus antakse välja kuuel erialal: tekstiil, sepatöö, kivitöö, nahatöö, puutöö, keraamika. Võimalik on taotleda II–V kutsetaset, alates 2008. aastast lisaks erivajadustega käsitöömeistritele osaoskustunnistust.

Rahvakunsti ja käsitöö kutsekoostöökoosseis 2013. aastal: Liivi Soova (Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit) – esimees, Ain Jepišov (Eesti Tööõpetajate Selts), Anni Kreem (MTÜ Eesti Lapitöö Selts), Ave Matsin (TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia), Eino Pedanik (Kultuuriministeerium), Ellen Värvi (Eesti Rahva Muuseum), Ene Lind (Tallinna Ülikool), Inna Soonurm (Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus), Kadi Pajupuu (Tartu Kõrgem Kunstikool), Kadri Viires (Eesti Kunstiakadeemia), Liina Veskimägi-Iliste (Harjumaa ja Tallinna Käsitöö Keskseis), Rita Siilivask (Haridus- ja Teadusministeerium).

Kutsekomisjoni koosseis 2013. aastal: Liisa Tomasberg (Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit – esimees), Anu Randmaa (MTÜ Rahvarõivas – aseesimees), Inna Soonurm (Riiklik Eksamikeskus), Kadi Pajupuu (Tekstiilikunstnike Liit), Kersti Laanmaa (Keraamikute Liit), Pille Kivihall (Nahakunstnike Liit), Mare Johandi (Kutsekoda), Priit-Kalev Parts (TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia), Heigo Jelle (Seppade Ühendus/Eesti Kunstiakadeemia).

2013. aastal toimusid kutseksamid Olustvere TKMis (tekstiil), Vana-Vigala TTKs (sepatöö), Haapsalu KHKs (tekstiil), Röpina Aianduskoolis (tekstiil), Kurssaare Ametikoolis (tekstiil, nahk ja keraamika), TÜ VKAs (tekstiil) ja Astangu KKs (osakutse siidimaalis).

Välja anti kutsetunnistusi:

Rahvakunsti- ja käsitöömeister keraamika alal II	2
Rahvakunsti- ja käsitöömeister puidutöö alal II	13
Rahvakunsti- ja käsitöömeister sepatöö alal II	5
Rahvakunsti- ja käsitöömeister tekstiili alal II	39
Rahvakunsti- ja käsitöömeister tekstiili alal III	3

Marja Matiisen uuendas Rahvakunsti- ja käsitöömeisteri kutsetunnistust tekstiili alal V.

2013. aasta novembrist tegeleb kutseksamite korraldamisega Maret Lehis Käsitööliidust.

2013. aastal rakendus käsitöövaldkonnas mentorprogramm, mis töötati välja koostöös Rahvakultuuri Keskusega. Rahvakultuuri mentorprogramm on loodud rahvakultuuri erinevate valdkondade elujõulisuse tagamiseks läbi õpetajate õpetamise (www.rahvakultuur.ee). Programm võimaldab paikkondlikel keskseltsidel kutsuda nõustama ja koolitama käsitöövaldkonna tippspetsialiste ja seeläbi tõsta paikkonna käsitöömeistrite, -õpetajate ja -ringijuhude teadmiste ning oskuste taset.

Käsitöövaldkonna koolitusi said tellida 20 paikkonda. Mentorprogramm on Rahvakultuuri Keskuse toetusprogramm ja seetõttu kuulub mentorkoolituste tellimine üldjuhul paikkondlike rahvakultuurispetsialistide kohustuste hulka. Kuna Käsitööliidul on välja kujunenud toimiv paikkondlike keskseltside süsteem, siis on paljudes paikkondades koolituste tellijateks ka keskseltside juhid.

Mentorprogrammi raames toimus 2013. aastal 46 koolitust üle Eesti. Koolitusi tellisid kõik paikkonnad. Pidades silmas 2014. aastal Käsitööliidus välja kuulutatud meistrite aastat ja soovitud korraldada meistreid tutvustavaid paikkondlikke näitusi, kujunes aruandeaastal kõige enam tellitud koolituseks *Näituste ja meistrikodade kujundamine*, mida aasta esimeses pooles viis läbi Liisa Tomasberg ja teises pooles Kadi Pajupuu. Koolitused võeti väga hästi vastu ja käsitööesemete esitlemise ja väljapanekuga seonduvate koolitusteemade jätkumist oodatakse ka edaspidi.

Tehnikapõhistest koolitustest tunti kõige rohkem huvi arhailiste tekstiilitehnikate vastu. Need on vähemtuntud tehnikad, mis pakkusid palju avastamisrõõmu ja uusi teadmisi.

Ka rahvarõivaste valmistamise, kandmise ja hooldamisega seonduvad koolitused olid paikkondade jaoks ootuspäraselt huvipakkuvad ja ka käesoleval laulu- ja tantsupeoaastal annab programm suurepärase võimaluse oma teadmisi nendes temades täiendada.

Käsitööliit töötab välja uusi koolitusteemasid käesolevaks (ja järgnevateks) aasta(te)ks ja loodab, et Kultuuriministeerium jätkab programmi toetamist ka 2014. aastal.

Täiendav info www.folkart.ee, Teataja nr 28.

2013. a toimunud mentorkoolitustest saad ülevaate aruande lisas esitatud tabelist.

EESMÄRK 4. Traditsioonide ja järjepidevuse väärtustamise, tegijate tunnustamise ja tegevuse mitmekesistamise kaudu on säilinud elujõuline rahvuslik käsitöö. Käsitöölased ettevõtmised on saavutanud ühiskonnas laia tuntuse.

Koos tehtud, hästi tehtud

Pärandihoidja auhinna 2012 said **Luule Nurga** (elutöö), **Maaja Kalle** (rahvusliku käsitöötraditsiooni hoidja, käsitöömeister ja õpetaja) ja **Ahto Raudoja** (Seto kultuuri edendaja. Raamatu *Setomaa tsässonad* koostaja). Autasud anti välja 8. veebruaril volikogule järgnenud koosviibimisel Estonia teatri Talveaias.

Pärandihoidja auhinna 2013 saavad: **Leida Mägi** (elutöö), **Kersti Loite** ja **Ene Pars**. Autasud antakse üle Estonia teatri Talveaias 8. veebruaril 2014.

SA Eesti Rahvuskultuuri Fondi Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu fondi juurde moodustati 2011. aastal halduskogu koosseisus: Liina Veskimägi-Ilste (juhataja), Virve Tuubel, Anu Randmaa, Ave Matsin, Kadi Pajupuu.

2013. aastal otsustati fondi stipendium eraldada Tarmo Tammekivile magistriõpinguteks TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia pärandtehnoloogia erialal.

Stipendiumid käsitöömeistritele

ERKLi juhatuse ettepanekul on taotletud stipendiume ja toetusi nii suurettevõtmiste korraldamiseks kui käsitöömeistrite tegevuse toetuseks erinevatelt fondidelt ja institutsioonidelt.

2013 Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitali aastapreemia sai Anu Randmaa – pikaaajalise panuse eest rahvarõiva õppelaagrite korraldamisel.

Kultuurkapitali tänupreemiad

Veinika Västriku, raamatu *Lapilised vööd* väljaandmise ja kangakudumise propageerimise eest.

Kristi Teder, käsitöömeistrite suvekooli korraldamise ja käsitöö vastu huvi äratamise eest koolinoortes.

Tallinna Keskaja päevad toimus 4.–7. juulil. Laat Raekoja platsil, Keskaja küla Niguliste mäel, ning lisaettevõtmised mujal vanalinnas. Ürituse esimesel õhtul liiguti suure rongkäiguga Viru väravate juurest Raekoja platsi lavale, kus kuulutati Keskaja päevad avatuks. Järgnes karneval Raekojas ning Raekoja platsil toimus meeleolukas kontsert. Koostöös asutusega Kardioru Park korraldati teist aastat Tornide väljakul suur **Rahvapidu**, kus sai maitsta keskaja stiilis hõrgutisi ja vardas küpsetatud siga ning kuulata ansambli Oort etteastet. Esimest korda osales Keskaja päevadel Ajateater, kes lavastas Hopneri majas **Mardileiva** etendusi.

Raekoja platsil toimuvale keskaja turule ja Niguliste mäe lastealale pakkus traditsiooniliselt täiendust **keskaja küla – arhailise käsitöö meistrikojad**. Keskaja küla tegevuses osalesid: **MTÜ Rändav Lodjakoda**. Rändava Lodjakoja käsitöömeistrid tõid endaga kaasa sepa välisepikojaga, puusepa, paadimeistri. **Ehteseppade meistrikoda**. Valmistati keskaegseid ehteid valumeetodil – tina ja hõbeda sulatamine, valuvormidesse valamine ja viimistlus. Meistriteks Anne Aidan Roolah ja Harvi Varkki ühendusest **Ehted ja Vaalad**. Külalistena Poola ehtemeistrid oma keskaegse väljapanekuga

Klaashelmeste meistrrikoda – Laura Šmideberga. **Tekstiilikojad: villa- ja vildikoda.** Villa töödeldi arhailisel meetodil – piitsutamine, kraasimine, ketrus. Esitleti töövahendeid – kedervars, semmipuu, kraasid, vokk. Erinevate viltimistehnikate tutvustus, villatööd. Tutvustati erinevaid looduslikke tekstiilikiude ja villaliike. Punuti paelu ja meisterdati võid. Kojas toimetasid Monika Plaser ja Tiivi Sooden. **Nahakoda.** Demonstreeriti nahaparkimist traditsioonilistel meetoditel ning valmistati nahast esemeid. Meistrikoja juht oli Tiina Piisang. **Trükikoda.** Noored trükikalid õpetasid trükikunsti. **Seebikoda.** Keedeti seepe ja valmistati salve looduslikust toorainest. Meistrrikoda juhtis Terje Võrk. **Taimekoda** toimus Raeapteegi ees Raekoja platsil. Huvilistel oli võimalik külastada ka Raeapteeki. Juttu vestis Veronika Kivisilla ja taimetarkust jagas Silja Pihelgas. **Laste meistrrikodad.** Toremaid mänguasju tegi koos lastega Natalja Litvinova ja CDE käsitöömeistrid näitasid, kuidas kedervarrega kedrata. **Kopli Ametikooli** noored sellid jagasid õpetust erinevates käsitöövaldkondades. **Võitlusklubi.** Keskaegseid võitluskunste ja keskaegset elu-olu tutvustas **Lonkava Hundi Koda.** **MTÜ Toeta Eesti Maadlust** tutvustas maadlusklubi tegevust keskaegsel kombel. **Vibuturniir** toimus laupäeval, laskerada oli huvilistele avatud kõigil neljal päeval.

XVII mardilaat toimus 7.–10.11. Saku Suurhallis.

Mardilaat on heas mõttes käsitööalane propaganda. See on Eesti suurim käsitöövaldkonda tutvustav laad, kust ka sel aastal ei puudunud töötoad ega meistrrikodad. Laadal osalesid kohalikud käsitöötajad, väiketalunikud, kirjastused, töötubades sai erialast konsultatsiooni ja õpetust. Kokku oli laadal 200 väljapanekut, laata külastas üle 15 000 huvilise meilt ja mujalt.

Avamisel tutvustasid kirjastused värsket **käsitööalast kirjandust.** Laval oli seitse autorit seitsme erineva raamatuga. On hea meel tõdeda, et käsitööraamatud saavad valmis just Mardilaadaks, kus selle valdkonna inimesi on kõige rohkem korraga koos.

Populaarses **MTÜ Rahvarõivas** poolt läbi viidud rahvarõiva nõuandekojas oli rõhk Läänemaa rahvarõival. Käsitööliidu aastateemat aitasid koos töötubade tegevusega tutvustada erinevad villaseltsid. Rõõmustasime tohutöö meistrikoja üle. Puutöö koos tohu ja punutistega on saamas uut hingamist tänu uutele erialaseltsidele ning puutöölaagritele, mida on viimaste aastate jooksul Eesti erinevates nurkades usinalt korraldatud.

Teist aastat korraldasime **uue toote konkursi.** Võidutöid esitleti Mardilaada lehes, Käsitööliidu koduleheküljel ja *facebookis*, laadal sisekraanil.

Võitjad: saanikindad, autor **Tiia Meitus**; kolm kihnuainelist villast kleiti, autor **Annika Vaalna**; toidutangid, autor **Heidi Solo**; komplekt *Romantiline soojus*, autorid **Piret Paomees, Elen Sepp ja Annika Väli**, kudumite kollektsioon *Muistsed mõtted, kaasaegsed võtted*; autor **Liina Laaneoja**; jõulukrooni stardipakett, autor **Urmas Veersalu**; viiskand OÜ Kikilips, autor **Ulve Kangro**.

Toimus traditsiooniline **käsitöö-öö:** näidati etnomoodi ja tutvustati Läänemaa rahvarõivaid, külas olid mardisandid. Peaesinejaks Bombillaz.

Käsitööd õpetavad koolid tutvustasid enda tegemisi reede hommikul. Koolide programm oli suunatud eelkõige ettevõtjatele, tutvustamiseks tulevasi praktikante.

Laadal kooti mardivaipa ja tikiti ühist marditekki.

Mardilaada külastajate arv on püsinud stabiilsena juba aastaid. Rõõmu valmistab, et üha rohkem huvituvad käsitööst noored ja keskealised inimesed. Kuvand pensioniealisest

käsitöötegitajast on üldjuhul taandumas. Käsitöö ja käsitöölised elavad oma loomulikku elu, Mardilaat on üks osa sellest!

Meistrikodade ja õpitubade korraldamine. Meistrikodade toimusid suurüritustel

Rahvakunsti laad, Keskaja päevad, Mardilaat, Tallinna Vanalinna päevade ajal toimunud meistrite näitusel Rahvakunstigaleriis. Turismifirmade poolt tellitud töötoad ja rahvarõivaste tutvustused suvel koostöös MTÜ Rahvarõivas ja Kodukäsitöö OÜ, juhendajateks Igor Tõnurist ja Maret Tamjärv. Koostööd turismifirmadega peab tulevikus kindlasti arendama.

Rahvakunsti laad 13.–16. juuni, see vana aja stiilis käsitöölaad Raekoja platsil. Laadal osalevad meistrid, on võimalik jälgida meistrite töid ja tegemisi. Kokku osales laadal üle 80 kohaliku meistri. 2013. aasta laadal valmistati ühistööna tikitud vaipa, küllastajate kaasabil jätkus selle valmistamine Mardilaadal.

15. juunil liitusid meistritega lapsed. Toimus Laste ja noorte käsitöölaad. Väikesed meistrid (kuni 18 a) said üksteiselt mõõtu võtta ning talvel valmistatud käsitööd müües taskuraha teenida. Laadal osales kokku üle 20 lapse, pakuti töid keraamikast tekstiilini.

2013. aasta kevadel Tallinna Rahvaülikooli ruumides planeeritud **käsitöökirbukat** (seisma jäänud käsitööesemete, käsitöövahendite ja -materjalide uuskasutusmüüki) ei toimunud. Peamiseks põhjuseks oli küllastajate puudus, mistõttu üritus muutus müüjate omavaheliseks osta-müü-vaheta ürituseks.

Sügisel proovisime muuta käsitöökirbukat kontseptsiooni, ürituse hüüdlauseks sai **käsitöömaterjalide ja -tarvikute uuskasutuskohting UueKasu**, asukohaga Allikamaja koolituskeskus, Lühike jalg 6a. Oodatud olid kõik huvilised, kellel oli pakkuda müügiks või vahetuseks üleliigseid käsitöövahendeid ja -materjale. Lisaks kutsusime osalema Tartust Aardla Kaubandus OÜ oma kaubavalikuga (erineva koostisega lõngad ja niidid). Kauplejate vähese huvi tõttu jäigi viimane ainukeseks osalejaks. Lõngamüük kujunes väga edukaks ning tuleval, 2014. aastal plaanime seda korrata. Käsitöökirbukas aga jääb ootama paremaid aegu!

Jätkuvalt on populaarne paikkondlike traditsiooniliste **rahvakunsti- ja käsitöölaadade** korraldamine. Nende kohta saab infot Käsitööliidu kodulehelt.

Näituste korraldamine Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis ja mujal

2013. aastal toimus Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis 26 näitust. Näituste graafik on toodud aastaaruande lisan.

Rahvakunstigaleriis näituseaasta algas Katre Arula inspireeriva isikunäitusega „Rõivad räägivad“. Aasta jooksul toimus ka mitmeid teisi põnevaid isikunäitusi: Raja Kohv tutvustas rahvuslikke kudumeid, Monika Hint nahast ja luudest valmistatud esemeid, Ave Nahkur kelmikaid loomapilte, Anne Roolaht oma nägemust kaasaegsest Eesti sõlest, Mari-Liis Makus käsitsi valmistatud klaaspärlitest ehteid, Raul Sas rahvuslikke puutööesemeid, Liisa Tomasberg vormsilaste elu-olu ja käsitööd. Toredale näituseaastale pani punkti Riina Tombergi ja Christi Küti ühisnäitus, kus esitleti kauneid kudumeid ja pulmavaipu.

Lisaks isikunäitustele olid huvitavate väljapanekutega esindatud käsitööettevõtjad: Saara Kirjastus, Liisel Leppik ja Helle Lutsar, Kango Tekstiil. Näitusmüüki korraldas Võru linavabrik Vestra.

Rahvakunstigaleriis on koht, kus oma töödega saavad avalikkuse ette astuda ka noored käsitöömeistrid. ERKL teeb koostööd käsitööpõetajate seltsiga AITA, mis viis näituse

korraldamiseks läbi õpilastööde konkursi, mille parimaid töid esitleti rahvakunstigaleriis. Värskeid mõtteid töid oma töödega galeriisse ka rahvusliku tekstiili eriala üliõpilased TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiast.

Uued ideed on käsitöövaldkonnas alati väga teretulnud, kuid nende kõrval ei kaota oma positsiooni ka traditsiooniline rahvuslik käsitöö. Autentseid rahvarõivaid esitlesid Rahvakultuuri Keskuse rahvarõivaste valmistajate kool ja Seto Käsitöö Kogo. Lihula Lilltikandi Selts tõi silmailuks välja nii vanemaid kui uuemaid Lihula tikanditega tekke. Traditsioonilist käsitööd kõrvuti rahvusliku ainese kaasaegsete edasiarendustega sai näha Virumaa Kunsti ja Käsitöö Seltsi väljapanekul.

Kuna 2013. aasta oli ERKLi poolt kuulutatud maavillase aastaks, siis kajastus see ka näitusetgevuses. Suvel esitleti konkursi *eesti-maa-villane* tunnustatud ja äramärgitud töid, sügisel toimunud Hea Villa Seltsi näitusel anti ülevaade Eestis kasvatatavatest villalamba tõugudest ja nende villa mitmekesisusest. Kohapeal olid väljas ka villa näidised, mida sai oma käega katsuda ja omavahel võrrelda.

Vanalinna päevade ajal tutvustati galeriis nädala jooksul erinevaid käsitöömeistreid, esitleti nende loomingut, avatud olid töötoad. Iga päev oli pühendatud erinevale käsitööteemale ja meistri(te)le, kes huvilistele oma teadmisi ja oskusi edasi andsid.

Igal aastal on galeriis tutvustatud ka teiste rahvaste käsitööd. Aasta alguses sai näituse „Saorid Eestis ja Jaapanis“ kaudu aimu Jaapanist pärit mängulisest ja teraapilisest loovkudumise tehnikast – saorist. Juba traditsiooniliselt olid oma väljapanekutega esindatud Läti käsitööstudiod: esitleti Läti rahvuslikke telgedel kootud tekke ja salle. Baltica Folkloorifestivali „Igal linnul oma laul“ raames toimus Eesti-Läti-Leedu ühisnäitus, kus väljapanekus olid linnuteemalised käsitööesemed.

Parima näitus: Kango Tekstiil *Hundid ja lambad*.

Rõõm on tõdeda, et käsitöömeistrite ja kunstnike huvi näituste korraldamise vastu Eesti Käsitöö Majas on suur. Heameelt valmistab ka käsitöömeistrite aina kasvav teadlikkus ja oskused viia läbi heatasemeline näitus. Jätkuvalt on murettekitavaks küsimuseks vanalinna äripinnal paikneva näituseruumi kõrge rent, mille jaoks eksponendid peavad ise rahastuse leidma. Suurt abi näituste rahastamisel on saanud Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitalilt.

Käsitöö propageerimine aasta teema – *maavillane* – kaudu

Aasta algas **õppepäevadega** Tartus ja Tallinnas (12. jaanuar, 1. märts).

Koostöös Eesti Rahva Muuseumiga toimusid loengud *Sõbad ja soojarätid* – Vaike Reemann, *Interjööri tekstiilide tehnikatest* – Veinika Västriku, *Kampsunid* – Reet Piiri, *Sukad* – Age Raudsepp ja *Kindad* – Virve Tuubel.

ERMi õppepäeval tutvustati eelkõige osalejate poolt valitud piirkondade silmkoelisi jt muuseumiesemeid. Soovist paluti teada anda registreerimisel.

Tallinnas toimus *Anu Raua meistrikläss ja eesti-maa-villane õppepäev*, mille raames külastati Anu Raua juubelinäitust *Eesti asi* Tallinna Kunstihoones. Tallinna Rahvaulikoolis toimunud infotunnis sa kuulata Julika Roosi loengut *Maavillane. Eestis kasvatatavate lammaste villad. Mida millest saab?* ning Käsitööliidu ettevõtmisi kajastavaid ettekandeid.

Vormsis toimus kaks suvist õpituba: **Sinerõigas – Eesti oma indigotaim**, kus õpilased sai juhendaja Liis Luhamaa juhtnööride järgi värvida lõnga Eestis looduslikult kasvava sinerõikaga. Koolitus toimus 9.–11. augustil Vormsil Kersleti Ateljees, osalejaid oli 8 nii mandri-Eestist kui Vormsilt.

Aasta teemale *maavillane* pühendatud **maavillane töökoda** tõi juulis huvilised taas Vormsi saarele, kus koos meenutati ja katsetati vanu villa-, luu-, ja nahatöötlemise meetodeid. Loe Vormsi õpitubade kohta rohkem Teatajast nr 29.

Konkurss eesti-maa-villane

Konkursi *eesti-maa-villane* eesmärgiks sai maavillase materjali väärtustamine läbi iidsete tehnikate taasavastamise või uute kasutusvõimaluste leidmise. Konkursile olid oodatud tööd, mille tooraineks oleks Eesti oma maavillane (vill, heie, lõng jne). Soovitasime töö siduda paikkondliku eripäraga (traditsiooniline tehnika, legend, muistend, mälestis jms). Konkursi žürii esimees Kristina Rajando kutsus kokku žürii koosseisus Anne Metsis, Ele Praks, Ene Lind ja Ulve Kangro.

Konkursile esitati 101 tööd. Žüriile jäi silma 16 tööd, millest siis omakorda valiti kindla hindamissüsteemiga välja 7 võidutööd – välja anti nelja auhinnalise koha preemiat, seejuures oli esikolmikus võitjaid topelt. Žürii esimese preemia said Anne Kolk (*270 taskut*) ja Merle Suurkask (*Hämarikuliblikas*) vt lähemalt Teataja nr 28.

Lisaks žürii auhindadele anti välja ka eripreemiad. Žürii esimehe Kristina Rajando sõnul kõnetas kõikide võidutööde puhul žüriid nii ajatus ja traditsioonikasutus kui ka tundlik ja väljapeetud kaasaegsus. Kristina Rajando rõhutas tööde kõrval ka esemelugude olulisust.

Konkursi võidutöid esitleti juunis toimunud näitusel rahvakunstigaleriis. Kuna kõikidele konkursil osalenud silmapaistvatele töödele auhinnalisi kohti ei jätkunud, eksponeeriti rahvakunstigalerii näitusel võidutööde kõrval ka teisi žürii tunnustuse leidnud töid. Auhinnatud tööd avaldati konkursi kataloogis.

Paikkondlikud konkursid viidi 2013. aastal läbi Lääne-Virumaal, Tartumaal ja Valgamaal.

2014. aasta on Käsitööliidu juubeliaasta ja traditsioonilist konkurssi sel aastal ei toimu. Meistrite aasta raames keskendutakse käesoleval aastal käsitöömeistrite tutvustamisele. Tavapärase **aasta teema** konkursiga jätkatakse juba 2015. aastal, kus teemaks on esialgselt loomast loodud ja materjalidena fookuses nahk ja luu. Teema kinnitatakse juhtide koolis septembris.

XVIII käsitööpäevad peeti **Võrumaal**. Käsitööpäevade peakorraldaja oli Võru Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum ja MTÜ Näputüüselts. Esimesel päeval külastati Vastseliina Piiskopilinnust, Süvahavva villavabrikut, Pokumaad ja Urvaste rahvamaja. Õhtu lõppes meeleoluka kontserdi ja õhtusöögiga piiskopilinnuses.

Teisel päeval külastati Võro Keriguplatsi laata, erinevaid näitusi: Käsitööga tööle, Uus vana asi, muuseumi veimevakast, kaks rahvast üks ajalugu. Veel külastati Teppo Lõõtsamuuseumi, Vestra linavabrikut ja Aila Näpustuudiot.

Õhtu lõpetas Uma Pido Kubija lauluväljakul.

Vt. ülevaadet käsitööpäevadest *Teataja* nr 29 lk 3.

Käsitöökojad üle maa.

26. oktoobril kogunesid käsitöömeistrid ja huvilised juba kolmandat korda kokku üle Eesti, et anda ühine panus oskuste edasiandmisel ja ainelise pärandi väärtustamisel. Kokku saadi üle 50 erinevas paigas ning toimus huvitavaid kursusi, meistrikodasid ja näitusi.

Sel aastal olid meie **koostööpartneriteks** Rahvakultuuri keskus, Eesti Rahvamajade Ühendus. Kaasalöömist ootame järjest rohkem ka muuseumidelt ja koolidelt. Rahvamajad olid avatud 24h ja see suurendas õpitubade ja neis osalejate arvu kindlasti.

Käsitööliidu aastateema *maavillane* andis palju erinevaid võimalusi Käsitöökoja teema valikul ning kuna Kultuuriministerium kuulutas 2013. aasta **Kultuuripärandi aastaks**, laienes teemadering veelgi.

Taaskord paistsid korraldusliku poole ning aktiivse osavõetuga silma Tartu, Võrumaa, Viljandimaa ja Hiiumaa.

2012. a Käsitöökodade järel tõdesime, et planeerimisel ja paikkondade nõustamise korraldusel on vaja ERKLi suuremat tähelepanu ning algatuse eestvedamist alustati seekord juba käsitööaasta alguses. Päeva olulisusest, sisust jne räägiti mitmetel koosolekutel nii käsitöö- kui ka teistes ringkondades, juba kevadel trükiti käsitöökodasid reklaamiv järjehoidja, millel oli kajastatud olulisim informatsioon: kuidas koda registreerida, kust osaleja leiab kodade infot jne. Lisaks toodi ära koostööpartnerite logod. Järjehoidjat ilmestas Kadi Pajupuu kujundatud lustakas kuduv lammas.

Kodade registreerimine avati juba suve alguses, kuid see hoogustus septembris (pärast juhtide kooli). Käsitööliidu kodulehelt oli võimalik saada registreerimiseks vajalikku informatsiooni, alla laadida registreerimisvorm jne. Kõikidele koja registreerujatele saadeti plakati alus, kuhu sai oma õpitoa info sisse kirjutada ning väljatrükiga oma üritust reklaamida. *Facebookis* aga löime eraldi lehe Käsitöökodade info levitamiseks.

Kodulehel registreeriti õpitoad maakondade kaupa, see hõlbustas huvilistel leida endale lähim ning meelepärasm käsitöökoda.

Kõik maakonnad leidsid võimalusi osaleda meie ühissetevõtmises. **Täname kõiki Käsitöökodade korraldajaid ja osalejaid!**

Käsitöökojad 2014 toimuvad 25. oktoobril ja kodade registreerimine algab juba pärast volikogu.

EESMÄRK 5. Eestlane väärtustab ja oskab tähele panna unikaalset eesti käsitööd, mis on üks eestluse identiteedi aluseid.

Oma on armas

Aruandeaastal pöörasime tähelepanu käsitöö esitlemisele näitustel ja meistrikodades. Alustasime koolitustsükliga maakondades ja töötasime välja koolitusprogrammi käsitööpoodide kujundamiseks ning toodangu esitlemiseks.

Oma toodangu esitus meie laatadel on olnud teemaks märtsis toimuval **käsitööettevõtjate õppepäeval**. Rahvuslike rõivaste tootjatele on antud võimalus esitleda oma toodangut Mardilaada käsitöö-ööl ja sellest on kujunenud oodatud sündmus nii tegijaile kui küllastajatele.

Meie omanäolise loomingu on märganud ka väljaspool Eestit. Tänu erialaliidu kontaktidele on käsitöölisel võimalik end täiendada koolitustel ja õppereisidel, osaleda välisnäitustel ning võtta osa ühistegevustest, mis aitavad säilitada unikaalseid oskusi ning teadmisi. Nii toimus koostöös Välisministeeriumiga kaks rahvusliku käsitöö presentatsiooni: **Ulve Kangro** Saksamaal Berliinis ja **Lembe Maria Sihvre** Itaalias Roomas.

VI väikeettevõtjate foorum korraldati Tartus Raadil 12. oktoobril. Foorumi peateema oli *intellektuaalomand ja selle kaitse*.

Toimusid ettekanded: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit ja meistrite aasta 2014 (Liivi Soova), Intellektuaalomand käsitöös ja kuidas seda kaitsta? (peaettekanne, Kadri Aua), Käsitöömeistrite koostöö ERMiga – kuidas teha koostööd, kuidas kasutada ERMi kogusid, kuidas viidata kasutatud allikatele. Käsitööettevõtja ja muuseumipood (Ellen Värv, Silvia Toomemets).

Päeva teisel poolel sai kuulata kohalike käsitööettevõtjate edulugusid: Maarja küla käsitööpood – Ly Mikheim, Rändur Rääbise käsitööpood – Aime Güsson, Paberimuseum – Anne Rudanovski ja Vippa OÜ – Pille Mekk. Omal käel külastati Tartu käsitööpoodi ja meistriskodasid.

Foorumil anti üle aasta auhind Käsitööettevõtja 2013 ja see omistati SA Maarja Külale, mis loodi 2001. aastal Eesti intellektipuudega noorele arengu- ja töötamisvõimalusi pakkuva koduna. Auhinnatute käsitöötoodangut saab osta Maarja Küla käsitööpoodidest, mis asuvad Tartu Lõunakeskuses ja Põlvas. Samuti on tooteid võimalik osta internetipoest.

Aruandeaastal tunnustati meistreid ja käsitöölisi nii Mardilaadal kui ka Keskaja päevadel.

Keskaja päevade parimateks valiti

Parim meister – ikoonimeister Sirje Rump

Parim meistriskoda – Trummiskoda MTÜ

Stiilne kaup ja ilus väljapanek – Janos Müller, Ungari meister meeskonnaga

Mardilaadal

Parim meister ja meistriskoda – Jaan Keerdo, tohutööd

Kauneim toode/käsitööese – Külluslikud Etnokudumid, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia vilistlaste tööd.

Parim väljapanek – Tiia Meitus, stiilne tootevalik, kaunis üldmulje

Käsitööettevõtjatest **ERKLi toetajaliikmeid** reklaamitakse veebilehel www.folkart.ee ja meie trükistes. Veebilehel on väikeettevõtjad leitavad valdkonnapõhises järjekorras, sh viimases on otseavatavad ka väikeettevõtjate kodulehtede lingid (kellel olemas).

Siseturismi edendamisele mõeldes on Käsitööliidu kodulehel kajastatud maakondades toimuvad suuremad üritused ning laadad, samuti tutvustatakse maakondade turismikaarte **ring ümber käsitöö**. Hetkel on käsitööliidu kodulehel *Tsõõr ümber Vana-Võromaa käsitüü*, *Ring ümber Viljandimaa käsitöö* ja **Tallinna käsitöökaart**. Ootame maakondade kaarte!

Konverents
Traditsioonilised kampsunid Läänemeremaades
16.- 18. mail 2013 Viljandis

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond koostöös Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu ja Põhjamaade Käsitööliiduga korraldab 16.-18. mail 2013. aastal Viljandis traditsiooniliste silmkoeliste kampsunite ajaloole pühendatud rahvusvahelise konverentsi.

Silmkoeliste kampsunite kasutuselevõtmise ajal 19. saj. lõpu – 20. saj. algusaastatel oli tegemist uuenduslike rõivaesemetega, mis harjumuspärasesse rõivastusse sobitusid ja omakorda traditsioonilisteks kodunesid. Erinevais maades rahvarõiva osadena täitsid kootud kampsunid erinevaid funktsioone, saavutasid rohkem või vähem tuntust kas oma maa piires või ka väljaspool.

Silmkoeliste kampsunite elukaar on olnud erineva pikkusega, mõned on unustatud, teised pole siiani moest läinud. Vastastikku tutvudes Läänemere randadel paiknevate maade traditsiooniliste kampsunitega ilmneb, et sarnast on neis ehk rohkem kui esmapilgul tundub.

Traditsiooni tundmaõppimise kaudu võib leida inspiratsiooni tänapäevaseks loominguks, seeläbi saab traditsioon uue näo ja uue elu. Konverents annab uusi mõtteid ja ideid, kuidas meie ühist pärandit loomeallikana kasutada.

Konverentsi kava:

16. mai – Pärimusmuusika Aidas

- 18.30-19.00 Kogunemine Pärimusmuusika Aidas
- 19.00 Konverentsi avamine, eesti moekunstnike ja külaliskõrgkoolide looming, VKA üliõpilaste ja vilistlaste tööde esitlus **OmaMood 2013**
- 20.30 Õhtusöök

17.mai - ettekannete päev Sakala Keskuses

Osavõtutasu 20 €

Osavõtutasu sisaldab konverentsi materjale, kohvipausi ja lõunasööki Sakala Keskuses.

Registreerumine: www.kultuur.ut.ee/et/rahvuslik/sundmused või www.folkart.ee kaudu

Konverents keskendub ettekannete osas Läänemeremaade kampsunitraditsioonide tutvustamisele:

- Traditsiooni tekkimine.
- Silmkoeline kampsun rahvarõivakomplekti osana, kampsuni sotsiaalne, semiootiline roll.
- Traditsiooni muutumine ajas.

9.00-10.00 Kogunemine, registreerimine

10.00-10.30 Avamine

10.30-11.00 *Silmkoelised kampsunid ERM-i kogudes* Reet Piiri, Eesti

11.00-11.30 *Elamusi, mõtteid, paralleele* Riina Tomberg, Eesti

11.30-12.00 *Traditsioonilised silmkoelised kampsunid Shetlandil* Hazel Hughson, Shetland

12.00-12.30 kohvipaus. Näitus VKA tekstiili eriala üliõpilaste töödest

12.30-13.00 *Traditsioonilised silmkoelised kampsunid Soomes* Marketta Luutonen, Soome

13.00-13.30 *Traditsioonilised silmkoelised kampsunid Rootsis* Anna-Karin Jobs Arnberg

13.30-14.00 *Traditsioonilised silmkoelised kampsunid Norras* Annemor Sundbo, Norra

14.00-15.00 Lõuna

15.00-15.40 VKA RKO tutvustus Ave Matsin, üliõpilaste ettekanded (Liina Laaneoja, Alliki Oidekivi)

15.40-16.00 Kokkuvõte

16.00-18.30 jalutuskäik Viljandis: Bonifatiuse Gild, Käsitöökoda, Kondase Keskus, näitus *Vatid Muhi Muuseumist*

18.mai - meistrite päev Heimtalis

Muuseumipilet + laadapuder 6 €

9.30-10.00 Anu Raud. Tervitus ja Heimtali tutvustus

10.00-11.00 Ettekandjatelt slaidiesitus oma maa lemmikutest kaasaja kampsunitegijate hulgas.

11.00-12.30 Osavõtt Heimtali laadast

Heimtali muuseumis näitus *Silmkoelised kampsunid ERM-i kogudest*

Toimumispaik- Viljandi Pärimusmuusika Ait, Sakala Keskus, Heimtali muuseum ja rahvamaja.

Konverentsi töökeelteks on inglise ja eesti keel

Täpsem info Riina Tombergilt, 5111678, ruutjatriip@gmail.com, ruutjatriip@hotmail.com

Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii näitused 2013

Eesti Käsitöö Maja (Pikk 22, Tallinn)

18.12.2012-7.01.2013	Katre Arula isikunäitus <i>Rõivad räägivad</i>
8.01-21.01	Saorid Eestist ja Jaapanist. Eve Selisaar, Anneli Säre, Rasmus Lill
22.01-4.02	Läti tekstiilid. Riia käsitööstudiod
5.02-18.02	Saara kirjastuse juubelinäitus <i>Siidiniit ja hõbevardad</i>
19.02-4.03	Raja Kohv – isikunäitus. Rahvuslikud kampsunid
5.03-18.03	Lihula Lilltikandi Selts
19.03-1.04	Raul Sas – isikunäitus. Rahvuslik puutöö
2.04-15.04	Õpilastööde näitus Lõngatööd. Eesti Käsitööõpetajate Selts Aita
16.04-29.04	TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku tekstiili eriala näitus <i>Eelvaade</i>
30.04-6.05	Ehtekunstnik Anne Roolaht <i>Kaasaegne Eesti sõlg</i>
7.05-20.05	Mari-Liis Makus. <i>Pärilipüüdja</i> . Käsitsi valmistatud klaaspärlitest ehted
21.05-31.05	Liisel Leppik ja Helle Lutsar <i>Kodu, Kallis Kodu / Home, Sweet Home</i>
1.06-10.06	Vanalinna Päevad – meistrikojad
11.06-1.07	Konkursi <i>eesti-maa-villane</i> võidutööde näitus
2.07-15.07	<i>Baltica</i> . Näitus Igal linnul oma laul
16.07-29.07	Ave Nahkur – isikunäitus <i>Loomad on targemad kui meie</i>
30.07-12.08	Kango Tekstiil. Näitus <i>Hundid ja lambad</i>
13.08-26.08	Linavabrik Vestra näitusmüük
27.08-9.09	Monika Hint – isikunäitus <i>Üdini</i>
10.09-23.09	Linavabrik Vestra näitusmüük
24.09-7.10	Hea Villa Seltsi aasta-teema näitus
8.10-21.10	Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts <i>Tervitusi Virumaa meistritelt</i>
22.10-4.11	Läti villased sallid. Riia käsitööstudiod
5.11-18.11	Eesti rahvarõivad. Rahvakultuuri Keskuse rahvarõivaste valmistajate kool.
19.11-2.12	Liisa Tomasberg – isikunäitus <i>Ennemuiste Kersletis</i>
3.12-16.12	Seto Käsitöö Kogo <i>Näitus rahvarõivameistritelt</i>
17.12-6.01.2014	Christi Kütt ja Riina Tomberg <i>Värvid ja varjud</i>

Nr	Paikkond	Paikkondlik tellija	Kuupäev	Koolituse teema	Mentor
1	Harjumaa	Riine Kallas	14.dets	Rahvuslikud ehted: helmekeed	Anu Randmaa
2		Riine Kallas	21.dets	Arhailised tehnikad: nõeltehnika	Astri Kaljus
3	Hiiumaa	Ain Jepišov	1.nov	Tohutööd	Andres Rattasepp
4		Ain Jepišov	2.nov	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Kadi Pajupuu
5	Ida-Virumaa	Erika Kõllo	26.okt	Riidele viltimine	Liina Veskimägi/Liisa Kallam
6		Erika Kõllo	16.nov	Rahvuslikud tikandid	Virve Valtmann-Valdson
7		Erika Kõllo	14.dets	Rahvuslikud tikandid	Virve Valtmann-Valdson
8	Jõgevamaa	Katre Arula	29.nov	Märk, sümbol, ornament	Kristina Rajando
9		Katre Arula	30.nov	Tekstiili hooldus	Ulve Kangro
10		Katre Arula	3.dets	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Kadi Pajupuu
11	Järvamaa	Imbi Karu	7.mai	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Liisa Tomasberg
12		Imbi Karu	24.nov	Arhailised tekstiilitehnoloogiad: nõeltehnika	Astri Kaljus
13		Imbi Karu	1.dets	Arhailised tekstiilitehnoloogiad: vaselised	Astri Kaljus
14	Kihnu	Annika Annuk	26.okt	Rahvuslikud tikandid: lilltikand	Lembe Sihvre
15	Läänemaa	Marju Viitmaa	29.nov	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Kadi Pajupuu
16	Lääne-Virumaa	Kersti Loite	13.aug	Tekstiili hooldus	Ulve Kangro
17		Kersti Loite	7.okt	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Kadi Pajupuu
18		Luule Nurga	4.juuni	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Liisa Tomasberg
19		Luule Nurga	30.nov	Arhailised tehnikad: kõlavööd	Astri Kaljus
20	Muhumaa	Tiina Jõgi	23.nov	Fileepits	Eeva Talts
21		Tiina Jõgi	30.nov	Kinnaste roosimine	Anu Randmaa
22		Tiina Jõgi	12.dets	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Kadi Pajupuu
23	Põlvamaa	Kati Taal	27.aug	Viltimise tehnikad	Liina Veskimägi
24		Kati Taal	21.dets	Rahvuslikud ehted: helmekeed	Anu Randmaa
25	Pärnumaa	Kadri Rebane	12.- 13.okt	Traditsioonilised nahatööd	Kristina Rajando
26		Kadri Rebane	12.- 13.nov	Telgedel kudumine	Veinika Västriks
27	Raplamaa	Anne Ummalas	30.nov	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Kadi Pajupuu
28		Anne Ummalas	8.dets	Loeng rahvarõivaste kandmisest	Anu Randmaa
29	Saaremaa	Krista Lember	7.dets	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Kadi Pajupuu

30		Krista Lember	14.dets	Rahvuslikud peakatted: ratasüül	Maret Lehis
31	Setomaa	Ingrit Kala	16.nov	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Kadi Pajupuu
32		Sigre Andreson	14.- 15.dets	Seto värviline niplispits	Eeva Talts
33	Tartumaa	Virve Tuubel	26.märts	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Liisa Tomasberg
34		Astrid Hallik	10.okt	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Kadi Pajupuu
35		Astrid Hallik	15.nov	Arhailised tehnikad: vaselised	Astri Kaljus
36		Astrid Hallik	6.dets	Arhailised tehnikad: kõlavöö	Astri Kaljus
37	Valgamaa	Marge Tadolder	12.veebr	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Liisa Tomasberg
38		Marge Tadolder	19.apr	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Liisa Tomasberg
39		Marge Tadolder	30.nov	Tohutööd	Andres Rattasepp
40		Marge Tadolder	1.dets	Tekstiili hooldus	Ulve Kangro
41	Viljandimaa	Leida Mägi	31.okt	Arhailised tehnikad: nõeltehnika	Astri Kaljus
42		Leida Mägi	22.nov	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Kadi Pajupuu
43	Vormsi	Kristina Rajando	16.nov	Rahvuslikud peakatted	Maret Lehis
44	Võrumaa	Marika Sepp	23.jaan	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Liisa Tomasberg
45		Marika Sepp	28.mai	Näituste ja meistrikodade kujundamine	Liisa Tomasberg
46		Marika Sepp	5.dets	Arhailised tehnikad: vaselised	Astri Kaljus

2013.a. raamatupidamisbilanss

seisuga 31. detsember 2013.a

EURODES (KOMAKOHATA)

	Majandusaasta lõpp 31.detsember 2013.a.	Majandusaasta algus 31.detsember 2012.a.
AKTIVA		
KÄIBEVARA		
RAHA JA PANGAKONTOD	27588	12842
NÕUDED JA ETTEMAKSED		
LÜHIAJALISED NÕUDED	130	11142
NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	661	
KÄIBEVARA KOKKU	791	
AKTIVA KOKKU	28379	23984
PASSIVA		
KOHUSTUSED		
VÕLAD JA ETTEMAKSED	12000	8351
VÕLAD TARNIJATELE	891	8351
LÜHIAJALISED KOHUSTUSED KOKKU	12891	8351
KOHUSTUSED KOKKU	12891	8351
NETOVARA		
EELMISTE PERIOODIDE AKUMULEERITUD TULEM	15633	11987
ARUANDEPERIOODI TULEM	-145	3646
NETOVARA KOKKU	15488	15633
PASSIVA KOKKU	28379	23984

ERKL 2013.a. tulemiaruanne

EURODES (KOMAKOHATA)

	2013.a.	2012.a.
TULUD		
1. LIIKMETASUD		
1.1 Mittesihotstarbelised		
Liikmemaksud	2216	2182
Liikmetasud kokku	2216	2182
2. ANNETUSED JA TOETUSED		
2.1 Mittesihotstarbelised annetused ja toetused		
Valitsuse sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	46241	45340
2.2 Sihotstarbelised annetused ja toetused		
Valitsuse sihtfinantseerimine projektideks	66336	59680
Õppemaksud	18313	14050
Annetused ja toetused kokku	130890	119070
3. Muud põhitegevuse tulud	2965	10801
TULUD KOKKU	136071	132053
KULUD		
Sihotstarbelised kulud:		
projektide otsesed kulud	-79075	-71429
stipendiumid	-400	-450
Sihotstarbelised kulud kokku	-79475	-71879
Mitmesugused tegevuskulud	-24744	-20748
Tööjõukulud:		
palgakulu	-23878	-26634
sotsiaalmaksu kulu	-7880	-8790
töötuskindlustuse kulu	-239	-356
Tööjõukulud kokku	-31997	-35780
KULUD KOKKU	-136216	-128407
ARUANDEAASTA TULEM	-145	3646

PAIKKONDADE KÄSITÖÖÜHENDUSTE AASTAARUANDED

HARJUMAA

Kontakt: Reet Suurkask, 55564919, kasereet@gmail.com

Harjumaa Kultuurikorraldajate Liit (HKL)

Keila Keskväljak 12, Harjumaa, www.harjukultuur.ee

Käsitööühendused-estvedajad

Anija valla käsitööklubi

Ardu Kangakoda

Etno Tuba MTÜ

Rahvakunsti Klubi (Lindakivi

Kultuurikeskuse Huviringide Maja)

Naisseltsing AMFORA – portselanimaal

Tallinna Käsitöökeskus

Kose Päevakeskus

Kose Kunstikool

Kose Kunsti- ja käsitööselts

MTÜ Vaarikas vahukoorega

Käsitööettevõtjad

Eva Raudkivi Määra mäe Meistrikoda

Vilja Tõnning OÜ SORBUS

FIE Monika Avalaid

FIE Helena Smitt

MTÜ Kose Kunstikeskus

Nurme Looduskosmeetika OÜ

MTÜ Tuulekell

MTÜ Võtikmetsa Hobikoda

MTÜ Vääna Külakoda

MTÜ Metsatuka Kunstiait

Divello miniplastika OÜ

Perline Estonia OÜ

FIE Külli Ojasson

Signe seebid

Eha Mehikas

Mary Aimsalu

FIE Tiiu Jalakas

Anu Kruustam

Käsitöökauplused

Määra mäe meistrikoda

Nurme Looduskosmeetika OÜ

MTÜ Lilleoru

Perline Estonia OÜ

Käsitöösalong Vaarikas vahukoorega

Infopunktid

Keila Kultuurikeskus

Anija valla Kultuurikeskus

Tallinna Käsitöökeskus, Pikk 15

Platsiveere meistrid. Vildikojas.

Kose Kunstikeskus

Harjumaa ja Tallinna Käsitöö Keskseits

Ajalugu: Harjumaa ja Tallinna Käsitöö Keskseits asutati 2008. aasta sügisel Harjumaa Kultuurikorraldajate Liidu allüksusena, eesmärgiks käsitöötraditsioonide alalhoidmine ja edasiarendamine, info jagamine ja koolituste korraldamine. Keskseits oli tol ajal jagatud neljaks kuraatorite poolt juhitud piirkonnaks: Põhja-, Ida-, Lääne- ja Lõuna-Harjus. Tänapäevaks pole piirkonnad enam väga ühtselt tegutsenud, maakondlikult on koordineeritud osalemine suvisel memme-taadi peo ajal toimuvatel käsitööpäevadel ja sügisene ülemaaline käsitöökodade projekt. Igapäevane käsitööliikumine on pigem piirkondade-sisene. Rõõm on siiski tõdeda, et igal aastal kasvab maakonnas paikkondlike käsitöösündmuste arv ja lisandub ka uusi käsitööettevõtjaid.

Suuremad ettevõtmised

Harjumaa käsitööpäev toimus tänavu 8. korda. Varasematel aastatel on see olnud osa memme-taadi lustipeost, seekord aga kandis kultuuripärandiaasta *Pärijata pole pärandit* ideed

ja kuulus 01. juunil Keilas toimuva maakonna laulu- ja tantsupeo *Ajamustrid* ning Keila linna päevade programmi.

Erinevalt eelmistest aastatest oli seekordsel käsitööpäeval rõhuasetus maakonna erinevate piirkondade käsitöötoodete ekspositsioonil ja eelkõige nooremale põlvkonnale mõeldud käsitöö töötubade korraldamisel. Lauluväljaku käsitööalal olid väljapanekud ja töötoad. Näitusel olid eksponeeritud maakonna käsitöömeistrite tööd ja käsitööettevõtjate toodang, töötubade läbiviimisel olid koostööpartneriteks koolide käsitöö- ja kunstiõpetajad. Vaieldamatult populaarseim oli pajupilli valmistamise töötuba.

Teine olulisem maakondlikult koordineeritud ühissetevõtmine oli sügisene ülemaaline käsitöökodade projekt. Tänu Eesti Kultuurkapitalile oleme igal aastal saanud osalejatele ka veidi toetust võimaldada. 2013. aasta käsitöökodade projektis osales Harjumaal mitu uut käsitööühendust. Lisaks sellele toimus samal päeval ülemaalse rahvamajade projekt *24 tundi Eestimaa rahvamajas*, mille raames toimusid mitmetes rahvamajades ka käsitöönäitused, -müügid ja töötoad. Igapäevane käsitöötraditsioonide alalhoidmine ja areng käib siiski rohkem kohalike ettevõtmiste kaudu. Rõõmustav on, et huvi käsitöö vastu aina kasvab, paikkondades luuakse uusi käsitööühendusi ja korraldatakse toredaid ettevõtmisi. Suuremad ettevõtmised kajastuvad Harjumaal Omavalitsuste Liidu sündmuste kalendris nende veebilehel www.hol.ee, ühtse käsitöökalendri mõte pole seni ikka veel realiseerunud.

2013. aastal oli maakonna kultuurikalendris nii käsitöönäitusi, -laatasid kui ka muid sündmusi, mille ühe osana toimus käsitöömüük või korraldati töötubasid. Jätkuvalt oli edukas ülemaalse mastaabi saavutanud Vanamõisa Käsitöölaad, mis pole küll maakondlikult koordineeritud, tegu on Saue valla kodanikualgatusega, kuid sellel laadal on kindel koht käsitöö propageerimisel.

2013. aasta laadanimekiri on küllalt pikk, kuid ei kajasta kindlasti kõiki käsitöösündmusi, mis Harjumaal toimusid:

- 14.04. Kiili Kevadlaad, Kiili Rahvamaja
- 25.05. Väana Külakoja kevadlaad
- 11.05. Maardu kevadlaad
- 17.05. Saue Päevakeskuse käsitööringide näitus
- 01.06. Harjumaal laulu- ja tantsupidu – käsitöötoad lastele ja täiskasvanutele
- 01.06. Keila linna päevad: laad ja kogupereüritus
- 08.06. Juunilaad Jüris
- 15.06. Anija valla VIII kodukandipäev
- 03.08. Võtikmetsa Käsitöö päev *maavillane*, Kõue vald, Võtikmetsa Hobikoda
- 17.08. Vanamõisa käsitöölaad, Saue vald, Vanamõisa vabaõhukeskus
- 17.–18.08. Püha Bernhardi päevad Padise kloostri
- 24.08. Kose Kihelkonnapäevad: Turupäev – käsitöö ja aiasaaduste müük
- 24.08. Ravila Karjakastellis käsitöömeistrite kool ja Ravila külaseltsi kohvik
- 09.–16.09. Anija valla käsitöönäitus kultuurikeskuses
- 14.09. XII Eesti-Ukraina folkloorifestival – Sorotšintsõ laad Maardus
- 21.09. Vanamõisa sügislaad
- 12.10. Väana külakoja sügislaad
- 26.10. Projekti *24 tundi Eestimaa Rahvamajas* raames käsitöönäitused, -toad ja -müügid mitmetes rahvamajades üle Harjumaal
- 26.10. Käsitöökojad Harjumaal: Kose Kunstikeskuses, Ravila mõisas, Määra mäe meistrikojas, Võtikmetsa Hobikojas, Kõue Rahva Majas, Riisipere Rahvamajas, Anija Mõisas, Väana Külakojas, MTÜ Tuulekell Raasiku rahvamajas, Keila käsitöösalongis *Vaarikas vahukoorega*.

Jõululaadad

- 07.12. Suur Jõulusahver ja kingikoda Anija Mõisas
07.12. Jõululaat *Kingikoda*, Viimsi Huvikeskus
14.12. Vääna Külakoja jõululaat
14.12. Kose kihelkonna käsitöömeistrite jõuluturg
15.12. Kogupere jõulutelk Saku Huvikeskuses: jõuluturg, töötoad

Maakondliku käsitöövaldkonna sündmuste kavandamisel olid endiselt headeks koostööpartneriteks Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Harjumaa Omavalitsuste Liit, piirkondade kultuurikeskused, rahvamajad, külakeskused, kunstikeskused ja käsitööettevõtjad. Kõigi partneritega sujus koostöö hästi, samas polnud see väga intensiivne.

Maakondlikul tasandil koordineeritud ühisprojektid võib lugeda õnnestunuks, võrreldes eelmise aastaga oli huviliste ring laienenud, avati 10 ehtekoda.

Maakonna laulu- ja tantsupeol toimunud käsitööpäev läks samuti korda.

Mure poole pealt puudub endiselt hea lahendus maakonna käsitöötegijate ja kohalike ettevõtjate kaardistamisel, maakondlikku tervikpilti pole õnnestunud kokku panna. Koostöö kohalike kultuuriasutuste võrgustikega pole soovitud tulemust andnud. Sügiseste kohaliku omavalitsuste valimiste tulemusena on paljudes piirkondades valla juhtkond vahetunud ja sellest tingituna kultuurikalendrid alles koostamisel.

2014. aasta tegevusplaan

Püüame jätkata traditsioonilisi maakondlikke ühisprojekte ja toetada kohalikke käsitöö ettevõtmisi:

- Harjumaa käsitööpäev on sel aastal 31. mail Kehras koos memme-taadi lustipeoga.
- Kose kunsti- ja käsitööselti eestvedamisel on Ravila mõisas 07. juunil valla kunsti- ja käsitööpäevad
- Vanamõisa Käsitöölaat on 23. augustil
- Käsitööpäev Keila Kultuurikeskuses toimub traditsiooniliselt oktoobris

Tavapäraselt toimuvad aasta lõikes kohalikud näitused, käsitööpäevad ja -laadad. Osaleme ka üleriigilistes käsitööprojektides. Meistrite aasta sündmuste kava on alles koostamisel, loodetavasti saab see valmis veebruaris.

HIUMAA

Kontakt: Ain Jepišov – juhatuse esimees, 5244785, hiiukasitoo@gmail.com
Vabrikuväljak 2, Kärkla 92411, Hiiumaa. www.hiukasitoo.ee

Käsitööühendused

MTÜ Hiiumaa Käsitööselt

MTÜ Ajaloolised Võtted

MTÜ Klubi Lossihoov

Käsitööettevõtjad

OÜ Hiiu Vill

OÜ Tuulepesa

OÜ Pitsu

Käsitöökauplused

Tuulepesa pood

Hiiumaa Vigursaagijate Selts

Käina Lapitööring

OÜ Koosloome

OÜ Tahe

Pitsu Käsitööpood (kangakudumine)

Hiiu Vill
Hiiumaa Muuseumi müügiletid – FIE Ülle
Lorits
Hiiumaa Turismiinfokeskuse müügilett
Heltermaa Käsitöömaja

Pritsumaja Putiik
Koosloome Käsitööpood
Käsitööpood Käina Konsumis – FIE
Lemmi Sahte

MTÜ Hiiumaa Käsitööseltis

Asutamisaasta 1998. Loodud viie asutajaliikme poolt.

2013. aasta lõpul on seltsis 68 liiget. Seltsi juhib viieliikmeline juhatus – Nele Eller, Tiia Laanejõe, Sirje Juurikas, Mari Orgusaar ja Ain Jepišov. Viimase aasta jooksul on lisandunud 13 uut liiget.

Seltsi liikmed on osalenud erinevatel koolitustel, kirjutanud erinevaid projekte käsitööttevõtmete korraldamiseks. Käsitöökodade kuul oktoobris toimusid erinevad *maavillane*-teemalised töötoad üle Hiiumaa. Korraldati seminare ja toimusid mentorikoolitused.

Otsiti rahastust oma *Meistrite maja* renoveerimiseks. Õpitakse vähevankri valmistamist, et koolitada välja uusi valmistajaid.

Toimusid iga-aastased traditsioonilised ettevõtmised – käsitöölaadad suvel ja talvel. Korraldati Eestimaa Seppade suvepäevad, käidi Mardilaadal. Käsitöökonkurss *Uus kingitus* jõululaada ajal jne. Seltsi liikmed osalevad aktiivselt paljudes väiksemates projektides.

Suuremad ettevõtmised

05. jaanuar	Talgud Meistrite majas
18. jaanuar	Haapsalu räti kursus – koolitus
30. jaanuar	Esitatud projekt LEADER'ile Vähevankri valmistamise koolitus
30. jaanuar	Esitatud projekt Rahvakultuuri Keskusele Vähevanker Hiiumaa pilti
30. jaanuar	Esitatud projekt LEADER'ile Noorseppade IV suvekool
08. veebruar	Seltsi Talvepidu oma Meistrite majas
15. veebruar	esitatud EASile projekt Meistrite maja renoveerimise I etapp
13. aprill	Moeshow Rannapaargus
04. mai	Teeme ära
24. mai	Tehnikahuvilistele suunatud üritus Seebikarbi ralli
27. mai – 03. juuni	Maakondlik õpilastööde näitus
17. juuni	Seltsi üldkoosolek
08.– 14. juuli	Noorseppade IV suvekool – koolitus õppivatele noortele
13. juuli	Suur käsitöö- ja omatoodangu laat Kärldlas Vabrikuväljakul
12 –14. juuli	MTÜ Eesti seppade päevad Hiiumaal
04. august	Käsitöö kirbuturg
14.–15. august	Vigursaagimise koolitus
23.– 25. august	Seltsi õppereis Lõuna- Eestisse
14. september	Esitatud EASile teine projekt Meistrite maja renoveerimise I etapp
15. september	Talgud Meistrite majas
22. september	Talgud Meistrite majas
27. september	Seltsi Sügispidu
Oktoober	Hiiumaa Rohelise Märgi taaselustamine
09. oktoober	Tööd alustas igakolmapäevane Padjaklubi
15.– 25. oktoober	<i>Maavillane</i> käsitöökojad Hiiumaal

21.–27. oktoober	Hiiu kandle valmistamise koolitus
01. november	Mentorkoolitus Kasetohu kursus – Andres Rattasepp
02. november	Mentorkoolitus Näituse korraldamine – Kadi Pajupuu
07.–10. november	Osalemine Mardilaadal Saku Suurhallis
20.–21. detsember	XIII Käsitöö Jõululaat Kärkla kultuurikeskuses
21. detsember	Käsitöökonkursid <i>Uus kingitus</i> ja <i>Hiiumaa meene</i>
Mai – juuli	LEADER projekt Kärkla ÜG välisepikoja ehitamine
Veebruar– detsember	Rahvakultuuri Keskuse Saarte pärimuse projekt Vähevanker Hiiumaa pilti

Põhilised koostööpartnerid: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, SA Tuuru, Kärkla Kultuurikeskus, MTÜ Hiiumaa Turismiliit, Hiiumaa Muuseum, MTÜ Eestimaa Sepad, Kärkla Linnavalitsus, Kärkla Ühisgümnaasium, kohalikud käsitööettevõtjad, käsitööõpetajad, seltsid.

Probleemiks on ikka see, et seltsi juhitakse põhitöö kõrvalt ega ole piisavalt aega pühendumiseks ja järjepidevuseks. Paikkonda oleks väga vaja palgalist käsitööelu koordinaatorit. Kogu maakondliku info haldamine, edastamine, inimeste nõustamine, projektide koostamine ja läbiviimine, käsitööelu (erinevate laatade, õppepäevade) korraldamine, need on nii mahukad tegevused, et pole mõeldav seda kõike väga hästi teha ühiskondlikus korras. Endiselt on probleem, et pole saanud veel rahastust oma maja renoveerimiseks.

2014. aasta tegevusplaan

15. jaanuar	KÜSK projekt arenguhüppeks
17. jaanuarist jätkub	Seltsi 2013. aasta tänuüritus
alates veebruarist	Rahvakultuuri keskuse projekt <i>Vähevanker Hiiumaa pilti</i>
12. aprill	EASile uus projekt <i>Käsitöömaja I etapi renoveerimine</i>
Aprill–juuni	Käsitöötoodete moedemonstratsioon
23. mai	<i>Meistrite maja</i> korrastamine ja seltsi käsitööpoe avamine
Mai–juuni	Seebikarbi ralli
Mai–juuni	Maakondlik õpilaste kunsti ja käsitöö näitus
07.–13. juuli	LEADERi projekt <i>Vähevankri valmistamise koolitus</i>
11.–13. juuli	IV Noorseppade suvekool
12. juuli	MTÜ Eestimaa Seppade suvepäevad
August	Käsitöö ja omatoodangu laat
03. august	Vigursaagimise koolitus
August	Käsitööturk
Oktoober	Varbola Puupäevadel osalemine
November	Käsitöökodade läbiviimine
Detsember	Osalemine Mardilaadal Saku Suurhallis
20.–21. Detsember	Õpilaste jõululaat
Detsember	Käsitöö ja omatoodangu laat
Detsember	Käsitöökonkursid <i>Uus kingitus</i> ja <i>Hiiumaa meene</i>
Alates veebruarist	<i>Hiiumaa Rohelise Märgiga</i> uute toodete tunnustamine

IDA-VIRUMAA JA NARVA

Kontakt: Anne Uttendorf , 55 47 273, anne.uttendorf@gmail.com
Jõhvi Kultuuri- ja Huvikeskus, Pargi 40, Jõhvi 41537

Käsitööühendused

Ida-Virumaa Käsitööselts
Kiviõli rahvamaja käsitööring
Illuka valla käsitööring
Avinurme elulaadikeskus

Jõhvi käsitööring Nobenäpp
Toila Kunstiklubi
Iisaku Kunstiklubi
Toila Loomekeskus MTÜ

Käsitööettevõtjad

Kalde Käsitöö OÜ
MTÜ Maadaam
FIE Tatjana Petšeritsa Koide paradiis
Tagavälja talu

Green Soupline OÜ
FIE Pavel Malm
FIE Gunnar Simmul
Puiduait OÜ

Käsitöökauplused

Käsitöökauplus Jõhvi kaubakeskuses
Käsitöökauplus Avinurme
elulaadikeskuses
Kauplus Avinurme puiduaidas

Müügiletid Iisaku Muuseumis, Toila ja
Narva-Jõesuu SPA Hotellides
Infopunkt: Jõhvi Kultuuri- ja Huvikeskus,
Pargi 40, Jõhvi

Ida-Virumaa Käsitööselts MTÜ

Kontakt: Anne Uttendorf , 55 47 273, anne.uttendorf@gmail.com
Jõhvi Kultuuri- ja Huvikeskus, Pargi 40, Jõhvi 41537

Ida-Virumaa Käsitööselts on loodud 2000. a. Tõuke selleks andis maakondlike näituste korraldamine nii lastele kui ka täiskasvanutele. See andis tunnistust sellest, et maakonnas on piisavalt palju käsitööhuvilisi ja nende ühendamiseks ning ühiste tegemiste organiseerimiseks on vaja luua omaette organisatsioon. Koheselt sai aktiivsete organiseerijate eestvedamisel teoks ka esimene käsitöömess Viru Nikerdaja.

Lisaks laadale hakkas selts korraldama ka erinevaid õppepäevi, ekskursioone ja teisi käsitööliste vajalikke ettevõtmisi.

Käsitööseltsi liikmed ja ka juhtkond on küll aegade jooksul vahetunud, kuid algsed ideed ja olulised traditsioonilised sündmused on kõik elujõulised ja toimuvad edasi.

Pikki aastaid oli käsitööseltsile koduks Jõhvi Seltsimaja. Seoses maja renoveerimisega Jõhvi raekojaks on seltsitegevus üle viidud Jõhvi Kultuuri- ja Huvikeskusesse. Osaletud on vabariiklikel üritustel ja konkurssidel. Tihe koostöö seob meid nii Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu kui Tarbekunstiseltsiga CDE (Tallinn).

Võimaluste piires kogume ja jagame erinevat käsitööalast informatsiooni maakonnas.

Osaleme Ida-Virumaa loomemajanduse arendamise töögrupis.

Suuremad ettevõtmised

3. veebruar Osalemine Peremessil (mängukarude õpituba) Jõhvi Kontserdimajas
13. –14. aprill XV käsitöölaat *Viru Nikerdaja* Jõhvi Spordihallis
Korraldatud on ka käsitöökonkursid õpilastele *Kaisupadi* ja täiskasvanutele *Vest*. Koostöös Jõhvi vallavalitsusega on läbi viidud suveniirikonkurs *Jõhvi oma asi*.

1. juuni	Mängude Festivalil (viltimise õpituba) Jõhvi Kontserdimaja juures
21.– 22. juuli	Põhja-Eesti päevade käsitöölaad Tallinnas Raekoja platsil
22. september	X vähemusrahvuste kultuurfestival <i>Rahvuskultuuride loomepada</i> (näitus, õpituba) Jõhvi Kontserdimajas
28. september	Jõhvi Mihklilaada korraldamine ja õpitubade läbiviimine Jõhvi Mihkli kiriku juures
12. oktoober	Üldkoosolek
26. oktoober	Käsitöökoda Avinurmes
5.– 28. november	Näitus <i>Ajatu</i> Jõhvi Linnagaleriis /Ühisnäitus koos CDE Tarbekunstiseltsiga Tallinnast/
8. november	Mardilaada ühiskülastus Saku Suurhallis
16. november	Õppepäev – tikkimine
14. detsember	Osalemine Viru Jõululaadal Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses
14. detsember	Õppepäev – tikkimine

Koostöö võib liigitada kaheks erinevaks vormiks: rahalised toetajad ja tegevuslik koostöö. Rahalised toetajad läbi projektide: Eesti Kultuurkapital Ida-Virumaa Ekspertgrupp, rahvakultuurikapital, Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit, Rahvakultuuri Keskus, Jõhvi vallavalitsus.

Tegevuslik koostöö on meil Jõhvi Muuseumi Seltsiga, Rahvakultuuri Keskusega, Jõhvi Kultuuri- ja Huvikeskusega, Kiviõli Rahvamajaga, Iisaku Muuseumiga, Narva Klubi Käsitööga, Ida-Virumaa Kutsehariduskeskusega, mitmete käsitöömeistritega, maakonna rahvamajadega jne.

Üldiselt on koostöö väga hea ja ilma selleta ei kujuta seltsi tegevust ettegi.

2013. aasta oli Ida-Virumaa Käsitööselti tegevuses suhteliselt stabiilne. Viisime läbi mitmed traditsioonilised sündmused, nt käsitöölaad *Viru Nikerdaja* ja õppepäevad Jõhvi Mihklilaadal ning *Rahvuskultuuride loomepajal*. Väga edukalt möödusid käsitöökonkursid õpilastele teemal *Kaisupadi* ja täiskasvanutele *Vest*. Ka Jõhvi suveniirikonkurss sai palju tähelepanu ja parimad autorid auhinnatud.

Taas avanes võimalus kaubelda Tallinnas Raekoja platsil projekti *Ava lava* Põhja-Eesti päevade raames. Hea meel on, et leidub tublisid inimesi, kes tahavad ja jaksavad meie käsitöövankrit vedada.

Rõõmustab, et meie erinevad rahvusgrupid teevad palju oma rahvusele omapärast käsitööd. Seda saame näituste ja õpitubade kaudu nautida kõige suuremas koguses vähemusrahvuste kultuurfestivalil *Rahvuskultuuride loomepada*, mis toimub igal aastal septembrikuus Jõhvi Kontserdimajas.

Käsitööd tehakse põhiliselt hobi korras ja tihtipeale jäävad need oskused ja teadmised ühenduse või rahvusgrupi sisse kinni. Seega oleks ehk vaja neid inimesi rohkematest võimalustest teavitada.

Käsitöömeistrite seast on kasvanud välja mitmed ettevõtjad. Kindlasti tuleks rohkem inimesi motiveerida ettevõtja teele astumiseks. Märkimisväärne on, et ärksad ja ettevõtlikud inimesed on ette võtnud loomemajanduskeskuse loomise. Ka käsitööseltisil on seal oma sõna sekka öelda. Tahame väga loota, et idee saab lähiajal teoks.

Käsitööselti liikmeskond vananeb, eestvedajad toimetavad vabatahtlikkuse alusel oma põhitöö kõrvalt – see ei anna võimalust seltsi vajalikul viisil arendada. Jäänud on pigem seltskondlik tegevus ja erinevate ürituste korraldamine ning üritustel käsitöö kui huvitava ning kasuliku vaba aja veetmise viisi propageerimine.

Kuna enamik vajalikku infot on tänapäeval kõikjalt kättesaadav, siis ettevõtjad ei näe põhjust seltsi liikmed olla.

Loodame, et loodav loomemajanduskeskus saab heaks tugisüsteemiks algajatele ettevõtetele ja käsitööhuvilistele.

2014. aasta tegevusplaan

12. –13. aprill	XVI käsitöölaat <i>Viru Nikerdaja</i> Jõhvi Spordihallis Niipispitsiseminar ja Olga Kublitskaja tööde näitus Jõhvi Spordihallis Korraldamisel on ka käsitöökonkursid õpilastele <i>Karumõmm</i> ja täiskasvanutele <i>Poekott</i> .
Mai	Kevadnäitus
30.–31. mai	Üleriigilised ERKLi käsitööpäevad Ida-Virumaal
9. juuni	Iisaku Külalaadal osalemine
Juuli	Osalemine Tallinna projektis <i>Ava lava</i>
10. august	Käsitööpäeva läbiviimine Karjamäe Hobitalus (Vaivara vald)
21. september	Osalemine XI vähemusrahvuste kultuurifestivalil <i>Rahvuskultuuride loomepada</i> (näitus, õpituba) Jõhvi Kontserdimajas
27. september	Osalemine V Jõhvi Mihklilaada korraldamisel ja õpitubade läbiviimisel Jõhvi Mihkli Kiriku juures
25. oktoober	IV üle-eestilise käsitööpäeva projektis osalemine-käsitööpäeva korraldamine
7. november	Mardilaada külastus Tallinnas Saku suurhallis.

JÕGEVAMAA

Kontakt: Katre Arula, 5513147, katre.arula@mail.ee
Lossi 1a, Põltsamaa 48103, 53923749 www.teokoda.ee
Anne Ütt, 55612312, anneytt@hotmail.ee
<https://www.facebook.com/PoltsamaaKasitooselts>

Paikkonnas tegutsevad

käsitööühendused ja -seltsid

MTÜ Käsiteokoda

Kiwwja Lapiselts

Põltsamaa käsitööselts

Põltsamaa Emadeklubi

MTÜ Kamari Haridusselts

Adavere Mõisa Selts

Lustivere Kultuurimaja käsitööring

Põltsamaa Kultuurikeskuse

Kangakudumisring

Juriidilised isikud (käsitööettevõtjad, -tootjad)

FIE Katre Arula – lapitöö, disain

OÜ Alasi – sepsed

FIE Kadri Vaikloo – linsed rõivad, puidust meened (Metsakolli talu)

J.K.Sandras oü- silmus- ja masinkudumine

Siimusti Keraamika OÜ

Palamuse Klaasikoda

Puurmani Käsitööselts Kati

SA Kalevipoja Koda

Kaarepere Kunstiring

Pajusi käsitööring Vägaris

Lõuna-Eesti Rahvarõivaste Piirkondlik

Nõuandekoda

SA Jõgeva Linna Sotsiaalmaja

MTÜ Jõgeva Käsitöökoda

Sohvi äri – käpiknukkude valmistamine

Ingrid Juuse – nukud, vaibad

FIE Taimi Puus – rahvuslik käsitöö

Tabivere Ehtelaegas – käsitööehetd

Äksi villatööstus – vaibad, käsitöö

Võisiku Hooldekodu (AS

Hoolekandeteenused)

Arktella OÜ – kudumid, Pala vald
Wool & Yarn oü – lõngad, heided, kraasvill
Jaak Krivini sepatöökoda

Jerjomin Glass Studio
Metsakolli Talu
Wool & Yarn OÜ

Käsitöökauplused ja infopunktid

Käsiteokoda

Lossi 1a, 48103 Põltsamaa

Tel. 539 2374 katre.arula@mail.ee, www.teokoda.ee

Käsiteokoda asub Põltsamaa lossimüüride vahel. See on koht, kus saab näha erinevaid näitusi, proovida kätt koolitustel ja külastada käsitekoja poodi. Käsitekoja meistrid on Katre Arula ja Kersti Pook.

Kalevipoja Varakamber – käsitöö, suveniirid

Saare, Saare vald

Tel. 773 4867, info@kalevipojakoda.ee, www.kalevipojakoda.ee

Kunstikeskus Põltsamaal

Lossi 1, 48103 Põltsamaa

Tel. 519 25845, 775 1168, ethel@universal.ee, www.kunstikool.ee

Põltsamaa lossikompleksis on Kunstikeskuse päralt nelisada ruutmeetrit keldrikorrust, kus ühes otsas on koha leidnud kunstipood ja teises otsas savikoda. Võimalik tellida erinevaid töötubasid, mis on seotud savi, klaasi ja maalimisega. Läbi Põltsamaa kunstikooli ruumide minnes näed Sa noorte kunstiteoseid. Kunstikooli ruumide sisekujunduses on ohtrasti kasutatud noorte disainitud mosaiike ja seinamaale. Kunstiäris on müügil käsitöö, maalid ja suveniirid.

Laiuse õlemuuseum – õlgedest kaunistused ja esemed

Laiuse, Jõgeva vald

Tel. 554 4999, 774 2519

ehavirkunen@hotmail.ee

OÜ Puuhabe Käsitööpood – käsitöö, kudumid, dekoratiivküünlad, trükised

Õuna 1, 48105 Põltsamaa

Tel. 515 6980, kerstipook@hotmail.ee, www.puuhabe.ee

Palamuse Klaasikoda

Kalmistu 1, 49226 Palamuse, Tel. 5395 0641

Klaasitöökoda – klaaspärlite ja klaasimaalide valmistamine keskaegsel viisil, klaasipuhumine

Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum – suveniirid

Köstri allée 3, 49 226 Palamuse

Tel. 776 0514, info@palmuseum.ee, www.palmuseum.ee

Põltsamaa muuseum – suveniirid

Lossi 1b, 48 103 Põltsamaa, tel. 775 1390

muuseum@poltsamaa.ee, www.poltsamaaturism.ee

Põltsamaa Käsitööselti värkstuba

Lossi 1, 48103 Põltsamaa Lossihoov

Tel. 5561 2312, anneytt@hotmail.ee

<https://www.facebook.com/PoltsamaaKasitooselts>

Värkstoas on väljapanek Põltsamaa piirkonna käsitööselti liikmete valmistatud esemetest, samuti on kohapeal võimalik kududa kangastelgedel ja õppida erinevaid viltimistehnikaid. Värkstoas eesmärk on rahvuslike käsitöötraditsioonide väärtustamine, hoidmine ja tutvustamine, arvestades paikkondlikku eripära.

Siimusti Savitööstus ja keraamikapood

Siimusti, Jõgeva vald

Tööstus: 772 1578, Keraamikapood: 5214853, 773 9325

siker@hot.ee, siimustikeraamika@siimustikeraamika.ee, <http://www.hot.ee/s/siker/>

Võimalus tutvuda tarbekeraamika valmistamisprotsessiga. Ekskursioonid ainult ettetellimisel. Keraamikapoest on võimalik osta erinevaid tooteid.

Sohvi Äri

Mai-sept. Köstri allée 3, Palamuse, okt.-apr. Köstri allée 2, Palamuse

Tel 5190 6072, ingrid.juuse@hot.ee

Käsitööaiaid moodustavad suure osa tootevalikust Ingrid Juuse disainitud ja valmistatud tekstiilnukud ja pehmed mänguasjad, mida ta ka kohapeal valmistab. Iga huviline saab proovida kudumist vanadel kangastelgedel.

Jaak Krivini sepatöökoda

Lustivere 48002, Põltsamaa vald

Tel 775 5337, 529 0116, kunstsepp@hot.ee, www.web.zone.ee/kunstsepp

Sepatöö läbi sajandi naelast kuni suurte värvate-aedadeni. Võimalik ise sepatööd proovida.

Jerjomin Glass Studio

Tallinna mnt 15b, 48305 Jõgeva

Tel 510 4191, jerjomin@hot.ee, www.artglass.ee

Jerjomin Glass Studio OÜ toodab klaasist suveniire ja kunstiteoseid klaasisulatamise tehnikas. Kohapeal müüakse klaasisulatamistehnikas käsitöötooteid ning ühtlasi antakse võimalus inimestel endal osaleda eseme valmistamisel. Töötoas osaleja saab pärast juhendaja näpunäiteid oma maitse ja tahtmise järgi valmistada suveniiri või muu eseme.

Metsakolli Talu, linased riided, puidust meened

Pisisaare, Pajusi vald, <http://metsakollitalu2005.onepagefree.com>,

Wool & Yarn öü, lõngad, heided, kraasvill

Suur 91, 48306 Jõgeva, 5343 6590 info@rarewool.com, www.rarewool.com

MTÜ Käsiteokoda

Kontakt: Katre Arula, 5513147, katre.arula@mail.ee

Lossi 1a, Põltsamaa 48103, 53923749 www.teokoda.ee

Asutamisaasta 2009 aprill. MTÜ Käsiteokoda asutati selleks, et korraldada käsitöölaatu, töötubasid, näitusi, koolitusi ning anda hoogu käsitööelule Jõgevamaal. Juhatusse ja ühendusse kuuluvad Katre Arula ja Kersti Pook. Koos avati töö-, näituse- ja kaupluseruumid Põltsamaa Lossihoovis.

Suuremad ettevõtmised

- 01.12.2012 –30.04.2013 Unustatud käsitöövõtete õppimine ning uute võimaluste pakkumine Käsiteokojas Põltsamaal. Vanast kübarast uue viltimine – juhendaja Maret Lehis
- Märts–dets Kangakudumise koolitused. Vanade kangakudumistehnikate õppimine. Juhendaja Viivika Sopp
- 29.09.2013–30.09.2014 Koolitamine Vägari külaseltsis. Kangastelgedel kudumine, sokikudumine – juhendaja Kersti Pook. Lapitöö ja viltimine – juhendaja Katre Arula
- 07.01.–21.03. Näitus Käsiteokojas *Viljandi Villased*, Kersti Pook
- 12.02., 09.04. Ilutoodete valmistamise koolitus Käsiteokojas. Juhendaja Terje Lehiste
- 14., 21.02.ja 14.03. Kirikinda kudumise õpituba. Juhendaja Kersti Pook
- 18.02–16.03 Katre Arula isikunäitus *Rõivad Räägivad* Jõgeva Kultuurikeskuse galeriis.
- 05.03. Geelküünalde valmistamise töötuba. Juhendaja Terje Lehiste
- 22.03.–25.04. Näitus *Ajaloolised peakatted*, Maret Lehis
- 26.04.–10.05. Projekti *Käsitöö liidab kogukonda ja põlvkondi* lapitöö ja viltimiskursuse näitus Käsiteokojas. Juhendaja Katre Arula
- 09.–11.05. Käsiteokoja meistrite näituse ülespanek Soomes Kokemäel ja käsitöölaadal osalemine.
- 13.05.–31.07. Lapitööde näitus *Minu oma...* Katre Arula ja Kersti Pook
- 16.05 Osalemine *Traditsioonilised kampsunid läänemeremaades* konverentsil Viljandis
- 31.05 Osalemine üle-eestilisel käsitööpäeval Võrus
- 18.05. Muuseumiöö.
- 04.06. Lavakaunistuste ja *peonööri* valmistamine Linna- ja lossipäevaks
- 08.06.–29.08. Olustvere Maamajanduse ja Teeninduskooli õpilase praktikal Juhendaja Kersti Pook
- 14.06. Noortekeskuse laagri õpituba Käsiteokojas – Põltsamaa võtmehoidja valmistamine. Juhendajad Katre Arula ja Kersti Pook
- 15.06. Felixi perepäev – helmekeede valmistamise töötuba. Juhendajad Katre Arula ja Kersti Pook.
- 03.06. Eesti lipu päev – lipuõmblemise töötuba Käsiteokojas. Juhendajad Katre Arula ja Kersti Pook.
- 06.07. Linna- ja lossipäeva käsitöölaada korraldamine
- 01.–30.08. Rahvarõivaste valmistajate kooli 2011–2013 lõpetajate näitus Käsiteokojas.
- 22.08. Külalised Haridusministeeriumist Käsiteokojas.
- 18.09. Põltsamaa Ametikooli õpilased Käsiteokojas. Loengud Katre Arula ja Kersti Pook.
- 20.09. PÜGi piiriülese projekti õpilased Käsiteokojas.
- 26.09. Kuulutati Tallinnas välja parimad Põhja- ja Baltimaade rahvusvahelised LEADER koostööprojektid, kus projekt *Kogemuste vahetamine käsitöötajate vahel* (Handicraft) valiti veebihääletusega rahva lemmikuks. Projekti üks eestvedajaid oli Käsiteokoda.
- 07.–10.11. Mardilaadal osalemine Saku Suurhallis
- 07.11. Katre Arula raamatu *Ajatud lapitööd* esitlus Mardilaadal
- 20.11. Katre Arula raamatu *Ajatud lapitööd* esitlus Käsiteokojas

- 29.11. Jõgevamaa mentorkoolitus Käsisteokojas – Kristina Rajando: oma ornamendi, märgi otsimine ja kujundamine
- 30.11. Jõgevamaa mentorkoolitus Käsisteokojas – Ulve Kangro: tekstiilide hooldus
- 03.12. Jõgevamaa mentorkoolitus Käsisteokojas – Kadi Pajupuu: näituste ja müügikohtade kujundamine
- 07.12. Käsitöö Jõululaat Põltsamaa Kultuurikeskuses – osalemine

2014. aasta suuremad ettevõtmised

- Juulis Põltsamaa Lossipäeva käsitöölaat lossihoovis – korraldamine
- Detsembris Käsitöö Jõululaat Põltsamaa lossihoovis – korraldamine
- Koolitamine Vägari külakeskuses koostöös Jõgevamaa Koostöökojaga
- Koolitamine Jõgeva vallas koostöös Jõgeva Koolituskeskusega
- Koolituste korraldamine Käsisteokojas
- Osalemine ERKLi suurüritustel
- Meistrite aastale pühendatud nelja meistri rändnäitus Põltsamaal, Jõgeval ja Mustvees avalikus kasutuses olevates ruumides (pank, maavalitsus, kodakondsus- ja migratsiooniamet jne)

Põltsamaa Käsitööselts

Kontakt: Anne Ütt, 55612312, anneytt@hotmail.ee
<https://www.facebook.com/PoltsamaaKasitooselts>

Suuremad ettevõtmised

- Esitlused (2 korral) *Põltsamaa rahvarõivaste ajaloost läbi sajandite* Põltsamaa Ühisgümnaasiumis rahvakultuuripäeval 7.–9. kl. ja 10.–12. kl 21. veebr
- Esitlus *Põltsamaa kihelkonna rahvarõivaste ajaloost läbi sajandite* Põltsamaa Muuseumi koduloopäeval 9. aug
- Käsitööpäev *Villawärk* Põltsamaa Kultuurikeskuses (villa kraasimine, ketramine kedervarrega, lõnga korrutamine vokil, kõlavöö kudumine, rahvuslike paelte punumine, raamil salli kudumine jm) 26. oktoobril.
- *Põltsamaa kihelkonna rahvarõivaste ajaloost läbi mitme sajandi* Põltsamaa raamatukogus 1.–28. veebr
- Väljapanek stendidel *Põltsamaa kihelkonna rahvarõivaste ajaloost läbi sajandite* Põltsamaa Kultuurikeskuses 7.–23. jaan
- *Rahvuslikud õlakatted* Puurmani vallamajas kursuslaste töödest. 1.–9. apr
- *Kaunid käsitöökaardid. Scrapbook- ja niidigraafikatehnikates.* Raamatukogus 1.–30. nov
- Konkursi *eesti-maa-villane* õppepäevast Tartus, ERM 12. jaan
- Koristustalgud *Teeme ära* Põltsamaa lossihoovis 5. mail
- Rahvusvaheline konverents *Traditsioonilised kampsunid Läänemeremaades* 16.–17. mail Viljandis
- Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu MTÜ Rahvarõivas Jõgevamaa rahvarõivaste pildistamisest Palamusel 21. juunil.
- Osalemine käsitöölaatadel Lossihoovis ja kultuurikeskuses juuli, det
- Seltsi kangakudujatega 11ndal kangakudujate õppepäeval Läänemaal, Rõude Külamajas 5. okt
- Käsitööring 6–11 aastastele lastele jaan–mai värkstoas
- Kursus *Kõlavöö kudumine* värkstoas 2. jaan

- Kursus *Rahvuslikud õlakatted* Puurmani käsitööseltis “Kati” jaan–veebr
- Õppepäev *Kõlavöö kudumine* Puurmani käsitööseltis jaan –veebr
- Niidigraafika õpituba värkstoas 3. märtsil
- Kursus *Lamba-ja koeravillast lõngani* värkstoas 7. aprillil
- Õppepäev *Villapesu erinevate meetoditega* 3. juulil
- Töötoad Lossipäeval (kõlavöö kudumine raamil, villa kraasimine, ketramine kedervarrega, salli kudumine raamil) 6.juulil Lossihoovis
- Töötuba rahvuslike paelte ja vööde kudumisest EELK Põltsamaa koguduse laste suvelaagris Vägaris 29. juunil
- Töötoad viljapeksupäeval Loopre-Lepiku talus (villa kraasimine ja ketramine kedervarrega, kõlavöö kudumine, salli kudumine raamil) 27. sept
- Käsitöökaartide töötuba Esku perepäeval 1. dets
- Jõulueelsed õpitoad: *Scrapooking*-tehnikas ja niidigraafikas kaartide valmistamine – 12.–15. dets Värktoas

Veel olulist

- Osavõtt vabariiklikest õppepäevadest, kursustest, seminaridest, alaliitude koolitustest (kangakudujad, rahvarõivameistrid), Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu Juhtide koolist 20. sept.
- Käsitööselti liikmed on uurinud materjale ja esemeid Eesti Rahva Muuseumis ning teinud seltsi Värkstupa uusi õppematerjale, kogunud käsitööalast kirjandust, vanu esemeid jm.
- Põltsamaa Käsitööselti villatöötubasid tutvustati Tallinna Televisioonis Põltsamaa lood 7. nov.
- Üks juhataste liige, mitmete kursuste ja lasteringi juhendaja Triin Kuus õpib TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku tekstiili eriala teisel kursusel.
- 2013. a ostis käsitööselt villatöödeks trummelkraasi ja käsikraasid Hollandist, sallikudumisraamid jm.
- Põltsamaa kihelkonna rahvarõivaste lõikeid-jooniseid on saadetud Toronto väliseestlastele. Seda käsitööselti kauaaegse sõbra, Kanadas elava M. Puhmi vahendusel, tema juured on Pajusis.

Kiwwja lapiselts

Kontakt: Eve Oro, tel 5817 1900 eve.oro@mail.ee

MTÜ Kiwwja lapiselts Kaare 20, 48105 Põltsamaa, Jõgevamaa

- 22.04–04.05. 2013 Kiwwja Lapiseltsi lapitööde 2013. aasta ülevaatenäitus. Põltsamaa Kultuurikeskuse galeriis.
- 06.07.2013 Põltsamaa Linna- ja Lossipäeva raames toimunud kodukohvikute päeval Kiwwja kohviku korraldamine. Pakuti maitsvaid küpsetisi lapitekkidega kaunistatud koduaias. Kohviku eestvedaja oli Milvi Lojander.

MTÜ Jõgevamaa Koostöökoda

Kontakt: Tiia Meitus, tiameitus@gmail.com

Koostöökojal oli 2 käsitööprojekti:

- Rahvusvaheline koostööprojekt *Handicraft*, mis viidi ellu 2011–2012 koostöös kolme *Leader* tegevusgrupiga: *Leader Karhuseutu* Soomest, *Dartšim paši* Lätist ja Jõgevamaa Koostöökoda Eestist. Eestist osales erinevatel üritustel kokku ca 40 osalejat üle maakonna; kogu projekti peale osales ca 80 inimest. 26.09.2013 kuulutati Tallinnas välja paremad Põhja- ja Baltimaade rahvusvahelised LEADER koostööprojektid, kus

projekt “Kogemuste vahetamine käsitöötajate vahel” (*Handicraft*) valiti veebihääletusega rahva lemmikuks.

- Rahvarõivakool – samuti kaheaastane projekt, mille raames 15 inimest üle maakonna õppisid pädevate õpetajate käe all tundma ja valmistama autentseid rahvarõivaid (õpiti töövõtteid, komplekti kandmise põhimõtteid jms). Koolituse tulemusena sai osalejalt valmis üks konkreetne rahvarõivakomplekt. Toimused näitused erinevates paikades üle Eesti. Projektile järgneb meeste rahvarõivaste valmistamise rahvariidekool.

MTÜ Jõgeva Koolituskeskus

Kontakt: 5207409, jogevakoolitus@gmail.com, www.jogevakoolitus.eu/

Jõgeva vallas tegutsev MTÜ Jõgeva Koolituskeskus käivitas 2012. aasta sügisel käsitöö ja kunsti õpiringide projekti *Käsitöö liidab kogukonda ja põlvkondi*, mis kestis 2013 aasta lõpuni. Rahastaja Jõgevamaa Koostöökoda Leader programm.

- Lukulillede valmistamine, kohvipakkidest koti valmistamine, ajalehtedest õõnesvormide valmistamine – Merje Talistu
- Polümeersavist ehete valmistamine, nõelvlitamine, märgvlitamine – Tuijo Kүүts
- Kunstiline kiri, ülestõusmispuhade dekoratsioonide valmistamine, dekoratiivsed seinapildid ja isetehtud tähtpäevakaardid, fototrükk savile – Meedi Ümar
- Lapidöö algajatele – Katre Arula
- Viltimiskursus *Vana kampsuni uus elu* – Katre Arula
- Tiffani vitraaž – Janne Maasing
- Maalikursus – Robert Suvi
- Lapidöö algajatele ja viltimiskursuse *Vana kampsuni uus elu* näitus Põltsamaa Käsitekojas 26. aprill–10. mai
- Lapidöö algajatele ja Maalikursuse näitus Kuremaa Veskis – 15. aug–1. sept
- Maalikursuse näitus Jõgeva Vallavalitsuses 25. sept–13. jaan

Puurmani Käsitööselts Kati

Kontakt: Hilja Õim, 53452549

Puurmani alevik 49014, Jõgevamaa, hilja.oim@gmail.com

2013. a kevadtalvel tehti sõbasid (tikand, ääristused) ja kevadel toimus näitus tehtud töödest. Sügistalvel alustati uue projektiga *Etnograafiliste põrandavaipade kudumine*, juhendaja Veinika Västriku, Tartu Kõrgema Kunstikooli õppejõud. Tegevus kestab edasi ka uuel, 2014. aastal. Projekti toetas LEADER programm.

Mittetulundusühing Vägari

Kontakt: Agnes Rääk, 53410407, agnesraak@hotmail.ee

Mittetulundusühing Vägari tegutseb 21. veebruarist 2007 avalikes huvides ja paljude tegevuste hulka kuulub ka käsitöö tegemine ja õpitubade korraldamine.

2013. a toimus kangakudumise koolitus edasijõudnutele. Sellele järgnes näitus Aidu Raamatukogus. Valmistati põrandavaipu, linikuid ja kotte. Juhendaja Kersti Pook.

Projekti toetas LEADER programm.

Maire Aigro

Kontakt: Marje Aigro, 5541102, marje@apk.edu.ee

1. 2013. a projekt *Tegusad teisipäevad*, mille raames toimus 12 töötuba (märg- ja nõelvilimine, paeltikand, ristpiste, tikkimine, taaskasutustöötoad jne).
2. Advendiaja töötoad Maidla Seltsimajas.
3. Põltsamaa Linna- ja Lossipäeval töötoad lastele.(märgmepaberist kroonid, salvrätist roosid).
4. Põltsamaa Päevakeskuses loodud tegevusteraapiatuba kangakudumise näol.

LÄÄNEMAA JA VORMSI

Kontakt:

Mirje Sims, 51 60 445, mirje@haapsalusall.ee

Karja 25, Haapsalu

Lia Ostapenko, 5241887, liao@hot.ee

Hullo küla, Vormsi vald 91301, Läänemaa

Haapsalu Käsitööselts

Kontakt: Mirje Sims, 51 60 445, mirje@haapsalusall.ee,

Karja 25, Haapsalu, www.haapsalusall.ee/

Suuremad ettevõtmised

Haapsalu Käsitööseltsi tegevus aastal 2013 vastas põhikirjalisele tegevusele. Meie tähelepanu keskpunktiks oli Haapsalu sall ja rätt.

Jaanuaris omistati meile Läänemaa Kultuuritegija 2012 tiitel ning Haapsalu Linnavalitsuselt saime au ja kiituse I Pitsipäeva korraldamise eest nimetusega: *2012. a säravaim kultuurisündmus Haapsalus*.

Aasta alguses alustasime uute tegevusruumide otsinguid, sest tundsim, et seltsi arenguks on meil vaja uut hingamist ning seda eelkõige suuremate ruumide näol. Kokku kutsutud ümarlaual osalesid lisaks seltsiliikmetele ka linnavalitsuse, turismi ja muuseumi esindajad. Samal ajal toimus ka plaanipärane tegevus seltsis: kaks korda nädalas toimusid kokkusaamised.

Veebruaris esitlesime Haapsalu kunstikooli galeriis näitust *Soojad kirjad Läänemaalt*. Pakkusime külastajatele vaatamiseks 187 paari kindaid, mis mingit nurka pidi olid Läänemaaga seotud: kas siis mustri, kuduja või kandja kaudu. Lisaks oli näitusel väljas kolm täiesti uut mustrit Haapsalu sallipitside ainetel Aime Edasilt. Näitusel olid ka sõbasid ja pleede, mida meie seltsi naised olid kuduma õppinud. Näituse lõppedes valis Läänemaa Muuseumi peavarahoidja välja 6 kindapaari ja kolm uue mustri kinnast muuseumi varade hulka.

9. märtsil toimus Haapsalu Kultuurikeskuses I Pitsitantsude konkurss. Mõte selle ürituse algatuseks sündis meie I Pitsipäevaga seoses ning konkursi žüriis esindas meie seltsi Pille Källe.

Aprillis külastasime Vatla Külaseltsi ning õppisime nende juures pitsilisi savikausse tegema ning klaasvitraaže valmistama. Osales 28 naist.

Aprillis toimusid üldkoosolek ja aruandenäitus, millel esitlesime tehtud näputöid.

Mais sai Haapsalu rätikute *Grand Old Lady* Linda Elgas 85 aastaseks. 3.mail avasime kunstikooligaleriis tema juubelinäituse, mis oli avatud 2 nädalat. Näitusel oli väike osa Linda tehtud töödest: kudumid ja tikitud põrandavaibad.

Juuni alguses osalesime Võrumaal toimunud käsitööpäevadel 20-liikmelise grupiga. Käsitööpäevad on olnud iga-aastane maiuspala ning sinna on meilt alati palju soovijaid.

6. juunil saime linnapealt „jah“-sõna rätimuuseumi ja seltsi tegevusruumide uue maja kohta. Läbirääkimised osutusid igal tasandil edukateks. Võisime hakata kolimisele mõtlema.

Juunis sai selts täiendust *paberitega käsitöölisele*– Haapsalu Kutsehariduskeskuse lõpetas kuus seltsi liiget ning üks lõpetas Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži käsitöötehnoloogiate ja disaini eriala.

Augustis korraldasime Haapsalu II Pitsipäeva, mis väärtustas traditsioonilist kohalikku käsitööd. Pitsipäev oli osa Valge Daami ajast ning sellega olime nähtaval kõigile linna küllastajatele. Tegime koostööd kogukonna liikmetega, andes sellega võimaluse ka teistele käsitöötajatele ennast näidata. Külaliskäsitöölised olid esindatud eelkõige moedemonstratsioonil ning Helga Rüütel, kauaaegne Haapsalu sallikuduja, esitles koostöös Saara kirjastusega raamatud *Helga Rüütli sallid*. Tutvustasime Pitsipäeval uut käsitöömaja-Haapsalu Pitsikeskust ning meie selts sai juurde palju uusi huvilisi. II Pitsipäev tugevdas Haapsalu Linnavalitsuse, Haapsalu käsitöölise ja käsitööettevõtjate omavahelist koostööd ning seda kinnitab koostöö jätkumine Pitsikeskuse loomisel. Käsitööselts on arvestatav partner Haapsalu üritustel.

Septembris-oktoobris, olles juba välja kolinud oma vanadest tegevusruumidest, aga mitte veel omades kasutuskõlblikke uusi tegevusruume, käisime *külakorda* mööda Haapsalu linna kohvikuid. See oli omamoodi tore, sest nii tutvusime linnas toimuvaga uue nurga alt. Alates oktoobri lõpust pakkus Haapsalu ettevõtja ja käsitöötajaja Raul Sas meile peavarju oma käsitöötoas.

26. oktoobril viisime läbi käsitöökoja koos Haapsalu Kultuurikeskuse *Avatud rahvamajade* projektiga. Üleval oli näitus meie seltsi ja Haapsalu Kutsehariduskeskuse randmesoojendajatest ning samas õpetati ka neid kuduma.

Novembris osalesime *Mardilaadal* nii müüjatena kui ka külalistena: Haapsalust sõitis käsitöö-öle juba traditsiooniks saanud nn *Mardilaada-buss* 50-ne naisega.

Novembri lõpus reisisid meie sallid Brüsselisse, et pakkuda seal silmailu heategevuslikul jõululaadal ning mõned leidsid tee ka kingitusteks.

26. novembril osalesime Läänemaa Arenduskeskuse kodanikupäeva üritusel ning külastasime ringreisil Palivere, Kullamaa, Üdruma ning Risti käsitöötajaid. Meie seltsist osales 12 naist.

Detsembris oli meie esindus väljas erinevatel jõululaatadel ning toimus ka meie üldkoosolek, kus otsustati jätkata senise juhatusega.

Raamatupidaja Mall Kütt andis oma ameti üle uuele raamatupidajale Merle Saulepile.

Detsembris toimus jõulupidu Viigi kooli erivajadustega lastega ning ka seltsi oma jõulupidu Haapsalu sotsiaalmajas.

18.detsembril anti meile teada, et ehitajad-viimistlejad on remondi Haapsalu Pitsikeskuses lõpetanud ning me võime ruumidesse kolida. Otsustasime kolimisega alustada jaanuaris 2014 ning avada ukсед üldsusele 1.vebruaril 2014.

VORMSI

Paikkonnas tegutsevad:

Käsitööühendused: MTÜ Vormsi Käsitöö Selts, MTÜ Kersleti Ateljee, MTÜ Vormsi Püha Olavi Gild

Käsitööettevõtjad: OÜ Vormsi Paat, OÜ Kuldeesel

Käsitöökauplused: Rälby veski Rälby külas, Vormsi Talumuuseum Sviby külas, Vormsi Käsitöö Seltsi Käsitöötuba Hullo külas

Infopunktid: Infopunkt suvel Külakeskuses Hullo külas

VORMSI KÄSITÖÖ SELTS

Kontakt: Lia Ostapenko, 5241887, liao@hot.ee, bindbongen.blogspot.com

Vormsi Käsitöö Selts (VKS) loodi 31.04.2000. Seltsi peaülesanne on kohaliku kultuuripärandi väärtustamine ja tundmaõppimine ning läbi ühistegevuste traditsioonilise käsitöö, elulaadi tutvustamine. Kultuurilise ja ajaloolise eripära hoidmiseks ja edasikandmiseks tegeleb VKS saare loodusressurssidel põhineva ja saarele sobivate traditsiooniliste käsitööoskuste taaselustamise ning nende kohandamisega uutesse oludesse.

Suuremad ettevõtmised

- VKS on aidanud korraldada omakultuuripäeva (kultuuripäev.vormsi.ee), mis 2013. aastal toimus juba 6. korda. Seltsi liikmete, käsitööõpetaja Ene Ranna ja poiste tööõpetuse õpetaja Maarja Koppelmaa eestvedamisel koguti ja koostati koolilaste käsitööesemetest näitus.
- 15. juunil lõpetas Vormsi Lasteaed-Põhikooli Lisete Kokk. Aktusel oli välja pandud Lisete lõputöö – Vormsi neuu rahvarõivakomplekt. Rõivad valmistati kolme aasta jooksul tüdrukute käsitöötundides seltsi liikme Ene Ranna juhendamisel.
- 5. oktoobril käisime külas Rõude Külaseltsil, kus toimus 11. Kangakudujate infopäev, teemaks *eesti-maa-villane*.
- *Käsitöökojad üle Eesti* raames toimus 26. oktoobril mööblimaalimise õpituba, kus juhendajaks oli maalikunstnik Tiiu Rebane.
- 16. novembril toimus mentorprogrammi raames Maret Lehise juhendamisel kursus, kus saadi teadmisi meeste rahvarõivaste juurde kuuluva vilditud kaapkübara valmistamisest.
- VKS on jätkanud Vormsi rahvarõiva ainelist uurimistööd Rootsi Nordiska Museet'ga. Saadud info ning tekkinud sõprussidemed on edasiviivaks sisuliseks uurimistegevuseks väga olulised.

VKS on aidanud kuus aastat korraldada Vormsi kultuuripäevi (kultuuripäev.vormsi.ee), mille eesmärk on Vormsi kultuuripärandi tutvustamine, väärtustamine, säilitamine ja edendamine ning läbi ühistegevuse kogukonna tugevdamine.

Oleme aasta jooksul end sisse seadnud uutesse ja ilusatesse ruumidesse, ees ootab veel valla abiga ruumide möbleerimine. Alustatud on seltsi kodulehe parendamisega (bindbongen.blogspot.com).

Töö jätkub müügiartiklitega, et need oleksid rohkem traditsioonilised (nt rahvarõiva juurde kuuluv ese) või Vormsi-ainelisemad. Parandada tuleks toodete kvaliteeti, materjali, pakendit ja väljapanekut müügilettidel.

2014. aasta tegevusplaan

Plaanime jätkata koostööd Vormsi lasteaed-põhikooliga, et põhikooli tütarlapsed saaksid oma käsitöötundides edaspidigi tegelda Vormsi rahvarõivaste valmistamisega.

Plaanis on korraldada Vormsi naise rahvarõivaste juurde kuuluva villase ruuduräti kudumise kursus. Õppereis Kihnu, et tutvuda sealse muuseumi ning käsitööga. Samuti osaleme Mardilaadal oma müügiboksiga.

LÄÄNE-VIRUMAA JA JÄNEDA

Kontakt:

Kersti Loite, 5143795, kerstiloite@hotmail.com

Pikk 16, Rakvere 44307

Luule Nurga, 5287107, luulekodu@gmail.com, www.loomekool.eu

Jäneda 73602, Tapa vald, Lääne-Virumaa

Käsitööühendused

MTÜ Huviselts Elujoon

Muuga Maanaiste Selts

Jäneda Külaelu Arendamise Selts

Tamsalu käsitööring

Tapa käsitööring

Kadrina käsitööring

Käsitööringe ja seltsede võib olla rohkem, sest kõik ei pruugi oma tegevusest meile teatada.

Käsitööettevõtjad

Aale Käsitöö OÜ

Viru Käsitöö Salong OÜ

Lõnga Liisu OÜ

Mirelle Käsitöö OÜ

Red Pearl OÜ

Marit Käsitöö OÜ

Liliina OÜ

Eve Sisa Ateljee

Käsitöökauplused

Viru Käsitöö Salong

Marit Käsitöö

Täpiline Tuba

Joller Grupp hooajaline kauplus Sagadi mõisas

Jäneda Käsitöökeskuse hooajaline kauplus

Infopunktid

Viru Käsitöö Salong, Pikk 16, Rakvere

Tudu Käsitöötare-muuseum

Viru-Nigula käsitööring

Lehtse Käsitööseltsing

Käsmu käsitööring

Moe külaselts

Lahemaa Käsitöökoda

Jaanioja Käsitöötal

Ülle Murula FIE

Ene Inno FIE

OÜ Ogalind

Mäehansu talu

AS E.Strauss

Rakvere Loovuskeskus

Mirelle Käsitöö kauplus Põhjakeskuses

Mirelle Käsitöö kauplus Vaala keskuses

MTÜ Huviselts Elujoon kauplus-töötuba

Põhjakeskuses

Renate Kunstisalong

Jäneda Käsitöökeskus

Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts

Selts asutati 1999. aastal. Tegutsemisaastate jooksul oleme algatanud mitmeid käsitööalaseid liikumisi, osalenud Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu töös, korraldanud näitusi, konkursse, koolitusi jpm.

Kontakt: Kersti Loite, 5143795, kerstiloite@hotmail.com
Pikk 16, Rakvere 44307

Suuremad ettevõtmised

- 15.–17. veebruar osalemine *Tour Estil* Lääne-Viru maakonna väljapanekus.
- Osalemine vabariiklikul konkursil *eesti-maa-villane*. Maakonna konkursitööde näitus Lääne-Virumaa Keskraamatukogus 2.–14. mail.
- Koostöös ERKLi ja Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiaga jätkus projekt *Vanemaealiste käsitöömeistrite lõimumine käsitööturule*, kus käsitöölalast õpetust said 50–74aastased töötud või pensionärid. Projekt kestis ühe aasta (august 2012– september 2013), õpetati silmuskudumist, masinkudumist ja tikkimist.
- 8.–9. juunil osalemine Rakvere linnapäevade raames toimunud Pika tänava laadal.
- Juunis osalemine vabariikliku konkursi *eesti-maa-villane* näitusel Tallinna Käsitöö Galeriis.
- 20. juuni – 1. juuli Lääne-Virumaa käsitöö tutvustamine Põhja-Eesti turismiüritusel *Vaba Lava* Tallinnas Raekoja platsil.
- Juuli lõpus saime vastuse Hariduskoostöö keskuselt, et projekt *Be Unique Within Europe* on saanud välisekspertidelt väga hea hinnangu ning otsuse rahastamiseks. Projekti koostööpartnerid: Sloveenia, Suurbritannia, Belgia, Rootsi, Hispaania, Horvaatia, Malta.
- 13. augustil Ulve Kangro mentorkoolitus *Tekstiilide säilitamine ja konserveerimine* Võsul Jaanioja käsitöötalus.
- 17. augustil käsitöölaad *Ausad asjad* Võsul Jaanioja käsitöötalus. Lisaks toimusid mitmed huvitavad töötod.
- 7. oktoobril Kadi Pajupuu mentorkoolitus näituse korraldamise põhitõdedest Käsitöö galeriis.
- 7.–21. oktoober näitus *Tervitusi Virumaa meistritelt* Käsitöö galeriis Tallinnas.
- 26. oktoobril käsitöökojad üle maa.
- 25.–27. oktoobril osalemine projekti *Be Unique Within Europe* koostööpartnerite esmasel kokkusaamisel Hispaanias Tordesillas, kus pandi paika järgmise kahe aasta tegevuskava.
- 7.–10. novembril kaunistasid paljude Lääne-Virumaa meistrite tööd Mardilaada väljapanekuid Saku Suurhallis. Mardilaadaks sai valmis raamat Virumaa seelikud.

Lisaks eespoolmainitule oleme osalenud Käsitööliidu ettevõtmistel.

2014. a tegevusplaan

2014. a põhitähelepanu on rahvusvahelises projektis *Be Unique Within Europe* kaasalöömises. 8.–10. veebruaril toimub projektitegevus Maltal, 9.–11. mail Rootsis, 19.–21. septembril Horvaatias ja 28.–30. novembril Suurbritannias. 6.–8. juunil kutsume projektis osalevaid maid Lääne-Virumaale tutvuma siinse käsitööga. Tulemas on ca 60 käsitööhuvilist Sloveeniast, Suurbritanniast, Belgiast, Rootsist, Hispaaniast, Horvaatiast ja Maltalt. Eestis toimuva kokkusaamise käigus tahame tähistada ka Virumaa Kunsti ja Käsitöö Seltsi 15. sünnipäeva.

Jäned

Kontakt: Luule Nurga, 5287107, luulekodu@gmail.com, www.loomekool.eu
Jäned, 73602, Tapa vald, Lääne-Virumaa

Paikkonnas tegutsevad:

Käsitööühendused ja seltsid. Jänedal, Lehtses, Käravetel, Amblas, Aegviidus, Tapal ja Ardus.

Infopunkt Jänedal Käsitöökeskuses.

Müügikohad ja ettevõtjad: Jänedal Käsitöökeskus, Tapal Marika töötuba-pood, OÜ Spets HS – puukujud, suvel üle-eestilised suurüritused Jänedal.

MTÜ Loometöö

Kontakt: Luule Nurga, 5287107, luulekodu@gmail.com, www.loomekool.eu

Jänedal, 73602, Tapa vald, Lääne-Virumaa

Moodustatud 30. märtsil 2006. a. Rahvusliku käsitöö koolitus on toimunud järjepidevalt alates 1.01.2003. a Jänedal. Täitus 10 aastat meie tegevusest koostöös Rahvakultuurikeskusega.

Meie eesmärk on õpetada ja taastada rahvariite tegemiseks vajalikud õiged oskused. Neid oskusi kord-korralt suurendades, laiendades ja propageerides tegijate hulgas, kollektiivide kaudu ja individuaalselt. Sellega loodame parandada kaunite ja mitmekesiste rahvariite õiget kasutamist pidulikel sündmustel. Loodame täiendada õigete oskustega õpetajate ja valmistajate rida.

Suuremad ettevõtmised

Jätkasime rahvusliku käsitöö, s.h rahvariite valmistamise koolitustega. Korraldasime õppetööd sellel aastal kokku 168 ak/tundi.

Koolituste teema – rahvarõivaste valmistamine, mille hulka mahub ka vööde kudumine, niplispits, pottmütside valmistamine ja rahvariideseelikute kudumine. Õpetust saanud inimesed on hea meelega rahva ees Jänedal suurürituste ajal ja ka mujal nõustamas ning õpetamas.

Näitused Jänedal Käsitöökeskuses

- Käsitöömeistrite väljaselgitamiseks meie piirkonnast näitus rahvariideseelikud, -vööd ja -paelad, kudumid ja niplispits.
- Ardu käsitöökoja vaibad.
- Tapa kunstnike maalid.
- Korraldatud demonstratsioon, näitus ja loeng Ambla valla päevadel.
- Jänedal pidustuste raames Jänedal raamatukogus Luule Nurga isikunäitus (tähistamaks MTÜ Loometöö 10. aastapäeva, Luule Nurga juubeliaastat ja pärandihoidja nimetuse saamist).

Töötame projekti Ambla kihelkonna vana aja riietuse uuringutest III osaga LEADERi toetusel.

Rahvusvahelise Grundtvigi projekti raames käis Jänedal grupp niplajaid Saksamaal.

Oleme liikmed Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidus, Tapa Arenduskojas.

Hea koostöö on Rahvakultuuri Keskusega, OÜ Jänedal Mõisaga, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga, Tapa Arenduskojaga, Tapa vallaga, Ambla vallaga, Elitec Group OÜga.

2014. aasta tegevusplaan

Jätkame rahvusliku käsitöö õpetamise ja Ambla kihelkonna vana aja riietuse uuringutega.

Aasta I poolel on eesmärk lõpetada jätkuva rahvariite valmistajate õppegrupi osalejate lõputööd (valitud kostüümid). Lõpetamine on planeeritud juunikuus Jänedal Pullitalli teatris koos MTÜ Rahvarõivas kursuse *Minu rahvarõivas- särgist sõbani* lõpetajatega.

Peale lõpetamist paneme valmistatud kostüümid näitusele Jänedal Raamatukogus. Samas kavandame kohalike meistrite niplispitsi näituse. Sellele näitusele ootame külalisi ka Saksamaalt.

Sügisel soovime komplekteerida uue kursuse rahvarõivavalmistajatest.

PÕLVAMAA

Kontakt: Mare Põld, 53917587, marepold@gmail.com
Kesk 16, 63308, Põlva. <http://polvakasitooklubi.blogspot.com/>

Põlva Käsitööklubi loodi 1993. aastal.

Klubi eesmärk on hoida elavana rahvuslikke käsitöötraditsioone ning anda edasi kogemusi ja oskusi noortele.

Klubisse kuuluvad käsitöömeistrid ja käsitööharrastajad. Kollektiiv on üksmeelne ja teotaheline. Klubi liikmed täiendavad pidevalt oma teadmisi ja oskusi

Käsitööklubi tegevus on mitmesuunaline: kursused, konsultatsioonid, näitused, käsitööpäevad, käsitööalased trükised.

Suuremad ettevõtmised

Veebruar Põlva Keskraamatukogus oli 20. veebruarist kuni 1. aprillini avatud klubiliikmete õmmeldud lapimaalide näitus.

Koolitus: kindarandmete kudumise võtted õpetaja Maaja Kalle. Käisime koos kuus korda. Õppisime narmaste kudumist, roosimist, erinevate vitsade kudumist, erinevaid ülesloomise viise, nõöride kudumist, valelapilise ja õigelapilise kudumist.

Märts Koosolek: käsitööklubi 20. sünnipäeva tähistamise arutamine. Õnnitlesime aasta alguse sünnipäevalapsi ja juubilare.

Aprill Jätkus kindarandmete kudumise kursus, seekord proovisime kududa narmaid. Valmis kudumeid eksponeeriti juubelinäitusel.

Juuni Eesti Lapiöö Seltsi näitus Põlvas. Sel aastal oli Eesti Lapiöö Seltsi kokkutulek Põlvas ja sel puhul toimus Kultuurikeskuse salongis näitus. Meie klubi naised käisid seda vaatamas ja osalesime ka meile juba tuttava Elle Ikävalko lapiöö õpitoas. Elle käis meil külas 2011. aasta septembris. Tookord õppisime uusi lapiöönippe ja seekord saime taas uusi oskusi ja innustust, näiteks kuidas kasutada veeslahustuvat kilet ja paberit, kuidas kangast värvida roostega ja kuidas masinaga ringselt tikkida.

Oktoober Käsitööklubi 20. aastapäev, juubelinäitus. Juubelipidustuste ajal ja veel paaril päeval oli Põlva Kultuurikeskuse mitmes ruumis ülevaatenäitus meie tegevusaja jooksul tehtud töödest. Eraldi väljapanek oli Maaja Kallel. Tööd oli grupeeritud teemade järgi, mida aastate jooksul oleme klubis õppinud: heegeldamine, kudumine, tikkimine, viltimine, kaltsuvaibad, rahvarõivad, kiri- ja kõlavööd, gobelään, kaardid erinevates tehnikates, paeltikand, lapiöö, tekstiilimaal, siidimaal, klaasimaal, portselanimaal, õletöö, *waldorf*-nukud, niplispits, salvrätitehnika, fimotööd, taimetrükk, pakutrükk, pärlitööd, ehted, pihuloomad.

November Riigikogu liikme Tarmo Tamme kutsel käisime ekskursioonil Toompea lossis. Tutvusime giidi vahendusel lossiga, Riigikogu tööga, jälgisime istungit ja ajasime juttu nii Tarmo Tamme kui ka teiste tuttavate inimestega.

Külastasime Mardilaata.

Detsember Klubi näitus Põlva Keskraamatukogus

2014. aasta tegevusplaan

Jaanuar Klaaspärlitest ehted

Veebruar-märts Vilditud sussid

Aprill Pakutrükk

Mai Savitööd

Juuni Tekstiilimaal
August Hoidiste õpituba
September, oktoober Vanade kampsunite uus elu. Käsitööpäevad, Heli Raidla
personaalnäitus
November Vilditud prossid

Räpina Loomemaja

Leo Kütt, 521 8202, leo@ariabi.ee, www.rapinaloomemaja.ee)

Räpina Käsitöökoda (Kontakt Malle Avarmaa 5560 2314, malle14@hotmail.ee)

Räpina Vabahariduse Ühenduse Räpina Rahvakool (Kontakt Mati Kirotar, 796 2694, 5698 9574, rapina.vhy@gmail.com, www.vhy.rapina.ee)

Käsitööettevõtjad:

Viktor Beljaev (OÜ Räpina Keraamika, 12423510)

Mailis Kämbre (MAILIS KÄMBRE FIE, 12297962), käsitöökoites albumid ja kaardid, karbid, 5552 4644, mailis969@gmail.com

FIE Malle Avarmaa, käsitöö, 55602314, malle14@hotmail.ee

Ullalin OÜ, 12070939, Ulve Kangro, 553 4051, ulvekangro@gmail.com

My Passion Sesign Moestuudio OÜ, Maarja Zupsmann, 53312979, passiondesign@hotmail.ee

FIE Irina Bobkova klaashelmed, 5695 9951, irina.vitraaz@gmail.com

Käsitöökauplused:

R&S Käsitöösalong (Kooli tn 1, Räpina; 5461 7401, rapinasalong@gmail.com, Kontakt: Signe Stroh)

Meistrite Maja (Võhandu tn 10, Räpina; 553 4051, ulvekangro@gmail.com)

Räpina Keraamika (Pargi tn 23, Räpina; rapinakeraamika@gmail.com; juhataja Viktor Beljaev, 5621 8505 (vene keeles); Kontakt: Siina Kevvai 5461 7401)

Infopunktid:

Räpina Loomemaja, Pargi tn 31, 521 8202, leo@ariabi.ee, www.rapinaloomemaja.ee

Räpina Vabahariduse Ühenduse Räpina Rahvakool, Pargi 28, Räpina, 796 2694, 5698 9574, rapina.vhy@gmail.com, www.vhy.rapina.ee

Põlvamaa Turismiinfokeskus, Kooli 1, Räpina, 799 5001, polvamaa@visitestonia.com)

Fortis Ager OÜ.Kätsi heegeldamine ja kudumine ning masintikkimine ja-kudumine info@fortisager.ee. Hanikase küla, Orava vald, Põlva maakond

PÄRNUMAA JA KIHNU

Kontakt: Kadri Rebane, 55588187, kadrirebane1@gmail.com

Uus 5, Pärnu 80010. www.maarjamagdalenagild.ee

Mare Mätas, 5071453, kultuuriruum@kihnu.ee

Maarja-Magdaleena Gild

Kontakt: Kadri Rebane, 55588187, kadrirebane1@gmail.com

Jaanika Rannula, Gildi tegevjuht info@maarjamagdalenagild.ee

Uus 5, Pärnu 80010. www.maarjamagdalenagild.ee

MTÜ Maarja-Magdaleena Gild asutati 2007. a sügisel eesmärgiga edendada ja arendada käsitööd ja tarbekunsti ning luua Pärnusse aastaringselt toimiv avatud loomekeskus. 2009. a sügisest tegutseb gild Pärnu südalinnas aadressil Uus 5. Majas on igapäevaselt tegevad kümnekond meistrit erinevatel aladel, nagu keraamika, tekstiil, klaas, nahk, paberitööd jne. Maja külastaja on oodatud nii kodadesse kui ka gildi poodi. Siit saab osta või tellida Pärnu kohalike meistrite loomingut, kuid tulla ka ise kätt proovima töötubades. Gild on hinnatud koht kontsertide, seminaride, koolituste läbiviimiseks; kojad pakuvad võimalust tähistada sünnipäevi koos tegevusega töötoas. Maarja-Magdaleena Gild on mitmete kultuurisündmuste korraldaja. Maja juurde kuulub Steineri aed väikese puitlavaga.

Suuremad ettevõtmised

Gildi kui areneva organisatsiooni suur väljakutse aastal 2013 oli leida tasakaal ühelt poolt meistrite heaolu, arengu ja turvatunde ning teiselt poolt klientide rahulolu vahel. Oluliseks mõjutajaks selles protsessis oli organisatsiooni elujõulisus ning arenguvõimelisus. Märksõnaks turundus: uuenenud infovoldik, tutvustuspäev koostööpartneritele sügisel, antsu- ja sokujahid on vaid mõned näited tehtud tööst. Olime paindlikud oma töökorralduses ning pakkusime võimalust tulla reedeti ja laupäeviti valik-töötubadesse eelneva registreeringuta, kuid külastajad kasutasid seda võimalust loodetust vähem. Uudsenä pakkusime linnarahvale (täiskasvanud) võimalust osaleda hulgal käsitöö või tarbekunsti kursustel, millest osa edukalt käivitus.

Jätkus igapäevane loominguline ja tootmistegevus. Mitmed meistrid esinesid näitustel, konkurssidel, tõid välja uued kollektioonid. Gildi liikmed kauplesid aasta jooksul paljudel laatadel üle Eesti, ka Mardilaadal.

Meistrid osalesid erialastel ja loomeettevõtlusega seotud koolitustel, häid koolitusi oma meistritele soovib gild saada ka 2014. aastal.

2013. aasta lõpu seisuga töötab majas 19 koda, tegutseb 23 meistrit, lisaks abilised ja praktikandid.

Gildisiseses koosseisu osas toimus aasta jooksul muudatusi. Meistritest liitusid Karin Susi (paberikoda) ja Jorge Ramos (punatud ehted ja kotid poolvääriskividega), lahkusid Tage Talvoja, Kirsti Tuum ja Margus Rebane. Joogapraktikaid viljelev Sangat Stúdio kolis ära, samuti pärimusmuusikud Loovus-Looduskojast Rannarada. Muusikutest on nüüdsest meiega Korter 13, kes remontis ja sisustas enda tarbeks keldrisse prooviruumi. Uuenes ka gildi juhatus. Alates kevadest 2013 on gildi tegevjuhina ametis Jaanika Rannula. Meistrite huvi gildi kui katusorganisatsiooni vastu on tõusmas.

Pärnu XVI Gildipäevad erinesid varasematest selle poolest, et me ei kaubelnud enam Rüütli tänaval, vaid keskendusime Steineri Aias, Gildi majas ja Uuel ning Pühavaimu t l ning Raekoja parklas (ajalooline linna turuplats) toimuvale. Otsus õigustas ennast; sündmus oli kompaktsem, armsam ning kauplejatel ühtlasemad tingimused. Gildipäevade küllastajail oli toimuvast parem ülevaade ning Steineri Aia laval loodav meeleolu jõudis paremini kogu alale. Jõuluaja sündmustel gildis oli põhirõhk temaatilistel töötubadel. Uue koostööpartneri, Pärnu Nukuteatriga sündis etendus *Talveõnned* lastele koos meisterdamisega.

Kunstiturg, mis toimus Steineri Aias läbi suve laupäeviti, algas väga lootustandvalt. Kahjuks suve edenedes rahva ja kunstnike huvi vähenes, mistõttu tuleval suvel kunstiturgu korraldades on juba kogemus, millest õppida. Raamatulaat toimus kenal kevadpäeval juba tuntud headuses.

ERKL mentorkoolitus tõi Pärnusse Maarja-Magdaleena Gildi 2 mentorit: Kristina Rajando traditsiooniliste nahatööde kursus, kus õppisime tegema nahast vahatatud pudelikest või noatuppe ning kurrutatud kotikest; ning Veinika Västriku kangakudumise koolitus, kus

keskendusime vähemtuntud kudumistehnikate õppimisele. Mõlemad koolitused õnnestusid suurepäraselt, osalejad omandasid uusi oskusi-teadmisi ja jäid väga rahule.

ERKL, Pärnu LV, Pärnu linna ja Pärnumaa Loomemajanduse Tugiüksus, Pärnumaa Ettevõtlus- ja arenduskeskus, Pärnu ja Pärnumaa koolid ja lasteaiad, Pärnu Muuseum, SA Pärnumaa Turism, Pärnumaa turismiklaster, kohaliku käsitöö ettevõtjad, kunstnikud, muusikud, seltsid, ringid, ühendused. Maarja-Magdaleena Gild on jätkuvalt hinnatud praktikakoht: meie juures oli aasta jooksul praktikante Viljandi Kultuuriakadeemiast, Pärnu Raeküla Vanakooli keskuse tööhõive projektist, väarikate ülikoolist jm.

2014. aasta tegevusplaan

Gildi tegevust iseloomustavad jätkuvalt järgmised prioriteedid:

- Toetada ja arendada käsitööd ja tarbekunsti kui elustiili.
- Olla nähtav erinevatele käsitöö-, pärandkultuuri-, säästliku eluviisi ja kogukondliku tegevuse huvilistele Eestis ja mujal maailmas.
- Olla partneriks Pärnu linna ja Pärnumaa Loomemajanduse Tugiüksusele.
- Mitmekesistada Pärnu linna ja maakonna kultuuri- ja turismivaldkonda.
- Säilitada ja hoida elujõulisena Eesti etnograafilist pärandit.
- Kogukonna kaasamine.
- Propageerida lihtsaid ja loodushoidlikke lahendusi.

Eelnevast tulenevalt

Igapäevane loominguline ja tootmistegevus kodades

Arendustegevus

Näitustegevus

Raamatulaat 17.05.2014

Pärnu XVI Gildipäevad 1 2.08.2014;

Kunstiturg 27.06–08.08.2014

Aastaringelt kursusi, töötubasid, näitusi, filmi- luule- ja kirjandusõhtuid, koostöö festivalide ja kultuuritegijatega Pärnus ning kaugemal. Eriprogrammide koolivaheaegadeks, jõuludeks.

Seoses meistrite aastaga on kavas

Pärnumaa käsitöö ja tarbekunsti meistreid ja nende loomingut kajastava info kogumine ja korrastamine, esitlemine (koostöös Pärnumaa Rahvakultuuri Keskuse ja Pärnu Muuseumiga); taseme tõstmine läbi konkursside, näituste, koolituste.

Tõstamaa Käsitöökeskus

Kontakt: Anu Randmaa, 56682283, anu@folkart.ee

<http://tostamaa.wix.com/kasitoo>

Keskuse eesmärk on pakkuda huvitegevust kohalikele elanikele, õpetada erinevaid käsitöötehnikaid ja luua tingimused tootmiseks neile, kel on huvi oma käsitööd ka turustada. Toimuvad regulaarsed käsitööringid lasteaiast ja kooliõpilastele kahes vanuserühmas. Täiskasvanutele pakume traditsioonilise käsitöö ringi, keraamikaringi ja erinevaid käsitöö teemaringe.

Möödunud aastal toimus Tõstamaa käsitöökeskuses koolitusi mahus 430 akadeemilist tundi. Esimesel poolaastal võttis käsitöökeskuse ringidest osa 85 huvilist, teisel poolaastal 77.

Ringitegevusest vabal ajal on soovijail kokkulepitud tingimustel võimalus kasutada õmblusmasinaid, käärpuid, kangastelgesid jm vahendeid vastavalt oma soovile.

Tutvustasime oma tegevust külalisgruppidele mitmelt poolt Eestist, peamiselt Eesti Maaturismi kaudu ja Pärnu Lahe Partnerluskogu kaudu. Pakkusime töötubasid vastavalt tellimustele nii Eesti gruppidele kui ka väliskülalistele.

Turismihooajal oli avatud käsitööpood, kus müüsimise vaid oma valla käsitöölise valmistatud toodangut. Jätkus kuues maakonnas toimuv TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia projekt Vanemaeliste käsitöömeistrite lõimimine tööturule. Pärnumaa grupp käis koos Tõstamaal, õpetati kangakudumist, silmuskudumist ning võöde ja paelte valmistamist.

2014. aastal soovime

- jätkata ringitegevust vähemalt olemasolevas mahus
- avada turismihooajaks taas käsitööpood
- alustada käsitöö reklaami ja müüki kodulehe kaudu
- osaleda rahvusliku käsitöö näitustel
- pakkuda töötubasid ja koolitusi nii Eesti kui ka väliskülalistele
- laiendada keraamikaringi tegevust ja pakutavate toodete valikut.

Pärnu Pitsistuudio

Kontakt: Birgit Pere, 5076571, birgit.pere@gmail.com

Eeva Talts, eeva.talts@mail.ee

Lyane Lind, 56605967, lyanelind@yahoo.com

Roheline 1b, Pärnu 80036 www.noorusemaja.ee

Pärnu Pitsistuudio on loodud oktoobris 2000. a. Põhiline tegevusala on niplispitsi niplamine, teeme ka süstikpitsi, päikesepitsi. Eesmärgiks on Eesti niplispitsi erinevate tehnikate taastamine, säilitamine, õpetamine. Tegevuse hulka kuulub teiste maade tehnikate õppimine.

Suuremad ettevõtmised

- Koolituspäev Raplamaal Inglites teemal Eesti rahvuslikud pitsid 11. mail 2013
- Näitus Siit nurgast ja sealt nurgast Kihnus 14.–16. juuni 2013
- Õppelaager Kihnus Elvi Lease juures Kihnu vabakäelise pitsi õppepäevad 14.–16. juuni 2013
- XII rahvusvaheline pitsifestival Linnast linna, piirist piirini 3.–4. august
- Käsitöölaager Ruhnus 16.–18. august 2013, fileepitsi õpetamine
- Osalemine Narva rahvusvahelisel pitsinäitusel 24.–25. august 2013
- Pitsimeister Meida Tuuliku personaalnäitus Jänesselja Lasteaias 2.–12. september

Tegevuskava 2014

- Jaanuar – Vabakäelised pitsid Tartus ERMis
- 2013 sept – 2014 mai: kaastööd raamatule „Seto niplispits“
- 12. –13. juuli – XIII rahvusvaheline pitsifestival Kuninga t Põhikoolis Pärnus
- 26. –27.juuli – osavõtt Rauma pitsifestivalist ja Musta pitsi ööst

MTÜ Slaavi Kultuuriühing Jaroslavna Pärlikoda

Kontakt: Varvara Jerilova 58094465, yerilla1@yandex.ru

Pärnu, Rüütli 25 II k. www.yarila.ee

Slaavi kultuuriühing Jaroslavna on asutatud aastal 2002 Pärnus grupi entusiastide poolt Ljudmila Ivanovna Sivolobova eestvedamisel. Eesmärk: vene rahvakultuuri hoidmine, arendamine, propageerimine. Käsitööringid lastele ja täiskasvanutele: pärlipunumine,

tikkimine, pehmed mänguasjad. Pidevalt toimuvad näitused, töötoad ja ringitöö eesti ja vene keeles. Ehted tellimustööna, ehete remont, konsultatsioonid.

2013 toimusid ringitöö ja näitused.

Plaanid 2014

Traditsioonilised näitused:

Veebruar – lasteringide näitus

Märts – naiste ringi ja pärlklubid näitus.

Aprill – näitus lilled ja loomad pärlitest

November – suur tikitud piltide konkurss-näitus

Varbla Rahvamaja käsitööring

Kontakt: Urve Selberg 5263996, Varbla rahvamaja käsitööringi juhendaja

Varbla rahvamaja 88201, Varbla küla, Varbla vald, Pärnumaa

Tegutseme alates 2009. aasta sügisest. Ringis käib 8 naist. Eesmärgiks on igapäevaelu mitmekesistamine ühistegevuse kaudu ning uute erinevate käsitöötehnikate õppimine.

2013. aastal oleme tegelenud taaskasutusega (tuuninud rõivaid, karpe ja topse, valmistanud vinüülplaadist kellasid), viltinud padjakatteid, teinud looduslikust materjalist jõulukaunistusi, lapitööd, heegeldanud tuniis, kudunud pitskoes kindaid ja sokke, tikkinud kotte, meisterdanud nahast kalu ja pudelikesi. Juulis toimus käsitöönäitus, oktoobris viisime läbi õpitoa käsitöökodade päeval (teemaks makrameetehnikas öökull-võtmehoidja. TÕNi raames valmistasime toite kõrvitsast.

2014. aastal toimetame tasapisi edasi. Kavas on teha lapitööd, heegeldada motiividest esemeid, valmistada paberit. Detsembris on plaanis välja panna näitus.

MTÜ Lüster. Portselanmaal www.noorusemaja.ee, info@noorusemaja.ee Mai Kolossova

MTÜ Pärnu Rakenduskunsti Ühing. Näitusetegevus. Kristel Kallau, tarbekad@hotmail.ee

MTÜ Virula Käsitööselts. Tori kohaliku käsitöö arendamine. Anneli Laur anneli.laur@gmail.com

Külaselts Iris. Käsitööelu edendamine Allikukivil, Saarde vallas. Tiina Kuum tiina.kuum@gmail.com

MTÜ Ella-Neele Gild. Ehted (hõbedast, keraamikast, pronksist, klaasist), kodukaunistus, käsitöömaterjalid, koolitused (metallsavid, viltimine, keraamika, klaas) ellaneele.eu info@ellaneele.eu 5131611 Helen Sang ja Kristi Tuhkru-Tamm

Käsitööettevõtjad

Eddi Potitehas. Keraamika. Eddi Leet info@potitehas.ee www.maarjamagdalenagild.ee

Kadri Tekstiilikoda. Siidimaal, tikandid, sisustustekstiil.

Kadri Rebane, kadrirebanel@gmail.com www.maarjamagdalenagild.ee

Raina Villapildid. Nõelviltimine.

Raina Subi raina.subi@mail.ee www.maarjamagdalenagild.ee

Endla Disain. Taaskasutus, fantaasiaehted.

Endla Murd endla3@gmail.com www.maarjamagdalenagild.ee

Nukukoda. Nukud. Kristel Pajos kristelpeeterson@gmail.com ja Kati Koppel kati.koppel175@gmail.com www.maarjamagdalenagild.ee

Varakamber. Viltimine, mikro-makramee, Stella Laur stellalaur@gmail.com, Karin Lasn karin.lasn@gmail.com www.maarjamagdalenagild.ee

Õmbluskamber. Heegeldamine, õmblemine.

Maire Kajo. maire.kajo@mail.ee www.maarjamagdaleenagild.ee

Vaibakoda. Telgedel kudumine, ketramine. Mare Pernik marepernik@gmail.com, Liis Luhamaa loodusvarvid@gmail.com, Hanna Hakala 5263996, Rosu www.maarjamagdaleenagild.ee

Helle Savituba. Käsitsi vormitud keraamika. Helle Tölp helle.tulp@gmail.com www.maarjamagdaleenagild.ee

Signe Nahakoda. Nahkköide.

Signe Taremaa signetaremaa@gmail.com www.maarjamagdaleenagild.ee

2 Vaasi. Puidule maalitud sisustuselemendid Kati Vaas kati@vaasvaas.ee, Helje Vaas helje@vaasvaas.ee www.maarjamagdaleenagild.ee

Ene 7 Asja. Siidimaal, ehted, mänguasjad.

Ene Riso risoene@hotmail.ee www.maarjamagdaleenagild.ee

Klaasikoda. Sulatatud klaasist küünla- ja seebialused, ehted.

Leili Kokk leilikokk@gmail.com www.maarjamagdaleenagild.ee

Klaasist klaas. Klassikaline vitraaž, graveerimine, sulatus, peeglid. Jüri Soo soojyri@gmail.com www.maarjamagdaleenagild.ee

Karini paberikoda. Dekoratiivpaberist käsitöömärkmikud, -kaardid, -albumid jm. Karin Susi susikarin@gmail.com www.maarjamagdaleenagild.ee

Glain OÜ Lyane Lind. Rätsepätööd, laste ja naiste moedisain. lyanelind@yahoo.com www.maarjamagdaleenagild.ee

Etskae OÜ. Keraamiliste ja pronksehete valmistamine, töötoad, osavõtt näitustest. Kristi Tuhkru-Tamm, etskae@gmail.com, www.etskae.webs.com, www.facebook.com/etskae.ee

Eesti Rahvariiete Konsultatsioonituba Pärnus, rahvariiete valmistamise kursused. Marvi Volmer, marvi.volmer@mail.ee

Margus Rebane. Kivilõige, vitstest ja vanapaberist punutud korvid

Eve Varik. Kangakudumine, võrkvööd, rahvuslik käsitöö evevar@hotmail.ee

OÜ Yarila. Kaubad pärlipunumiseks, tikkimiseks, õmblemiseks. Varvara Jerilova www.yarila.ee yerilla1@yandex.ru

Inna Raud. Rahvuslik tekstiil, rahvarõivad inna.antson@gmail.com

Thormani talu sepikoda. Sepised – Ahti Tedremäe 5263996 www.thorman.ee

OÜ Eksole. Hõbedast, pronksist ja klaasist ehted Helen Sang ellaneele.eu eekssole@gmail.com

Käsitöökauplused

Maarja-Magdaleena Gildi pood Uus 5, Pärnu

Pärnu Käsitöö Salong Vee 6, Pärnu

Vuhti Galerii Ringi 40, Pärnu

Vikero kauplus Hospitali 3, Pärnu

Venuse Bastioni Sepikoda Vallikäär, Pärnu

Kirju lamba pood Rüütli t, Pärnu

Pärlipunumise ja tikkimise e-pood www.yarila.ee

EtnoArt käsitööpood www.etnoart.eu

Ella-Neele e-pood ellaneele.eu

Tõstamaa Mõis

Tõstamaa Käsitöö Pood, Sadama tee 1, Tõstamaa

Infopunktid

Maarja-Magdaleena Gild Uus 5, Pärnu

Kihnu Kultuuriruum

Kontakt Mare Mätas. Tel. 50 71 453 kultuuriruum@kihnu.ee

2013. aastal toimus käsitöömüük kõige suuremas mahus muuseumipoe vahendusel, samuti tegeleb käsitöö müügiga ja meistrite tutvustamisega internetipood Kihnu Kauba Maja, mille suvine müügipunkt asub tuletornis. Suvekuudel tegutseb ka Lohu käsitööpood.

Suviti on avatud Mõnu käsitöötalude, kus on väljas Härma Roosi elutöö näitus-müük osa saab võtta Roosi õpitubadest.

Käsitöö müügiga tegeleme ka väljaspool Kihnut: Mardilaat Saku Suurhallis, jõululaat Pärnu Keskuse platsil, Kihnu jõululaat Uue Kunsti Muuseumis.

Toimusid käsitööhuviliste ja meistrite kohtumised, õpitoad Kihnus.

Jätkub naiste üläljõstmise muuseumis.

Kooliprogrammiski on oma tähtis osa Kihnu käsitööl ning kord kuus käiakse muuseumis koos vanade meistritega üläljõstmõs.

RAPLAMA

Kontakt: Ivi Sark, 5128931, ivi.sark@gmail.com

Metsamajandi tee 8-6, 79517 Raplamma, Rapla vald

Paikkonnas tegutseb 13 käsitööühendust, 9 käsitööettevõtjat, 2 käsitöökauplust.

Käsitööseltsing Süstik

Kontakt: Ivi Sark, 5128931, ivi.sark@gmail.com

Metsamajandi tee 8-6, 79517 Raplamma, Rapla vald

Käsitööalase tegevuse koordineerimine Raplamaal - laatade, näituste ja koolituste korraldamine.

Suuremad ettevõtmised 2013:

20. jaanuar	Nunoviltimise õppepäev MTÜ Rahvakunsti Klubis
16. märts	Käsitööseltsing <i>Süstik</i> 10 tegevusaastat foorum teemal <i>Käsitöö kui elatusallikas</i> , näitused
26.-27. aprill	Õppereis Hiiumaale
11. mai	XI kevadlaad Raplas
31. mai -1.juuni	XVIII käsitööpäevad Võrumaal
Juuni-august	Meistrikojad külapäevadel
Juuni- september	Õppepäevad kohtadel
26. oktoober	III üle-eestilised käsitöökojad Märjamaal
21. detsember	XII käsitöömeistrite jõululaad Raplas

2014. aasta tegevusplaan

Veebruar – juuli	Meistripäevad käsitööringides ja seltsides
Aprill	Foorum „Meistriaasta 2014“, näitused
10. mai	Rapla XII kevadlaad
30.-31.mai	XIX käsitööpäevad Narvas
August – november	Õppepäevad, koolitused
25. oktoober	IV üle-eestilised käsitöökojad

Paikkonna suuremad käsitöö ühendused

- Seltsing Vaiba-Liine – Piret Kuutok – 18 inimest
- Kabala kirjanduse ja käsitööseltsing –Hele-Mai Truuts – 7 inimest
- MTÜ Wäega Wärk –Eve Burmeister – 14 inimest
- MTÜ Kovanäpsel –Esne Ernits - 16 inimest
- Laukna Naisselts – Vaike Post - 9 inimest
- Raplamaa Perenaiste Selts „Pauliine“ – Anne Ummalas
- Rapla Käsitöö-ja Kunstiselts MTÜ – Krista Urvet – 14 inimest
- Hageri Naistetuba – Illi Ernits – 9 inimest

Paikkonna tuntumad käsitöö valdkonnas tegutsevad juriidilised isikud- FIE-d, OÜ-d, tulundusühingud jne.

- 1. Alvar Heiste Sepikoda - sepised
- 2.Puraviku Tuuleveski OÜ -sepised
- 3. Honor KK OÜ -Mõisakeraamika
- 4. Klaasistuudio OÜ – klaasipuhumine, klaasvitraaž
- 5. Hansaklaas OÜ – ehted, vitraaž
- 6.FIE Ülle Ehrpais – lapitööd
- 7.FIE Ivi Sark – lapitööd, käsitööpood SÜSTIK
- 8.Kroon Puit OÜ – puidust tooted
- 9.Puupank OÜ – Valdur Tilk –puidust tooted, materjalid

Kabala kirjanduse ja käsitöö seltsing

Kontakt: Hele-Mai Truuts 5115 390, helemaitruuts@gmail.com

Tamme küla, Raikküla vald 78403 Raplamaa

2006. aasta aprillis loodud Kabala kunsti ja käsitöö seltsing muutis oma nime 01.04. 2013, saades uueks nimeks Kabala kirjanduse ja käsitöö seltsing. Nime muutuse tuleneb meie tegevusest, senine tegevus piirnes vaid Kabala käsitööringi liikmete tegevusega. Käsitööring muutis oma asukohta, kolis valla teise piirkonda ja Kabala raamatukogu juures tegutsevad ja kooskäivad kirjandus- ja käsitööhuvilised inimesed arvasid, et vastavalt oma tegemistele muudame ära nime ja tegeleme nendes valdkondades koos edasi.

Seltsing tegeleb kirjanduslike kohtumiste, kodulooliste sündmuste, meelelahutuslike (väljasõidud kultuuriloolistesse paikadesse, kunstinäitused) ja käsitöö valdkonda kuuluvate ettevõtmistega - õpitoad, käsitööpäevad.

Õpiring, mis on ellu kutsutud kooskäimiseks kord nädalas, tegeleb teemapõhiselt erinevate käsitööliikide õppimisega, püüab aidata kaasa ettevõtlikkusele käsitöötoote turunduses.

Aasta on alanud vitraažikunstnik Tarvo Aro Meti näitusega *Päikesepüüdjad*. Loodetavasti õnnestub läbi viia ka *Meistrite Aasta projekt*, mille esimene teema on *Vitraažitöötuba külas*. Järgnevalt õpetab Marge Oruväli nii noortele kui vanematele erinevate kraede heegeldamist. Kolmas teema on šibori tehnikas salli valmistamine, kursuse viib läbi Hele-Mai Truuts.

Kabala kirjanduse ja käsitöö seltsing käib koos Kabala mõisas

Olulesemad sündmused

- Raikküla valla VIII käsitööpäevade ettevalmistus ja läbiviimine.

Tööd alustati märtsis. Läbirääkimised juhendajaga, erinevad hinnapakumised, teema (etnokampsunite valmistamine) tutvustamine kohapeal, proovitööde tegemine, projekti esitamine, projekti rahastamine, kahel päeva augustis valmisid kampsunid õpetaja Gerly Karu juhendamisel.

- 26. oktoobril osaleti üleriigiliste käsitöökodade egiidi all Märjamaal näitusega.
- Mai lõpus osalesime ERKL käsitööpäevadel Võrus.
- Augustis osalesime Kärkla Kohvikute Päeval ja külastasime kohalikke käsitööühendusi ja meistreid.
- Septembris külastasime Mahtra muuseumi, kus tutvusime kihelkonna kindakirjadega.
- Oktoobris osalesime *Käsitöökojad üle maa* Märjamaal etnokampsunite kolleksiooniga.

Viibimised kaugemal, nähes ja kuuldes teiste tegemisi, on alati harivad ja meeldejäädavad. Aasta tegemised kulgesid plaanipäraselt, väga hästi õnnestus VIII käsitööpäevade projekt *Etnokamps* ja sellel teemal on arenguruumi ka aastas 2014.

2014. aasta tegevusplaan

- Raikküla valla IX käsitööpäevade ettevalmistamine ja läbiviimine (toimumise aeg lahtine) Seoses Meistrite aastaga:
- Tarvo Aro Mett vitraažinäitus *Päikesepüüdjad* Kabala raamatukogus jaanur ja veebruar 2014. 10. jaanuaril kohtumine meistriga. Kavas projektipõhiselt läbi viia vitraažiõpetuse koolitus.
- Õpiringi juhendaja Marge Oruvälja koolitused - Heegeldatud kraed.
- Hele-Mai Truutsi koolitused - Šibori tehnikas sallid.
- Etnokampsunite teema jätk – Gerly Karu

MTÜ Kovanäpsel

Kontakt: Esne Ernits, tel: 55647710, esne.ernits@gmail.com

Viljandi mnt 6, Kohila, Raplamaa

MTÜ Kovanäpsel (Kohila valla näputööliste selts) on 2010. a oktoobris loodud Kohila valla käsitöölaste ühendus, mille põhikirjaliseks eesmärgiks on piirkonna käsitöölaliste ühendamise ja käsitöökultuuri propageerimine (sh Hageri kihelkonna käsitööpärandi kogumine ja tutvustamine ning käsitöölaliste enesetäiendamisele kaasaaitamine).

2011. a ostis selts programmi LEADER toel overlok-, tikkimis-õmblusmasina, kattemasina ja kudumismasina. Neid on võimalik kõigil huvilistel Kohila käsitöömajas kasutada.

Selts osutab õmblusteenust, kudumisteenust, tikkimisteenust.

Seltsi tegevust juhib viieliikmeline juhatus. Liikmeid on hetkel 23.

Suuremad ettevõtmised

2013.aasta oli seltsile väga toimekas. Veebruari lõpus sai MTÜ Kovanäpsel Kohila Vallavolikogu otsustega tasuta ja tähtajatult kasutamiseks majaosa Kohila alevi südames. Ruumid vajasisid kapitaalremonti. Uue ahju ja põrandate ehituseks saadi toetust Kohaliku Omaalgatuse Programmist, piirkonna ettevõtjatelt ja liikmetelt endilt. Uute vaheseinte ehitamiseks (ja ka mööbli) kasutati vana Kohila raudteejaama palke. Remonditöid tegid seltsi liikmed ja nende perekonnad. Ühtekokku kulus Kohila uue käsitöömaja ehituseks ligi 860 vabatahtlikku töö tundi.

Kohila käsitöömaja – Näpseli maja - avamine oli 13.septembril 2013. Näpseli maja on Kohila käsitöömaja ja ka Kohila valla teabepunkt. Müüme Kohila valla käsitöölaliste toodangut,

osutame õmblusteenust, masintikkimisteenust. Toimuvad kursused ja õpitoad. Käsitöömaja on talvisel ajal avatud nelja päeval ja suvisel ajal viiel päeval nädalas. Kohila käsitöömaja tunneb ära maja seinale joonistatud Hageri vöömuistri ja vöötriibulise ukse järgi.

Kovanäpselil on väga hea koostöö kohaliku omavalitsusega ja mitmete piirkonna ettevõtetega, kes tellivad oma firmale meeneid just Kovanäpselilt.

2013. aastal korraldasime Hageri kihelkonnapäevade raames näituse piirkonnas kogutud vanadest käsitööesemetest ja ka käsitööesemetest, mille loomisel on kasutatud Hagerui kihelkonnast pärit mustreid. Kihelkonnapäeval korraldasime õpitoad.

26. oktoobril oli Näpseli majas KÄSITÖÖKODA, kus kudasime koos sokki, seda sokininast alustades.

Kogu detsembri vältel toimusid Näpseli majas erinevad õpitoad, valmistati karpe, tehti jõulukaunistusi, kaarte, heegeldati ja tikiti.

2014. aasta tegevusplaan

2014. aastal jätkab selts tegutsemist Näpseli majas (Kohila käsitöömaja). Plaanis on korraldada mitmeid kursusi. Lapitehnika kursus algajatele sai hoo sisse jaanuari keskel. Suvisel pööripäeval on plaan korraldada käsitöö-öö. Samaaegselt jätkame oma toodete väljatootamist.

Raplamaa Perenaiste Selts „Pauliine“

Anne Ummalas, 55638048, anne.ummalas@gmail.com

Selts on loodud aastal 2010. Tegelema käsitöö ja Raplamaa rahvakultuuri edendamiseks.

Nii 2012 ja ka 2013 aastal on meie eestvedamisel toimunud Kehtna käsitööklubi. Kokku saame kahe nädala tagant. Selle aasta teema on kudumine- lapilised kindarandmed, sõrmikud, teistmoodi sokid ja enne jõule ka kahel korral tortide ja trühvlite valmistamine.

2013 aastal korraldasime Raplamaa tikandi ja pitsipäeva, kus õpetati niplispitsi ja Raplamaa rahvarõivaste juures kasutatavaid tikandeid (Vigala punast ristpistet, Juuru värviline tikand ja Rapla valgetikandit.) Osalejaid oli pea 30 käsitööhuvilist naist. Õpetajateks Eeva Talts, Anneli Ülemaante, Ester Raav, Asta Ahlberg.

Korraldasime ka Kehtna mõisapäeva. Toimus see Kehtna mõisapargis. Osa sai võtta laadast, erinevatest ekskursioonidest mõisa parki, Kehtna Mõis OÜ moodsasse lauta, näha erinevaid põllutööriistu, õhtul kontsertetendust Kaerepere näitetrupi poolt etendatud „Kosilane Rakverest“ Esinesid harrastus tantsijad ja kontserdi andsid Heli Vahing ja Peeter Kaljumäe.

Wäega Wärk MTÜ

Kontakt: Eve Burmeister, 56157757, ewebur@gmail.com,
Märjamaa Sauna 2 wegawrk.wordpress.com

MTÜ loodi jaanuar 2011. aastal.

Toimub iganädalane käsitööring, kus peateemaks oli *tikutud saanitekk*. Valmis 5 tekki, osa tegemisel, lõpetamisel. Terve aasta toimus *Teppo tüüpi lõõtspilli meisterdamine*.

Juulis toimus traditsiooniline naistelaager. Peateemaks *Eesti naise seelik*. Samas oli näitus Lihula naiste tuniisitehnikas käekottidest ja muudest aksessuaaridest. Vürtsi andis laagrirahvale ning küla- ja ümbruskonnale etendus *Saatusel ei ole õigustust* (Raivo Trass jt).

Etnoehhe koolitus - nahast kott ja messingehe (märts). Kirivöö koolitus Riina Paisu juhendamisel

SAARE-, MUHUMAA JA RUHNU

Kontakt:

Ülle Kuusk, Muhu käsitööselts Oad ja Eed, oadeed@gmail.com, Muhumaa
Imbi Padar, 5089682, imbi.padar@gmail.com, KadakMari.ee MTÜ, Saaremaa
Küllli Vähi, 56929551, kulli.vahi@gmail.com, Ruhnu KultuuriAit MTÜ, Ruhnu

Käsitööühendused

Angla Tuulikumägi MTÜ www.anglatuulik.eu
Jüri-Jaani Talustuudio Marget Tafel 4548936, Muhumaa
KadakMari.ee MTÜ Imbi Padar 5089682
Kuressaare Pensionäride Ühendus Tolli 9, Kuressaare
Lapitööhuviliste Ühendus Lapimoorid Kaie Kesküla 53401081
Muhu käsitööselts Oad ja Eed www.oadeed.ee
Muhu Maanaiste Selts Tiina Jõgi
Mustjala Kodukultuuri Selts Koit Mustjala vald, Saaremaa
Randvere Tööõppekeskus MTÜ www.randvere.ee
Ruhnu KultuuriAit MTÜ rosavamsa.blogspot.com/p/blog-page_4.html
Saare Maakonna Invaühing www.rto.planet.ee/1/e/
Saare Vill MTÜ Karen Allas 51982598, Saaremaa
Saaremaa Kunstistuudio MTÜ www.kunstistuudio.ee/
Saaremaa Pimedate Ühingu korvikoda Pikk 39, Kuressaare
Sandla käsitööseltsing Pihitla vald, Saaremaa
Tiiu Tanu TÜ Laine Leivat 55684583, Lossi 1, Kuressaare

Käsitööettevõtjad

Asta Sepp 5231490; 4598614, Muhumaa
Avo Malm, Lasteaia 4, Kuressaare
Good Kaarma OÜ, http://goodkaarma.com/
Heiki Lukk 4555921; 55656445 Kuressaare
Lumanda käsitööpood, www.saaremaanaturetourism.eu/Lumanda-soogimaja-kasitootpood2
Kirisilm OÜ Annika Nettan, Lossi 17, Kuressaare
Liimeister OÜ, http://www.kaasen.ee/
Mareli Rannap 5228817 Leisi vald, Saaremaa
Maret Suik 56221933 Salme vald, Saaremaa
Marika Samlik, www.hot.ee/talupood/meist.html
Nett Tikand OÜ, http://muhumuster.com/
Paul Tohv 5172326 Kihelkonna, Saaremaa
Pilvelambad OÜ, www.pilvelambad.ee/
Riine Sooäär, http://www.hot.ee/riineceramics/
Ruut&Triip OÜ, http://rahvaroivad.folkart.ee/tegiad/rahvuslik-kasitoo/kudumid/ruut-ja-triip
Saare Rätsep OÜ, Merike ja Egon Sepp 55511181, Salme vald, Saaremaa
Saaretikand OÜ, www.evelinitikand.ee/et/kontakt
Sakadak OÜ, www.sakadak.planet.ee/
Saaremaa Sepad OÜ, www.sepad.ee/
Sirje Tüür, web.zone.ee/sirjetyyr/
Taivo Parbus 5132269 Pihitla tee 20, Kuressaare
Tiiu Kaju Nahatööd OÜ, Tiiu Kaju 56158837, Rohu 5, Kuressaare
Trentom OÜ, Tallinna 9, Kuressaare

Velli Saabas 5213781, Muhumaa
Valjala Sepikoda OÜ, www.valjalasepikoda.ee/
Viivi Saar 55631070, Leisi vald, Saaremaa
Õmbustusstudio e-Mair OÜ, Maire Vallistu, Rohu 5, Kuressaare
Ülle Sepp 55602015, Kuressaare

Saare maakonnas käsitööühendus puudub.

Suuremad ettevõtmised maakonnas

Veebruar Lapitööhuviliste Ühendus Lapimoorid X näitus Kuressaares, korraldaja Lapitööhuviliste Ühendus Lapimoorid
Veebruar Käsitöönäitus Valjala rahvamajas
Märts Saare maakonna käsitööpäev Salmel, korraldaja Salme käsitöötegijad
Käsitöönäitus Salme rahvamajas
Aprill Käsitöönäitus Pärsama kultuurimajas
Mai Käsitöönäitus Hellamaa külakeskuses
Mai Kaarma valla käsitööringide näitus Aste klubis
Juuni Saare maakonna käsitöönäitus *Saagu, saagu üks saar*, korraldaja RAK maakonna spetsialist
Juuni Käsitöö valmistanud rahvapillide näitus, korraldaja RAK maakonna spetsialist
September kauaaegsete käsitööpetajate Anne Kolga ja Kaie Kesküla käsitöönäitus Disainimajakas
September *KnowSheep* projekti lõpetamine, lõpuseminar, villast ja nahast rõivaste moedemonstratsioon ja näitus GoSpas (Saaremaa, Hiiumaa, Soome, Rootsi), korraldaja MTÜ Saaremaa Vill
Oktoober-detsember Käsitöönäitus Hellamaa külakeskuses „Muhu põlled“
Detsember Sussi viltimise õpituba, Mareli Rannap, korraldaja Hellamaa külakeskus
Käsitöönäitus Orissaare kultuurimajas
Jaanuar-detsember Regulaarselt toimunud käsitööõpitoad ja kokkusaamised maakonna erinevates käsitööseltsides ja -ringides.

Koostöö teiste institutsioonidega

Jaanuar Konkurs *Saaremaa Suviniir 2013*, korraldajad Saare maavalitsus, Kuressaare Linnavalitsus
August Saaremaa Merenädal koos käsitöömüügiga, korraldaja Kuressaare Linnavalitsus
Oktoober „Käsitöökojad üle maa“ Hellamaa külakeskuses, Orissaare kultuurimajas, Pärsama kultuurimajas, Aste klubis, Kuressaare turuhoones, korraldaja ERKL
November Mardilaat Tallinnas, korraldaja ERKL
November Fileepitsi koolitus, Eeva Talts, ERKLi mentorkoolitus
November Roosimine Tõstamaa moodi, Anu Randmaa, ERKLi mentorkoolitus
Detsember Ratasülli õmblemine Maret Lehis, ERKLi mentorkoolitus
Jõululaat Aurigas, korraldaja Reet Truuväärt

Muud sündmused

Ilmusid

Suur tikandiraamat, autor Leida Kirst
Vilditud villaehetud, autor Mareli Rannap
Muistse käsitöö õpiku digivariant, autorid Reet Truuväärt ja Kaie Kesküla
Villakäsitöö Läänemere saartel, autor Saaremaa Vill MTÜ

Hinnang

Maakonna käsitööpäevade traditsioon on kinnistunud.

Saaremaa villakäsitöö on saanud tugevamale alusele.

Lambateabekeskuses Kuressaare turuhoones on püsiväljapanek villa töötlemise minevikust tänapäevani ja müügipunkt, samas on ka koolitusvõimalus

2014. aasta tegevusplaan

Jaanuar Tekstiilide hooldus, Ulve Kangro, ERKLi mentorkoolitus

Jaanuar-märts Mustjala käsitöömeisteri Tiiu Saani elutöönäitus Kuressaare linnuses, korraldaja Saaremaa Muuseum

22. märts Saare maakonna käsitööpäev Orissaares, korraldaja Orissaare käsitöötegijad
jaanuar-aprill igal neljapäeval näputööring Hellamaa külakeskuses (erinevate käsitöötehnikate õpitoad), korraldaja Muhu-Hellamaa Maanaiste selts

August Saaremaa Merenädal koos käsitöömüügiga, korraldaja Kuressaare Linnavalitsus

Oktoober Käsitöökojad üle maa, korraldaja ERKL

November Mardilaat Tallinnas, korraldaja ERKL

Jaanuar-detsember Regulaarselt toimuvad käsitööõpitoad ja kokkusaamised maakonna erinevates käsitööseltsides ja -ringides.

MUHUMAA

Kontakt: Ülle Kuusk, 5177340, yllekuus@hotmail.ee, oadeed@gmail.com

Liiva k, Muhu v, Saare mk, 94701, www.oadeed.ee

Paikkonnas tegutsev

Käsitööühendus – Muhu käsitööselts Oad ja Eed MTÜ

Käsitöökauplus – Käsitööseltsi Oad ja Eed käsitööpood, Liiva kaubahoov

Muhu Käsitööselts Oad ja Eed MTÜ

Kontakt: Ülle Kuusk, 5177340, yllekuus@hotmail.ee, oadeed@gmail.com

Liiva k, Muhu v, Saare mk, 94701, www.oadeed.ee

Muhu Käsitööselts Oad ja Eed MTÜ tegutseb aastast 1996, asutajaliikmeid oli kuus, praegu on liikmeid 19. Seltsi eesmärgiks on rahvusliku käsitöö, eriti Muhus ajalooliselt viljeldud käsitöövaldkondade ja -võtete elujõulisena hoidmine: õppimine ja õpetamine, tutvustamine ja populariseerimine. Oleme regulaarselt korraldanud erinevaid kursusi (telgedel kudumine, nahkehistöö, vana Muhu tikand, roosimine, Muhu naise tanude valmistamine jpt), kus lisaks seltsi liikmetele osaleb ka palju käsitööst huvitatud muhulasi. Käsitööselts on oma tegevusaastate jooksul aktiivselt kaasa löönud valla erinevatel üritustel, igal aastal läbi viinud mitmeid töötubasid, heategevuslikus korras valmistanud Muhu lasteaiale rahvariided, kingitused ja meened Laulumaja võistluse jaoks ning Saarte Laste folklooripäevadel osalejatele. Traditsiooniks on saanud jõuluringituste tegemine Muhu Hooldekodu elanikele, valla Mihklipäeva laadal osalemine ja erinevate toitude/ hoidiste konkursside läbiviimine jne. 2010. aastal korraldasime koostöös Eesti Käsitööliiduga Muhus käsitööpäevad, millest võttis osa üle 100 huvilise erinevatest Eesti maakondadest, loomulikult ka muhulased. Muhu päevadel on selts välja pannud käsitöönäitusi, korraldanud õpitubasid. Suhtleme ja vahetame kogemusi ka teistes Eesti piirkondades tegutsevate käsitööühendustega. Seltsil on väga hea

koostöö kohalike eakate käsitöömeistritega, kes on aidanud läbi viia traditsioonilise Muhu käsitööga seotud kursusi ja andnud edasi oma oskusi. Käsitööseltsi järelkasvuks on Muhu Põhikoolis tegutsev tikkimisring.

Suuremad ettevõtmised

Jaauar-mai	Meenete ja auhindade valmistamine saarte laste folklooripäevadeks, toimumise koht Muhu Põhikool.
Veebruar	Käsitööseltsi Oad ja Eed käsitööauhinna väljaandmine EV aastapäevaks
9. märts	Kultuuri- ja õppereis Tallinna: Käsitöömajas, Tarbekunstimuuseumis, Kumus ja Kunstihoones olevate näituste külastamine.
Veebruar-juuni	Postkaardikomplekti väljaandmine seltsi liikmete käsitöödest (fotograferimine, kujundamine, trükkimine).
24. –26. mai	Õpitubade läbiviimine Saarte laste folkloorifestivalil, toimumise koht Muhu Põhikool. Punumine – võomustrites võtmehoidjad ja järjehoidjad, Vana Muhu tikandi õpetamine, Muhu mustrite maalimine puidule, pesulõksud, maavillasest haldjate meisterdamine.
4.–10. juuni	Osalemine seltsi liikmete käsitööga maakondlikul käsitöönäitusel, toimumise koht Kuressaare linnus.
Mai-september	Rahvusliku käsitöö näitusmüük seltsi poes, toimumise koht seltsi käsitööpood Liival.
2. –3. august	Kultuuri- ja õppereis. Ida- Virumaale, uute käsitöötehnikate õppimine, toimumise kohad Avinurme Elulaadikeskus ja Kiikla rahvamaja.
2. august	Muhu tikandi õpitoa korraldamine Kiikla rahvamaja naiseltsile MTÜ Maadaam, toimumise koht Ida-Viruma, Kiikla rahvamaja.
10. august	Kirbuka korraldamine koostöös Aki baari omanikega, toimumise koht Liival Aki baari juures
Sept-oktoober	Kohalike meistrite kaardistamine Meistrite Aasta raames, mardilaadaks ilmuva Meistrite Kataloogi jaoks meie seltsi liikmeid-meistreid tutvustava materjali koostamine.
9. september	Vene Õigeusu Kiriku juhtide vastuvõtt ja oma tegevuse tutvustamine, toimumise koht seltsi käsitööpood Liival.
28. september	Mihklipäevalaat, kohviku ja õunatoitude konkursi läbiviimine, toimumise koht Muhu Kaubahoov, seltsi käsitööpood Liival.
Okt- november	Projekti kirjutamine Kohaliku Omaalgatuse Programmi 2013 raames seltsi ruumi sisustuse hankimiseks, ruumi sisustamine.
26. oktoober	Seltsi ruumi pidulik avamine Muhu Ühisturunduspunktis, Meistrite Koja raames üle-eestiline õpitoa <i>Muhu vana tikand</i> korraldamine, toimumise koht seltsi ruum Liival.
7.–10. nov	Osalemine Saku Suurhallis toimuval Mardilaadal, transpordi (buss) ja külastuse organiseerimine kõigile huvilistele-muhulastele.
30. november	Mentorprogrammis osalemine- Anu Randmaa õpitoa „Roosimine“ läbiviimine seltsi ruumis Liival
Detsember	Jõulukingituste valmistamine Muhu Hooldekodu elanikele, vanurite meelespidamine.
12. detsember	Mentorprogrammis osalemine- Kadi Pajupuu koolitus <i>Näituste ja meistrikodade kujundamine</i> . Toimumise koht seltsi ruum Liival.
17. – 23. dets	Seltsiliste käsitöö näitus, jõulumüük, toimumise koht seltsi ruum Liival.

Käsitööselts Oad ja Eed teeb ulatuslikku koostööd kõigi Muhu saarel olevate asutustega. Sel aastal on olnud meie tegevuspartneriteks Muhu Muuseum, Muhu Põhikool, Muhu

Vallavalitsus, Hellamaa Külakeskus, Liiva Lasteaed, Muhu Hooldekodu, Aki baar. Seltsi ettevõtmistele on alati oodatud kõik muhulased ja saarlased ning ka „suvemuhulaste“ hulgas on meie üritused populaarsed. Meie liikmed on osa võtnud Saaremaal tegutsevate käsitööühenduste koolitustest ja nende korraldatud üritustest. Kuulume liikumisse Kodukant ja osaleme ka nende ettevõtmistes. Suurt huvi on pakkunud EKKL poolt korraldatud üritused ja koolitused.

Heameelt teeb, et huvi seltsi tegemiste vastu on suur. Iganädalastel kokkusaamistel on alati palju osalejaid, välja pakutud üritustel lai kandepind. Koostöö valla asutustega on kujunenud traditsiooniks, samuti iga-aastane seltsi käsitööauhinna väljaandmine parimate käsitöölise tunnustamiseks ning Saku Suurhallis toimuval Mardilaadal osalemine. Seltsi käsitööpood Liival (avatud jüripäevast mihklipäevani) on hea väljund meistritele oma toodangu turustamiseks, samuti võimalus seltsile tegevuse jaoks raha teenida.

Seltsi liikmed on aktiivselt osa võtnud teistes paikkondades toimuvatest üritustest.

Sel aastal oleme saanud palju tähelepanu teistest maadest. Korduvalt käisid meie meistrite õpitubasid ja käsitööpoes toimuvat jäädvustamas Jaapani filmitegijad. Muhu-aineline moekollektsioon sai valmis Rootsi disaineril ning tänu selle menule on järgmiseks suveks tellitud mitu koolitust erinevate maade (Brasiilia, Jaapan, Rootsi, Inglismaa jt) moeloojatelt kohaliku käsitööga tutvumiseks.

Esmakordselt pea 20aastase tegevusaja jooksul saime sel aastal oma ruumi. Seni oleme koos käinud erinevatel pindadel: lasteaias, hooldekodu keldris, Muhu Põhikoolis, valla maa-ameti ruumides, Hellamaa külakeskuses jm.

Uus ruum nõuab sisustamist ja töövahendite (kangasteljed jm) ülespanemist, et selles aktiivset seltsitegevust arendada. See ongi järgmise aasta prioriteet: projektide kirjutamine, töövahendite soetamine, koolituste ja õpitubade läbiviimine, kogukonnale kasulik laiapõhjaline tegevus.

2014. aasta tegevusplaan

Jaanuar- mai	Projektide kirjutamine ruumi sisustamise lõpuleviimiseks ja käsitöövahendite soetamiseks, ruumi sisseseadmine.
Jaanuar-detsember	Seltsi liikmete poolt õpitubade korraldamine erinevate tövõtete tutvustamiseks, Liiva
Veebruar	Seltsi käsitööauhinna väljaandmine EV aastapäevaks
Veebruar-mai	Muhu seelikukanga kudumise õpitoad, Liiva
Veebruar-august	Riidest mänguasjade valmistamine müügiks käsitööpoes, Liiva
Veebruar-detsember	Väliskoolitajate tellimine kursuste ja õpitubade korraldamiseks (taaskasutus, Rootsist pärit võtted kangastelgedel kudumiseks jt), Liiva
Mai- september	Seltsi käsitööpoes müügi korraldamine, Liiva
Juuni	Meistrite Aasta näitus: üle-muhulise suure käsitöönäituse korraldamine, Muhu Põhikool
Juuni-august	Meistrite presentatsioon: seltsi liikmete käsitööde isikunäitused, Liiva.
September	Mihklipäeva laat, Liiva Kaubahoov
November	Mardilaadal osalemine, Tallinn, Saku Suurhall
Detsember	Kingituste valmistamine Muhu Hooldekodu elanikele. Käsitöönäitus-jõulumüük, toimumise koht seltsi ruum Liival.

RUHNU

Kontakt: Külli Vähi, ruhnu.kultuuriait@gmail.com
MTÜ Ruhnu Kultuuriait, asutatud 2012

Suuremad ettevõtmised

13. juuli Käsitöö müük Ruhnu Suvelaadal
16 –18. august Ruhnu I Käsitööpäevad

2014. aasta tegevusplaan

12. juuli Käsitöö müük Ruhnu suvelaadal
Juuni-juuli Käsitöötoad turismigruppidele
15. –17. august Ruhnu II Käsitööpäevad

SETOMAA

Kontakt:

Ingrit Kala, 56200057, ingrit@setomaa.ee
Obinitsa, 65 301 Meremäe vald, Võrumaa www.kogo.ee
Sigre Andreson, 5071029, sigre@setomaa.ee

Käsitööühendused

Seto Käsitüü Kogo MTÜ
Väraska Käsitööselts Kirävüü MTÜ
Meieselts Meroos MTÜ

Käsitööettevõtjad

MTÜ Uusvada Potiseto	10. OÜ Taarka Tarõ	11. OÜ Käbi
MTÜ Seto Ateljee-Galerii	12. OÜ Kagu Kudujad	
MTÜ Rahusoo	13. FIE Maret Vabarna	
OÜ Estonian Pottery	14. FIE Merlin Lõiv	
OÜ Setomaa Turismitalo	15. FIE Õie Sarv	
OÜ Tõrvas	16. FIE Meelis Krigul	
OÜ Katusõkatja	17. FIE Silvia Valge	
OÜ Ots Puutöökoda	18. FIE Raili Riitsaar	
OÜ Piksepini		

Käsitöökauplused

Setomaa muuseumid Värskas, Saatses ja Obinitsas; avatud ateljeed: Uusvada Potiseto avatud ateljee, Ateljee-Galerii Haljas Kunn, Piusa Savikoda, Väraska Käsitööselts Kirävüü töötuba ja Obinitsa külakeskuse käsitööstuudiod, Setomaa Turismi infopunkt, Armunud Kunstniku käsitööpood, Vana Jüri seebikoja käsitööpood.

Infopunktid

MTÜ Seto Käsitüü Kogo tuba Obinitsa külakeskuse II korrusel
MTÜ Väraska Käsitööselts Kirävüü töötuba Väraska Kultuurikeskuse III korrusel

MTÜ Seto Käsitüü Kogo

Kontakt: Ingrit Kala 56200057, ingrit@setomaa.ee
Obinitsa, 65 301 Meremäe vald Võrumaa www.kogo.ee

Seto Käsitüü Kogo asutati 18. juulil 2006. a Obinitsas. Meie põhikirjaline eesmärk on seto traditsioonilisel käsitööl põhineva ettevõtluse arendamine seto käsitöötraditsiooni järjepidevuse ja säilitamise kaudu. Eesmärgi saavutamiseks oleme korraldanud koolituspäevi ja -sarju, osalenud ühiselt laatadel-messidel ja otsinud erinevaid võimalusi käsitöölalase ettevõtluse toetamiseks.

Suuremad ettevõtmised

2013. aasta suureks ettevõtmiseks oli Kultuuripärandi aastale pühendatud 12 rahvuslikku kuud Seto käsitöös. Aasta jooksul toimus väga palju erinevaid õpitubasid. Tähelepanu oli paljuski pööratud vanade töövõtete taaselustamisele ja uute kaasaegsete tehnikatega tutvumisele.

Pärijata pole pärandit kultuuripärandi aasta juhtmotiiv andis hea tõuke sellise projekti elluviimiseks ja heameel on tõdeda, et meie eesmärk sai täidetud, sest õpitubades osales 3 erineva põlvkonna huvilisi.

- Veebruaris toimus seto pitsil põhineva meene valmistamise õpituba (Terje Lillmaa)
- Märtsis arhailise tikandi õpituba (Riina Piir)
- Aprillis kangakudumise koolitus (Anna Kõivo)
- Mais 3 erinevat savi õpituba (Naisselts Mixina, Signe Krigul ja Sirje Rump)
- Juunis muinasehetele mustrite löömise õpituba (Merlin Lõiv) ja sõle sepiamise õpituba (Raivo Jänemägi)
- Juulis mööbli restaureerimise õpituba (Heini Siilik)
- Augustis koostöös Setomaa Turismiga seto toidu koolitused ja Kostipäeva korraldamine
- Septembris Männijuure korvi valmistamise õpituba (Nikolai Ortikov)
- Oktoobris ehtekarbi õpituba (Jane Priks) ja Viie vardaga kudumise õppus – (Õie Sarv)
- Oktoobris rahvarõivaste hooldamise koolitus (Ulve Kangro)
- Novembris näituse korraldamise õppus (Kadi Pajupuu)
- Detsembris niplispitsi õppus (Eva Talts) ja jõulueelsed meistrikojad (Kirävüü tegusad naised)

Kogu aasta jooksul kestis TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiaga koostöös Seto rahvarõivameistri pikaajaline koolitus.

Meie soov oli pärimuslike traditsioonide taaselustamine, sest üha enam tahetakse kanda autentseid rahvarõivaid. Koolituse käigus käidi muuseumides vanu esemeid uurimas ja koolituse lõpuks said 15 naisel valmis erinevad rahvarõivakomplekti kuuluvad esemed. Õppisime kangastelgedel naiste ja meeste hamed kudumist, kirivöö ja niplispitsi tehnikat, õmblesime naiste ja meeste hamed, kitasnikud, põlled, meestele kaatsad. Tikkisime linikuotsi ja puusapõlli, viltisime kaabusid ja valmistasime pastlaid.

Viljandi Kultuuriakadeemia poolt vedas koolitust Inna Antson, kaasatud on mitmeid kohalikke õpetajaid (Anna Kõivo, Kadri Vissel, Galina Liivago, Marje Linnus) ja õpetamas oli oma ala parimaid meistreid väljastpoolt Setomaa (Juta Räägel, Eveleen Tammert, Eeva Talts). Koolitust toetas Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond, Leader meetme raames.

17. novembril toimus Värskas Kultuurikeskuses Seto rahvarõivakonverents. Konverentsil osales 90 rahvarõivahuvilist. Kuulati üheksat põnevat ettekannet ja vaadati rikkalikku rahvarõivanäitust. Ettekannete esimene plokk keskendus tehnikatele (seto hõbeheded, värviline niplispits ja seto kirivöö). Teises pooles vaadati rohkete piltide ja miksidega rikastatud ettekandeid: seto naise rahvarõivas 18. sajandil, leiti ühiseid jooni ja elemente setode ja hõimlaste ning naabrite riietuses. Kuulati milline oli nõukogude aja mõju seto rahvarõivale, kuidas hoida autentset seto rõivaste kandmisel. Värskendav oli tshukna pilk seto kultuurile ja seto rahvarõivale. Ettekandjateks olid kohalikud käsitöömeistrid,

rahvarõivaste ja seto kultuuri uurijad ja kandjad (Ülle Kauksi, Evar Riitsaar, Õie Sarv, Tiiu Kunst, Inna Raud, Ahto Raudoja).

Kuna Seto Käsitüü Kogo eesmärk on pärimuslike traditsioonide taaselustamine ja järjepidevuse hoidmine, siis selline tähelepanu seto rahvarõivale konverentsi näol pälvis igati suurt tunnustust. Rahvarõivakoolituse lõputöödest ülesse seatud näitus oli väga mitmekesine ja heal tasemel. Päeva lõpus tehti kokkuvõtteid ja seati suundi Seto rahvarõivaraamatu kokkuseadmiseks.

Tallinnas Eesti Käsitöö Majas oli detsembris kaheks nädalaks üles seatud Seto käsitüü ühisnäitus. Näitusel oli eksponeeritud rahvarõivakomplekti kuuluvad esemed. Näha sai mitmeid autentseid esemeid, nt sel aastal valmistatud peavöö, mitmed erinevad pealinikud ja peenelt kootud sukad. Eksponeeritud oli ka metallikunstniku Merlin Lõivu katsetused hõbeehete valmistamisel. Enamik meeste hamedest olid õmmeldud kangast, mis naised olid kangastelgedel äsja kudunud ja sukmani kaunistas kõladega valminud "putsupael". Üles oli seatud 18. sajandi lõpus Setomaal kasutusel olnud „valgete rahvarõivaste" komplekt (autentne hame koos tikandi ja niplispitsiga). Seto käsitöö viimine Tallinna näitusele on meie kogukonna jaoks tähtis. Oleme uhked rahvarõiva valmistamise areneva traditsiooni ja oskuse edasikandmise üle.

Maikuus jagati välja järjekordsed Seto Kimmäs kvaliteedimärgid tekstiilivaldkonnas. Märk ei ole veel leidnud suurt rakendust, kuid tegutseme edasi.

Nagu juba traditsiooniks on saanud, osalesime ühise väljapanekuga Vastseliina Maarahva laadal, Seto Kuningriigipäeva laadal, Mardilaadal Tallinnas ja Mardilaadal Helsingis. Toremaks elamuseks oli taas Peko etenduste ajal kaks nädalat laadapäevi Värskas.

Seto Käsitüü Kogo korraldatud meenekonkursile *Külmkapimagnet Seto köögis* laekus üllatavalt palju häid meeneid: 58 tööd täiskasvanute ja 5 tööd noorte kategoorias. Jagati hulgaliselt auhindu ja eripreemiaid – peapreemia pälvis Terje Lillmaa.

Seto Kuningriigipäeval toimus käsitöömeistri konkurs. Teemaks oli meeste sukad/poissa kapuda ja võitjaks pärjati Külli Jacobsoni valmistatud arhailise mustriga sukad.

2013. a jätkus mõnus koostöö meie põhiliste koostööpartneritega: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, MTÜ Setomaa Turism, Setomaa Valdade Liit, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia.

2014. aasta tegevusplaan

Uueks väljakutseks on Seto Käsitüü Kogo jaoks XXI Seto pitsipäevade korraldamine.

Senini Seto Talumuuseumis põhiliselt Tiiu Kunsti eestvedamisel toimunud pitsipäevad peaksid jätkuma ja üritame traditsiooni edasi kanda.

Kindlasti osaleme ühise väljapanekuga juba traditsiooniks saanud laatadel-messidel. 2014. aastal on plaani võetud lähinaabrite: Läti, Soome ja Venemaa suund. Sooviks tutvuda sealsete laatade ja ostjatega. Maikuus on planeeritud reis Norramaaale, tutvumaks sealsete rahvarõivatraditsioonidega.

Aasta teises pooles peaks koostöös Eeva Taltsiga trükki jõudma Seto värvilise niplispitsi raamat ja tasahilju kavandame Seto rahvarõivaraamatu koostamist.

Kindlasti tegeleme edasi seto käsitöö kvaliteedimärgi Seto Kimmäs rakendamisega: tekstiilivaldkonnas käsitööliste märgi väljaandmise jätkamise ja uute valdkondade

kaasamisega. Kavas on jätkuvalt tegelda kvaliteedimärgile hea imidži loomise ja klientide teavitamisega. Uued võimalused ning eesmärgid vajavad organisatsiooni arengukava.

Aastaring Setomaal möödub Meistrite mano / Meistritele külla ettevõtmistega. Üritame iga kuu tõsta esile üht meistrit kas siis tema õpitubades osaledes, tema näitust vaadates või tema elutööst erineval moel aimu saades.

TARTUMAA

Kontakt: Maire Henno, 5562 8457, maireh@yle.edu.ee

Tiina Konsen, 53 478 479, Tiina.Konsen@raad.tartu.ee

Aili Palm, 53428659, aili.palmile@gmail.com

Paikkonnas tegutsevad käsitööühendused-käsitööettevõtjad

MTÜ TuleLoo

Valguta Maanaiste selts

MTÜ Jaago Sõbrad

Sootaga Maanaiste selts

Kodukultuuri selts Tõrvandi

Käsitööklubi „Muksu“

Ülenurme Käsitöö- ja Rahvuskultuuri selts

Tartu Puuetega inimeste koja käsitööring

Nurmenukk

SA Maarja Küla

Puhja Maanaiste selts

Tartu Käsitööklubi

Karula Naisselts

Tartu Aianduse ja Mesinduse seltsi ring

Kõrveküla Naisselts Miina

Haspel

Luunja Maanaiste selts

Aili Palm www.keraamika.gleimotor.ee

Alatskivi Maanaiste selts

MTÜ Uhti Küla Süda

Vastse-Kuuste Naisteklubi „Kolmapäev“

MTÜ Antoniuse Gild

Vana-Kuuste Maanaiste selts

MTÜ Peipsimaa Külustuskeskus

Meeksi Maanaiste selts

Paikkonnas tegutsevad käsitöökauplused

Pullover

OÜ Vikkel Käsitöötarbed

OÜ Liann Lõngad

Tartumaa Käsitöösalong

Abakhan

Tartu Sadamaturu villavahetuspunkt

Vunder Skizze

Eesti Rahva Muuseumi näitusemaja

Kangas ja Nööp

muuseumipood

Aardla Kaubandus OÜ

Härra Aprill

Snitty OÜ

Disainimaja

Solveig

Saare Hobu Käsitööpood

ASi Eesti Tekstiil müügiboks Sepa turul

Kalda Käsitöö Eedeni kaubanduskeskuses

Kuukivi Helmepood

SA Maarja Küla käsitööpood

Mari Äri

Rae suveniirid

Infopunktid

Tartu infokeskus, Raekoja I korrus (sissepääs külgukest), Turismiinfo, 744 2111, info@visittartu.com, www.visittartu.com

Tartumaa Käsitöö Keskseks

Kontakt:

Maire Henno, 5562 8457, maireh@yle.edu.ee

Urve Kaasik (TML juhatuses esinaine), 5341 2408, maanaine@hotmail.ee

Tartu Riia 140, www.tartumaanaisteliit.ee

Tartumaa Käsitöö Keskseits sai alguse 30. septembril 2006. a Eesti Rahva Muuseumis Raadil (Narva mnt 177) sealses Jäakeldri konverentsisaalis toimunud ümarlaul. Tartumaa Käsitöö Keskseits kuulub Tartu Maanaiste Liitu, seetõttu hõlmab kõnealuse keskseitsi tegevus ka Valgamaa, Põlvamaa, Jõgevamaa ja Saaremaa käsitöötajaid, sest nendes piirkondades asuvad TMLi liikmesseitsid.

Ühenduse eesmärk on koondada nii Tartu maakonna kui linna käsitöötajaid, jagada käsitööalast infot ja korraldada õppepäevi, konkursse, õppereise, motiveerida käsitöötajaid valmistama kvaliteetseid, nii rahvuslikke kui novaatorlikke käsitööesemeid ning abistada tootjaid nende turustamisel.

Suuremad ettevõtmised

- 26.–27. jaanuaril osalesime Tiigi seitsimajas korraldatud Villa päevadel.
- Tartumaa Käsitöö Keskseitsi traditsioonilise käsitöökonkursi läbiviimine. 2013. aasta teemaks oli *Meie oma maavillane*. Konkursile esitatud parimad tööd kujundati näituseks Tartu Maanaiste Liidu pidulikul emadepäeva üritusel 11. mail Tartu Ülikooli aulas, samas toimus ka konkursi võitjate autasustamine. Konkursi parimad tööd läkitasime edasi Tallinna ERKi konkursile.
- 9. veebruaril tutvustasime Tasku kaubanduskeskuses toimunud Pulmalaadal Tartumaa käsitöötajate loomingut.
- 12. aprillil avasime Tartumaa Käsitöösalongi Tartu kesklinnas Poe tänav 10.
- 18.–20. aprillil osalesime Tartus toimunud Maamessil.
- 9. juunil toimunud Tartumaa Tantsupäeval „Püha“ oli Tartumaa Käsitöö Keskseitsi korraldada Käsitööküla tegevus.
- Juulis käis Tartumaa Käsitöösalong oma autorite loomingut tutvustamas ja turustamas Norras Telemarki maakonnas.
- 7.–10. novembril osalesime Mardilaadal.
- 8. novembril toimus juba traditsiooniks kujunenud Tartumaa käsitöötajate ühiskülastus pealinna käsitöökauplustesse ning Mardilaada ühiskülastus.
- Osalesime Eesti Põllumajandusmuuseumi üritustel, Eedeni kaubanduskeskuses jõululaadal. Kõigil laatadel korraldasime käsitööteemalisi koolitusi.
- 26. oktoobril toimus Tartu Kõrgemas Kunstikoolis Tartumaa Käsitöökoda, teemaks maavillane. Tutvustati kooli ja selle võimalusi, traditsioonilisemate käsitööliikide kõrval näidati kokkutulnuile ka erilisemate käsitöövahendite kasutamise võimalusi. Sisukas päev tõi väga positiivset tagasisidet, TKK õppejõudude korraldatud töötod sisaldasid ohtrasti uudset ja käsitöömeistritele tarvilist tarkust. Kokkutulnud väljendasid oma rahulolu kordaläinud päevast sellega, et palusid järgmise käsitöökoja korraldada taas Tartumaa Käsitöö Keskseitsil ning läbiviimiskohana meeldis kõigile just Tartu Kõrgem Kunstikool.
- Tartumaa käsitöökodades on juba traditsiooniks saanud, et päeva lõpus kogunetakse ümarlauale, kus arutletakse linna ja maakonna näputöömeistrite murede ja rõõmude üle. Ümarlaua viis läbi Tiina Konsen Tartu Käsitööklubist.
- Käsitöökoja läbiviimisel olid toeks MTÜ TuleLoo ja Virve Tuubel Eesti Rahva Muuseumist, tõhusaima panuse ettevõtmise õnnestumiseks andis Tartu Kõrgem Kunstikool koos õppejõududega.

MTÜ Tartu Maanaiste Liit, mille koosseisu kuulub ka Tartumaa Käsitöö Keskseits, rendib ruume Tartus Poe 10 asuva hoone omanikult ja tasub ise rendi- ja kommunaalkulud; kohalikult omavalitsuselt TML toetust saanud ei ole. Rendiruumides on avatud Tartumaa Käsitöösalong. Käsitöövaldkonna arenemine toimub ainult rahastatud projektide toel. 2013. a

saime käsitööprojektide jaoks toetusi järgmiselt: Kultuurkapitali Tartumaa Ekspertgrupilt 350 €, Tartu Kultuurkapitalilt 300 € – stipendiumide jaoks Tartumaa Käsitöökoja läbiviimiseks; Kohaliku Omaalgatuse Programmilt 1018 €, rahvakultuuri maakondlik toetus oli 250 €. Käsitöökoja läbiviimist sponsoreeris ka Tartu Kõrgem Kunstikool.

Käsitöösalongi reklaamiks ja inventari soetamiseks on taotletud Leader-projekti toetust kokku 6930 €, sellest LEADER-programm 4158 € ja omaosalus 2772 €. Toetused on taotletud Tartumaa Käsitöösalongi käivitamiseks, Tartumaa Käsitöökoja läbiviimiseks, Mardilaadal osalemiseks ja täiendava inventari soetamiseks käsitöösalongi.

Tihedad koostöösidemed on TMLil Norra Telemarki maakonna maanaiste liiduga, Tiigi Seltsimajaga, MTÜga TuleLoo, SAgA Eesti Agrenska fond, Tartu Käsitööklubiga. Tartumaa Käsitöö Keskselts on loonud kontaktid Tartu Puuetega Inimeste Kojaga, Kalda ja Tähtvere päevakeskusega, Tartu Aiandus- ja Mesindusseltsi kangakudumisringiga, Tartu MTÜga Iseseisev Elu. Pidev ja kauaaegne on koostöö TMLi kuuluvate seltside vahel. Viljakas on koostöö Eesti Rahva Muuseumi ja Eesti Põllumajandusmuuseumiga.

2014. aastal jätkame kõigi traditsiooniliste ettevõtmistega – koolitused, kursused, näitused erinevates TMLi piirkondades, osaleme laatadel jm käsitöistel ettevõtmistel.

Traditsiooniliselt korraldab TML maikuu TÕ aulas emadepäeva ürituse, kus eksponeeritakse ka käsitöökonkursi töid ning autasustatakse võitjaid.

Jätkub Tartumaa Käsitöösalongi uute ruumide sisustamine, poe tutvustamine ja koostööpartnerite otsimine, oma autorite andmebaasi täiendamine, käsitöötegijate koolitamine. Meistrite Aasta raames plaanime poes korraldada ka isikunäitusi.

Endiselt on päevakorral koostöösidemete tihendamine Tartu ja Tartumaa erinevate käsitööühenduste ja käsitöömeistritega.

Tartumaa kultuurirahva pidulikul tänuvastuvõtul Alatskivi lossis 15.jaanuaril 2014.a tunnustas Eesti Kultuurkapitali Tartumaa ekspertgrupp TML-i juhatuse esinaist Urve Kaasikut kui Tartumaa Käsitöösalongi eestvedajat tänukirja ja -preemiaga. See andis innustust kogu Tartumaa käsitööperele kui tunnusmärk sellest, et maakonnas hinnatakse uut algatust ja peetakse ettevõtet oluliseks.

Kodukultuuri Selts Tõrvandi

Mere Rajamäe, juhatuse esinaine

MTÜ Kodukultuuri Seltsil Tõrvandi on kasutada ruumid Papli t 6, kus seltsi liikmed igapäevaselt toimetavad. Ruumid on seltsile tasuta kasutada andnud Ülenurme Vallavalitsus. Üks ruum on ürituste läbiviimiseks, õppetubade korraldamiseks, metoodilise õppematerjali paigutamiseks ning igapäevaseks tegevuseks.

Teine avar ruum on kangakudumise tarbeks. Seal asub neli suurt kangastelge ja käärpuud. Seal on ka lauapealsed laste kangasteljed. Nii on võimalik soovijatel kududa ning hea võimalus kangastelgedel kudumise õppetubade läbiviimiseks.

Seltsi juhatuse esinaisal on oma töökabinet.

Selts on projektide toel endale soetanud vajalikke töövahendeid – õmblusmasinad, overlokk-õmblusmasin, viltimisemasin, lapitöövahendid, vööraamid jne.

2013.a oluliseks tegevuseks oli õppida kuduma rahvariidevöösid. Eelnevalt külastasime Eesti Rahva Muuseumi, kus giidi juhendamisel tutvusime sealsete rahvarõivaste ja erinevate kihelkondade vöödega. Seejärel kudasime õppetubades nii kiri- kui kõlavöösid, nii lapilisi vöösid kui ka mitmesuguseid paelu. Aasta jooksul õmblesime väikseid kotte, kaunistasime need tikanditega. Viltisime kootud kinnastele mustreid, kaunistasime ka vanu kampsuneid ning õlasalle vilditud mustritega. Aastaringelt tegime lapitööd ja kudasime põrandavaipu.

Meie tegevust kajastab seltsi fotokroonika album.

Varutud käsitöövahendid on soovijatele seltsi ruumides kasutamiseks. Seltsil on hulgaliselt käsitöölalast õppematerjali, mida saavad huvilised kasutada. Oleme kirjutanud projekte ning 2013 a saanud käsitöölalase tegevuse toetuseks rahalist abi Eesti Kultuurkapitali Tartumaa ekspertgrupilt ja Kohaliku Omaalgatuse Programmi Tartumaa töörühmalt.

Suuremad ettevõtmised

Näitused: Villa päevad Tiigi seltsimajanäitus (jaanuar), Seltsi kevadnäitus (aprill), Seltsi jõulunäitus (detsember), Eesti Põllumajandusmuuseumis Mõisa- ja talupäevad (juuli), Eesti Põllumajandusmuuseumis Rukkimaarjapäev (august), Eesti Põllumajandusmuuseumis Sügisnäitus (september).

Õppepäevad: õpilastele: ehted, õmmeldud nõelapadjad, vilditud kuumaalused, käevõrud jne. Täiskasvanutele: paelapunumine, ehete valmistamine, viltimine, vööde kudumine, kinnaste jt. villaste esemete viltimine.

Ülenurme valla beebidele kodusime 31 paari papusid ja see töö jätkub, sest beebid saavad valda registreerimisel endale lisaks valla poolt kingitavale lusikale ka väiksed papud.

Meeksi Maanaiste selts

Ene Pae, seltsi juhatuse esinaine

Meeksi Maanaiste seltsil kestis kogu aasta KOPi toetatud projekt *Teljed tööle*, mis hõlmas 6 seisnud telje elule ja tööleaitamist, käärpuude, piiritsate ja poolimismasina soetamist, kangakudumise algtõdede edasiandmist seltsisisiselt. Loodud taiestest panime kokku ja seadsime vaatamiseks 2 näitust. Projekti lõpptulemuseks oli mitu päris tõsist vaibakudumisviiruse nakkust ning suur austus ja imetus ammuste aegade naiste oskuste üle – mida kõike suutsid teha väikese kooliharidusega nutikad naised!!! Oli pärandkultuuri aasta!

Meeksi Maanaiste seltsil päris oma ruume enam ei ole. Käime koos enamasti Aravu rahvamajas, vahel ka Mehikoorma seltsikeskuses, Meeksi raamatukogus või mõne seltsiliikme kodus. Kui on tahtmine kokku tulla, leiab selleks ka koha! Rahvamajas tuleb kokkusaamise eel ahjud kütta, seltsikeskus ja raamatukogu on olenemata seltslastest valla kulul köetud.

Meie seltsi käsitöiseid tegemisi vald toetanud ei ole. Saime KOPilt toetust 2012. aasta lõpus 544 eurot projektile *Teljed tööle*, mille elluviimine toimus 2013. aastal.

Puhja Maanaiste Selts

Nelli Uustalu, juhatuse esinaine

Puhja Maanaiste Seltsil on võimalik kasutada kooskäimiseks Puhja Päevakeskuse ruumi ja lisaks ühte väiksemat ruumi asjade hoidmiseks. Selle eest meie käest tasu ei nõuta.

Eelmisel aastal küsisime tegevustoetust 300 €, anti 150 €. Sügisese Kohaliku Omaalgatuse Projekti kaasfinantseeringuks saime vallalt 160 € – need on viimase 3 aasta ainukesed toetused kohalikult omavalitsuselt. 2013. a saime KO-ilt raha käsitööprojektile *Üheskoos õppides ja arenedes* 200 €. See oli suur projekt – 12 õppepäeva ja kestis 3 kuud. Projekti sisuks oli kudumine – kindad, sokid, sõrmikud; erinevad randmed kinnastel, sõrmikute õige kudumine, sokikanna kudumine, kokkuvõtmine jne. Valmis said õppekaustad, lõpuks korraldasime näituse.

Veebruaris punusime lasteaia lastega näpunööri ja tegime mosaiiki, õpetas Kaja Raitar.

Mais oli teemaks vitspunumine, õpetas Vaike Kukk.

Septembris tegime vilditud ehteid, õpetas Iige Laas.

Novembris meisterdasime jõulukrooni, juhendas Vaike Kukk.

Detsembris katsime vildiga seepe, juhendas Iige Laas.

Kõrveküla Naisselts Miina

Meeli Kruus, juhatuse esinaine

Kõrveküla Maanaiste Seltsil Miina on sõlmitud SAga Raadi ruumide tasuta kasutamise rendileping aastani 2020. Ruumid asuvad Kõrveküla lasteaia Päikeseratas keldrikorrusel. Kommunaalkulud tasub meie eest Tartu vald.

Meie kasutada on 2 ruumi. Üks ruum on sisustatud kangakudumise ja muude tekstiilitööde toaks. Sellele annavad näo vanad teljed ja taaskasutuspuidust riulid ning töölaud.

Teisel ruumil on tänapäevasem nägu ja tegu. Kasutame seda paberi-, pärli- ja muude töödega tegelemisel.

Traditsiooniks on saanud, et kohalik omavalitsus – Tartu Vallavalitsus – ostab meie käest käsitöökaardid, et meeles pidada väarikasse ikka jõudnud vallaelanikke.

Juba mitmendat aastat on meie seltsi naiste käsitööhuvi orbiidis olnud traditsiooniline rahvuslik käsitöö. Aasta algul käisime tutvumas Peipsiveere vanausuliste muuseumiga ja vaatasime kindanäitust Alatskivi raamatukogus. Jätkuvalt õpime kirivöö kudumist.

2013. aasta tippündmus oli pärandkultuuri aastale pühendatud üritus *Kirivööst kandleni*. Sellel sündmusel osalesid nii Tartu valla kui Tartumaa rahvamuusikud ja käsitöölised. Tutvustasime lähemalt kirivöö kudumist, õpetajaks oli kohale kutsutud oma ala meister Piia Rand. Ürituse läbiviimiseks saime toetust Eesti Kultuurkapitali Tartumaa ekspertgrupilt ja Tartu vallast.

Traditsiooniks on saanud ka ümberkaudsete külade külapäevadel õpitubade korraldamine.

Aastal 2013 toimus seltsi tegevus kõik 12 kuud ilma puhkusega, vähemalt 2 korda kuus.

Ülenurme Käsitöö- ja Rahvuskultuuri selts Nurmenukk

Maire Henno, juhatuse esinaine

Ülenurme Käsitööseltsi kasutuses on üks suur ruum Ülenurmes Pargi 7a. Ruumis on töös 3 kangastelge ning kääruud, mida saavad vajadusel kasutada ka kõik need kudumishuvilised, kellel teljed endal kodus. Pikkade tegutsemisaastate jooksul on projektirahade toel ostetud seltsile mainimisväärset hulgal käsitööks tarvilisi vahendeid, muretsetud erinevaid ekspositsioonipindasid laataudel osalemiseks, varutud käsitöömaterjale ning -kirjandust. Kõik tarvilik on seltsiruumis avariikulitel ning vajadusel huvilistele kättesaadav.

Oma kontoriruumi seltsil ei ole.

Ruum on vallahuva huvides kasutusel küllaltki intensiivselt, siin käib koos ka 2 koori ning valla erinevad taidlusgrupid on korraldanud siin oma kokkutulekuid. Käsitöölistel ja kultuurirahval on vallas head koostöösidemed, ühiselt on osaletud erinevatel valla jm ettevõtmistel.

Seltsiruumi majanduskulud katab Ülenurme Vallavalitsus, seltsitegevuseks vajalikud vahendid ning õppetubades tarvisminevad materjalid on muretsetud projektirahade toel. Käsitööseltsil on Ülenurme vallas oma eelarve, millesse on arvestatud ka mõnevõrra transpordi- jm kulusid.

Ülenurmes toimuvad igal neljapäeval (välja arvatud suvekuudel) käsitöötegijate kokkusaamised, kus õpitakse-õpetatakse mõnd uut käsitöövõtet. Õpitud jagatakse lahkesti ka erinevatel õppepäevadel, laataudel, näitustel – kus aga huvilisi leidub. Õpetajateks on olnud Räpina aianduskooli tekstiileriala õpilased Külli Vaher ja Kaire Kollom-Vahtra (nüüdseks selle kooli vilistlane).

Selts lõi kaasa kõigis Tartumaa Käsitöösalongi ettevõtmistes, olles üksiti ka käsitöötegijatele korraldatud koolituste praktikabaasiks. Aasta algas suure koolituspäevaga käsitöötegijatele, kes soovivad Tartumaa Käsitöösalongis oma tooteid müüa.

2013. aastal olid seltsi käsitööhuviliste seas armastatuimateks teemadeks kudumine (lapiline ranne, erinevad patentkoed, kaelussallid, boolerod jm), samuti erinevad kätised. Prooviti ka Rootsi põimingut, Kihnu sitsjakkidele omaste tippõde õmblemist, süstikpitsi jm.

Alates novembrikuust 2009 kogunevad iga kuu esimesel pühapäeval Ülenurmes Tartumaa isetegijad (vt www.isetegija.net). 2013. aasta isetegijate silmapaistvaim kokkutulek oli see, kus heegeldati kokku Aasta Ema lapitekk, mille tarbeks kudusid lappe isetegijad üle kogu Eestimaa.

Seltsi liikmeteks on inimesi mitmest Tartumaa piirkonnast, aga ka kaugemalt, näiteks Otepäält. Ealiselt on liikmeskond nooremapoolne, seetõttu toimuvad ka iganädalased õppetoad enamasti õhtuti, et töölkäijadki jõuaksid nendest osa võtma.

Tartu Käsitööklubi

Kontakt: Tiina Konsen, 53 478 479, Tiina.Konsen@raad.tartu.ee
Leevikese 6, Tartu 50413, kasitooklubi@gmail.com

1995. aastal asutatud Tartu Käsitööklubi koondab käsitööst ja esemelisest kunstist huvitatud tartlasi. Liikmed tegelevad mitmete dekoratiivkunsti- ja käsitöötehnika tegevusega, kasutavad oma loomingus erinevaid materjale. Klubilisele tegevusele lisaks korraldatakse näitusi, konkursse, konverentse, õppepäevi, väljasõite jms.

Käsitööklubi üheks suurim ettevõtmine on olnud V Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu käsitööpäevade korraldamine. Käsitööpäevade teema oli „Linast linaseni“ ja need toimusid nii 8. –11. juunil 2000 nii Tartus ja Tartumaal Ülenurmes.

Kunsti ja käsitöö ning käsitöö rahvuslikkuse teemadel on korraldatud mitmeid konverentse ja seminare Eesti Rahva Muuseumis, Tartu Laulupeomuuseumis, Tiigi Seltsimajas, jm.

ERKL koostööpartnerina on Tartu Käsitööklubi alates 1996. aastast korraldanud ülemaaliste konkurss-näituste Tartumaa piirkondlikke eelvoore.

2011. aastast, mil ERKL käivitas ülemaaliste käsitöökodade projekti, on Tartu Käsitööklubi üheks käsitöökoja korraldajaks Tartu linnas.

Lisaks Tartus toimuvatele ülemaalistele näitustele on kunstnikud ja käsitöömeistrid Eesti teistest piirkondadest osalenud ka klubi korraldatud temaatilistel näitustel. Populaarsemateks on olnud "Kaheksakand – rahvuslikkuse kandja?!", "Kindad ja vööd", „Pitsid siit ja pitsilised sealt, veimevakast tänaseni“, "Tartu meene" jm.

Tartu Käsitööklubi teiseks suurimaks ettevõtmiseks on olnud projekt „Vaibamuusika“, mis koosnes mitmest osast: kangakudumise-teemalisest seminarist; vaibameistrite, kangakudumishuviliste täiskasvanute ja koolinoorte näitustest; vanema põlve tunnustatud kangakudujate töövõtete jäädvustamisest. Tartu meistrite seas levinud traditsioonilisi töövõtteid tutvustav DVD tiražeeriti ja kingiti Tartu koolide käsitööõpetajatele, käsitööringidele, muuseumidele jt huvilistele.

Kaheksateistkümne tegevusaasta aasta jooksul on Tartu Käsitööklubi korraldanud:

- Üle neljakümne suurema ja väiksema näituse Eesti Rahva Muuseumis, Tartu Laulupeomuuseumis, Tartu Linnamuuseumis, SA Lõuna-Eesti Turism büroos, Tiigi Seltsimajas jm.

- Kuus konverentsi-seminari kunsti ja käsitöö ühisosast ning rahvuslikkusest eesti käsitöös, kus ettekannetega on esinenud Anu Raud, Ave Matsin, Elle Kaljuste, Hilja Sepp, Juta Piirlaid, Kaja Allilender, Kadi Pajupuu, Külli Laidla, Liina Veskimägi-Iliste, Lia Looga, Liivi Soova, Mare Hunt, Maaja Kalle, Maiken Mündi, Marika Kool, Maris Tigas, Piia Rand, Reet Talimaa, Rutt Maantoa, Terje Potter, Tiina Konsen, Ulve Kangro, Vaike Jakobsoo.
- Mitmeid väljasõite ERKLi käsitööpäevadele Kuressaarest Värskani, kuhu on kaasa kutsutud huvilisi ka teistest linna ja Tartumaa käsitööringidest. Klubi kaugeim kultuurireis on huvilised viinud Soome käsitöömeistrite juurde.
- Käsitöölaseid õpitubasid folkloorifestivalidel, pärimuskultuuri päevadel, hansapäevadel, jõululinna jm.

Piirkondlike ja temaatiliste konkursside ja näituste ettevalmistamisel on komisjonide liikmeteks kaasatud valdkondade asjatundjaid: Aet Ollisaar, Aili Liit, Airi Gailit, Eeva Talts, Eevi Astel, Elle Kaljuste, Jana Reidla, Kristiina Tael, Kristjan Raba, Laili Kuusma, Lembit Olli, Reet Pensa, Reet Piiri, Rutt Maantoa, Tiia Toomet, Ulve Kangro, Vaike Jakobsoo, Virve Tuubel.

Tartu Käsitööklubi tegeleb kultuurhariduslike projektiga, klubi ei tegele kunsti ega käsitöölase ettevõtlusega.

Suuremad ettevõtmised

Tartu Käsitööklubi 2013. aasta olulisemaks ettevõtmiseks oli ülemaalse konkursi *eesti-maavillane* Tartu piirkondliku konkurs-näituse ettevalmistamine ja läbiviimine. Näitus-konkurss toimus jüripäevast nigulapäevani (23. aprillist 9. maini) Tartu Laulupeomuuseumis.

Ettevalmistused piirkondliku konkursi korraldamiseks algasid käsitööklubil 2012. aasta sügisel teemat tutvustavate konkursi juhendite levitamise ja infopäevade korraldamisega kunstnikele, kunstiüliõpilastele, käsitöömeistritele ja käsitööringidele.

Tartu konkursi komisjonile esitas oma loomingut 36 autorit, lisaks oli 2 rühmatööd. Erinevaid esemeid oli kokku 97, alates suuremõõtmelistest vaipadest-tekkidest-sõbadest pisiesemete ja eheteni.

Näitusele valis esitatud töödest eksponaadid välja komisjon, kuhu kuulusid tekstiilikunstnik Airi Gailit, Eesti Rahva Muuseumi tekstiilikonservaator Laili Kuusma ja Tartu Linnamuuseumi ekspositsiooniosakonna juhataja Silja Paris.

Komisjoni arvates avaldus erinevate autorite tööde kooseksponeerimisel maavillaste esemete tavapärase mitmekesisus. Tartu kandi kunstnikud ja käsitöömeistrid eelistasid oma loomingus eelkõige traditsioonilisi tehnikaid ja lähenemisi.

Näituse kujundasid Silja Paris ja Tiina Konsen, assisteeris Joonas Õunapuu.

2013. aastal panustas Tartu Käsitööklubi eestvedamise, kaaskorralduse, toetuste või oma liikmete tasustamata tegevusega järgmistesse käsitöölalastesse ettevõtmistesse:

21. veebruar	III Rahvarõivapäev koos rahvarõivaste kirbukaga
23. märts	IV Rahvarõivapäev koos rahvarõivaste kirbukaga
27. aprill	V Rahvarõivapäev koos rahvarõivaste kirbukaga
1. juuni	XVI Tartu laste ja noorte folklooripäeval „Taallinna taaderant“ käsitöövõtete tutvustamine ja koos meisterdamine
4. juuli	XXVI rahvusvahelisel folkloorifestivalil Baltica 2013 „Tartumaa trallami“ käsitöövõtete tutvustamine ja koos meisterdamine

- 10. oktoober Õppepäev ERKL mentori Kadi Pajupuuga – näituste ja käsitöökodade kujundamine
- 26. oktoober III ülemaaliste käsitöökodade Tartumaa käsitöökojas ümarlaua juhtimine
- 15. november Õppepäev ERKL mentori Astri Kaljusega – Arhailised käsitöövõtted: vaselised
- 30. november VIII Tartumaa laste ja noorte pärimuspäevadel „Taaderandi talised“ käsitöövõtete tutvustamine ja koos meisterdamine
- 6. detsember Õppepäev ERKL mentori Astri Kaljusega – Arhailised käsitöövõtted: kõlavööd
- 20. detsember Rahvakunstiõhtu „Jõulud ukse ees“ käsitöövõtete tutvustamine ja koos meisterdamine.

Tartu Käsitööklubi esindab erinevates töögruppides (Tartumaa meistrite valimine ERKL veebikataloogi, Vana-Tartumaa rahvarõiva raamatu väljaandmine jne) projektijuht.

Tartu Käsitööklubi koostööpartneriteks on Rahvakultuuri Keskus ja Tartumaa rahvakultuuri spetsialist, Eesti Rahva Muuseum, Tartu Linnamuuseum, Tartu Laulupeomuuseum, Tartu Kõrgem Kunstikool, Tiigi Seltsimaja, Tartumaa Käsitöö Kesksekselts, Tartumaa Rahvakultuuri Kesksekselts jt.

Tartu Käsitööklubi projekte toetasid 2013. aastal Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapital ja Tartumaa sihtkapital, Tartu Kultuurkapital, Rahvakultuuri Keskus.

MTÜ TuleLoo

Kontakt: Aili Palm, 53428659, aili.palmile@gmail.com
Tartumaa, Kambja vald, Palumäe küla, tulejaloo@gmail.com

MTÜ TuleLoo registreeriti iseseisva mittetulundusühinguna 09.04.2010.

Meie eesmärk on hoida ja anda edasi rahvuslikku kultuuripärandit ning edendada käsitööalast ühistegevust. Põhitegevusteks on õpi- ja töötubade läbiviimine, seminaride, koolituste, teabepäevade, heategevusürituste ja õppereiside korraldamine.

2013. aasta lõpu seisuga on 16 liiget, tööd korraldab 3liikmeline juhatus, Tartumaa Rahvakultuuri Kesksekseltsi ja Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu liige.

Osalemise õppepäevadel ja näitustel

Osalesime konkursi eesti-maa-villane õppepäeval Eesti Rahva Muuseumi näitusemajas.

MTÜ liikmed osalesid ERKL mentorkoolitustel Näituste ja meistrikodade kujundamine, Vaselised, Kõlavöö. Ühiselt külastati kindanäitust Alatskivi raamatukogus ning Tartu Käsitööklubi konkurss-näitust Tartu Laulupeomuuseumis, kus osales ühistööga ka MTÜ TuleLoo. Juuni algul külastati Võrus 5 käsitöönäitust ühe päevaga.

Õppimine ja kirjastamine

Kõrgkoolides õpib 6 MTÜ liiget. Üks liige alustas õpinguid Rahvarõivaste valmistajate koolis, üks lõpetas projektikoolituse *Vanemaealiste käsitöömeistrite lõimimine tööturule*.

Kaks MTÜ liiget andsid 2013. aastal välja raamatu.

Õpitoad

- 24.02. ERM näitusemajas, paelte punumine, tekstiilsed ehted, karpide kirjamine
- 13.04. ERM näitusemajas, hipiehted
- 27.06. ERM Raadi mõisapargis, helmekeed, 2014. aasta laulu- ja tantsupeo juhendajatele
- 12.06. ERM näitusemajas, seebi viltimine, karbi kirjamine, Soome turismikorraldajatele

- 24.06. ERM Raadi mõisapargis, ERM Sõprade Seltsi jaanipäevaväitlusel paelte punumine, tekstiilsed ehted, kuiv-viltimine ja keraamika
- 11.07. Rakvere Kroonikeskus, helmekeed
- 26.–27.07. Viljandi folkloorifestival, helmekeed, põletustehnikas puidu kirjamine
- 7.–10.11. Mardilaadal, linavildist susside valmistamine, puidu kirjamine

Tunnustus

MTÜ liikmed Kadri Tomasson ja Aili Palm said Tartumaa käsitöölise ühistegevuse eestvedajatena Kultuurkapitali kultuuripreemia.

Tartu Maanaiste Liidu korraldatud konkursil MEIE OMA MAAVILLANE said MTÜ liikmed kokku ühe esimese, kaks teist ja ühe kolmanda koha.

MTÜ liige võitis Tartumaa 2013. a meenekonkursi.

TuleLoo projektid:

Projekt Linnamoeliste rahvarõivaste valmistamine ja propageerimine. Alustasime 17. märtsil rahvarõivameister Riina Lastiku juhatusel. Kokku valmistati 12 komplekti kaapotkleite ja -kostüüme. 4. juulil esitlesime projekti käigus valminud kaapotkomplekte Vanemuise kontserdimajas, folkloorifestivalil BALTICA 2013. Teine kaapotkomplektide esitus toimus 16. oktoobril Tartu Püüetega Inimeste Kojas.

Tartumaa käsitöölise koostööd edendavad kokkusaamised, üritused, ettevõtmised

- Käsitöölise esimene ümarlauajärgne kokkusaamine 28. veebruaril Tartu Maavalitsuses.
- 2012. a Ülemaalse käsitöökoja Tartumaa ümarlaua-arutelust johtuvalt antakse kodanikualgatuseks välja raamat Tartumaa rahvarõivad (ERM ja TRAKS koostöös).
- 12. oktoober, Käsitööettevõtjate foorum Tartus, Eesti Rahva Muuseumis, Raadil. Põhikorraldajaks ERM.
- 26. oktoobril 2013. a osalesime Tartu Kõrgemas Kunstikoolis toimunud käsitöökojas ja Tartumaa käsitöölise ümarlauas.
- MTÜ TuleLoo projektis Linnamoeliste rahvarõivaste valmistamine ja propageerimine osales 6 tuleloolast, lisaks 11 huvilist Tartumaalt.
- MTÜ sisekoolitustele ja reisile kaasati käsitööhuvilisi väljastpoolt MTÜd.
- Esitasime KULKA Tartumaa ekspertgrupile ettepaneku eraldada tänapreemia 2012.–2013. aastal ilmunud käsitöölisele oluliste raamatute 5 autorile.

MTÜ sisekoolitused ja arengud

Uuenes MTÜ koduleht.

1. juunil toimus TuleLoo ja tema sõprade ühisreis Riiga.

ERKL konkurssnäitusele rahvakunstigaleriisse jõudsid tuleloolaste ühistööna valminud näituseelapadjad.

20.–21. septembril Palamusel, Rehe-Möldri hoonekompleksis olid TuleLoo suvepäevad, avasime näituse SÜNERGIA .

20. ja 27. oktoobril tegime pakutrükki. Valmis mardilaada reklaamtekstiil, trükkisime näituse-tekstiile, tegime mitmeid katsetusi.

Osalesime Mardilaadal ning õpetasime, kuidas teha linavildist susse.

Neli MTÜ liiget käis kohtumas töötutega. Räägiti sellest, kuidas hobist on võimalik endale töö luua. Veel räägiti ettevõtmiste tasuvusest, projektidest ning MTÜst TuleLoo, kui ühistegemise ja üksteisele toeksõlemise ühendusest.

17. novembril alustasime peakatte viltimiskoolitusega, jätkame 2014. a jaanuaris.

Kord kuus toimusid MTÜ liikmete käsitööteemalised kokkusaamised.

Plaanid aastaks 2014

Jaanuaris jätkub peakatte viltimiskoolitus. Plaanis on korraldada vähemalt 2 uut sisekoolitust. Üritame heatasemeliselt läbi viia MTÜ TuleLoo näituse SÜNERGIA. Jätkuvalt on plaan osaleda Tartu Hansalaadal, Tallinna Mardilaadal, korraldada ühisreis. Kindlasti jätkame kokkusaamistega 1x kuus, korraldame MTÜ suvepäevad ning näituse Palamusel. Novembrikuus tahaksime läbi viia, koostöös oma heade partneritega, Tartumaa Käsitöökoja.

VALGAMAA

Kontakt: Marge Tadolder, 56466 270, margetadolder@gmail.com
Munamäe 18-5, Otepää 67403

Paikkonnas tegutsevad käsitööühendused ja -ettevõtjad

Aivar Aan FIE	Otepää Aianduse- ja Mesinduse Selts
Aivar Rožanov FIE	MTÜ
Ann MLT OÜ	Otepää Gümnaasiumi Kunstikodu
Brigita Morožova FIE	Palupera Käsitöökoda
Goldstock OÜ	Riidaja Kultuurimaja
Helme käsitööseltsing	Sangaste Käsitööseltsingu Maja
Hummuli Rahvamaja Käsitööring	Silva Stepanova FIE
Karukäpp MTÜ	Zacman Grupp OÜ
Karula Naisselts MTÜ	Taagepera Käsitöökoda MTÜ
Karula Kultuuriselts	Tsirguliina Rahvamaja
Koidu Lainevee FIE	Techne Töökoda AS
Kuno Paimre FIE	Tõrva Kunstistuudio MTÜ
Lüllemäe Rahvaõpistu MTÜ	Tõrva Puuetega Inimeste Liit (TPIL)
Maavillane MTÜ	Valga Linna Pensionäride Liit
Mart Salumaa FIE	Virve Niilisk FIE
Otepää Naisselts MTÜ	

Käsitöökauplused, -kojad ja infopunktid

Käsitöökauplus “Anni Butiik” Infopunkt, käsitöö, suveniirid, käsitöötarvikud, rahvarõivaste valmistamine.

Pühajärve tee 2, Otepää 67403, margetadolder@gmail.com, 56 466 720

Valga Käsitöökelder MTÜ

Infopunkt, käsitöö alaste sündmuste korraldamine, töötoad, konkursid Valgamaal.

Spordi 4-4, Valga 68207, mainorman@hotmail.ee, 55 915 446

Otepää Gümnaasiumi Kunstikodu Kunsti ja käsitöö töötoad lastele ja täiskasvanutele
Koolitare 5, Otepää 67403. Tel. 51 68 349, www.nuustaku.edu.ee, avekruusmaa@gamil.com

Ketta talu

Mägestiku küla, Otepää vald. www.mart.salumaa.com, mart.salumaa@mail.ee, 517 4148,
Hariv meelelahutus, võimalus õppida sepatööd, programmid seltskondadele: sepatöö, puusöe valmistamine, tõrva saamine, elust rehetares, reheahju kütmine, viikingite kombel lõkkel toidu valmistamine

Lüllemäe Rahvaõpistu õpitoad ja kursused keraamika, portselanimaal, siidimaal, fimost või pärlitest ehete valmistamine
Lüllemäe, Valgamaa 68116
www.opistu.eu, enekaas@gmail.com, 533 01 511

Tõrva Kunstistuudio ettetellimisel töötoad, keraamika ja käsitöö müük
Männiku 5, Tõrva 68605, acpc@hotmail.ee, 529 627

MTÜ Taagepera Käsitöökoda Keraamika õpitoad, käsitöö müük
Taagepera küla, Helme vald. pille.valner@mail.ee, 5032 525

Käsitöökelder MTÜ

Kontakt: Mai Norman, 55 915 446; mainorman@hotmail.ee

Kontaktaadress: Spordi 4–4, Valga 68207

Asutatud 27.02.03. a. Käsitööinkubaatori järglane. Tegutses algselt Valga Raekoja keldris. Alates 2006 aastast Valga kesklinnas Kesk t 8. Alates 1. juunist 2013 oli sunnitud vahendite puudumisel kaupluse ukseid sulgema. Tegutseb edasi, korraldades töötubasid ja konkursse. Käsitöökeldri eestvedamisel on osaletud kõigil Käsitöö Liidu poolt korraldatud konkurssidel, kus maakonna käsitöömeistrid on saavutanud mitmeid auhinnalisi kohti. Samuti on Käsitöökeldri eestvõtmisel läbi viidud maakondlikud konkursid. Pidevalt korraldatakse õpitubasid ja viiakse läbi õppusi. Aitame kaasa Valga linnaürituste organiseerimisel. Valmistame omanäolisi meeneid Valga Maavalitsusele.

Ann MLT OÜ

Kontakt: Marge Tadolder, 56466270, margetadolder@gmail.com.

Munamäe 18–5, Otepää 67403

Asutatud 27.04.1993. a. Tegeleb väikekudumite tootmise, piirkondlike rahvarõivaste valmistamise, suveniiride, käsitöö ja -tarvikute müügiga. Esinduskauplus Anni Butiik asub Otepää kesklinnas Pühajärve tee 2.

Helme Käsitööseltsing toimetab Helme päevakeskuse juures. Valmistatakse kauneid käsitööesemeid ja korraldatakse näitusi. **Juhendaja** Laine Vettik, 5268628

Karukäpp MTÜ

Kontakt: Mari Möttus, 5276551, mari54@hotmail.ee, Silvia Mägi 5247170; silvia.magi@mail.ee, Tiiu Vutt tiuu.vutt@gmail.com. Kaasiku 2, Otepää 67404

Loodud aastal 2003 sooviga koondada käsitööst huvitatud inimesi, kellega üheskoos oma tegevuse kaudu säilitada käsitöötraditsioonide järjepidevus. MTÜ Karukäpp õpetab valmistama erinevaid käsitöötehnikaid nii oma tarbeks kui elatise teenimise eesmärgil. Korraldatakse õppepäevi, koolitusi ja näitusi ning osaletakse välimüükidel nii Eestis kui välismaal. 2011. aastal andis MTÜ Karukäpp EASi toel välja väga populaarseks osutunud sokikalendri, mis sisaldab ka mustreid ja tööjuhiseid. 2013. aastal ilmus mustreid ja tööjuhiseid sisaldav uus kalender.

Otepää Naisselts MTÜ.

Kontakt: Riita Aader, 533 266 79; riitaaader@gmail.com

J. Hurda t 5A, Otepää 67404

Otepää Naisselts on taasasutatud 20. augustil 1999. aastal 1931. aastal tegutsenud samanimelise organisatsiooni jätkuna, tegutseb mittetulundusühinguna ning on avatud kõigile teotahelistele ja aktiivsetele inimestele.

Põhitegevuste hulka kuulub suurel määral heategevus. Oma hõlma alla on võetud Kuigatsi lastekodu endised kasvandikud, kes tänaseks päevaks pole küll enam lapsed, kuid vanemateta kasvanuna ja erivajadustega, vajavad siiski teatud tuge elus toimetulekul. Neile korraldatakse sündmusi tähtpäevade tähistamisel, suve- ja loovuslaagreid, ekskursioone ja materiaalse abi programme abiks oma elu sisseseadmisel. Korraldatakse koolitusi nii oma liikmeskonnale kui ka laiematele osalejate gruppidele. Aastatepikkune on koostöö Soome Martade ja Kinnasnaistega. Koostöös soomlastega on asutatud Otepää Vallavalitsuse majja „Kinnaspunkt“, kust abivajajad saavad soetada väikese tasu eest või tasuta riideid, mööblit ja kodukaupu. Abivajajateni jõudmiseks tehakse koostööd perearstide ja sotsiaaltöötajatega ka mujalt maakondadest.

Naisselts on mitmeid aastaid Otepää Käsitöolaada peakorraldaja ning traditsiooniks on saanud ka mitme teise käsitöolaada korraldamine Otepääl, muuhulgas Talvepealinna käsitöolaat. Töötab käsitööring, kus võivad osaleda kõik soovijad.

Otepää Gümnaasiumi KunstiKodu.

Kontakt: Ave Kruusmaa, 51 68 349, avekruusmaa@gmail.com

Koolitare 5, Otepää 67403

Asutatud 2010. KunstiKodu on paik, kus saab võtta aja enda tarbeks ja nokitseda pliiats või pintsel käes. Vanus pole oluline, ei pea olema kunstnik ega pea oskama ilusti joonistada, peaks olema sisemine soov ja tahtmine kunstiga tegelda. See on üks viis oma igapäevased mured ja tegemised unustada ning lihtsalt olla ja millegi kallal nokitseda.

Kunstkodu mõiste: paljulapseline huvitav perekond, kes ei kraakle, kellega on huvitav ning inspireeriv koos olla ja kellele saab muret kurta.

Korraldab kursusi igale vanuserühmale.

Tõrva Kunstistuudio

Kontakt: Carmen Põldsalu 76 65 332, acpc@hot.ee. Pikk 29, Tõrva 68606

Asutatud 2006. Kunstistuudio kuulub Tõrva kultuurimaja juurde ning pakub kunsti ja käsitöölalast huvitegevust erinevatele vanusegruppidele.

MTÜ Tõrva Kunsti ja Käsitöö Koda on loodud 2009. aastal Tõrva Kunstistuudio juurde ja nende tegevus on tihedalt seotud. MTÜ eesmärkideks ja põhitegevuseks on kunstistuudio töö mitmekesistamine, huvi äratamine ja loova tegevuse võimaluse pakkumine kogukonna elanikele.

Kontakt: Carmen Põldsalu, 529 16 27, acpc@hot.ee. Pikk 29, Tõrva 68606

Lüllemäe Rahvaõpistu.

Kontakt: Ene Kaas 533 01 511; enekaas@gmail.com

Lüllemäe, Valgamaa 68116; <http://www.opistu.eu>

Alustas tegevust 1. detsembril 1995. aastal; eesmärk: areng õppimise kaudu. Üks osa LRÕ tegevusest on rahvuslikud käsitööd – lapitehnika ja viltimine. Lisaks koolitustele on suur osa ka kunstil ja rahvuslikul käsitööl ja selle turustamisel. 2013 aastal esindas Lüllemäe Rahvaõpistu Valgamaad Soomes Mardilaadal.

Karula Naisselts.

Kontakt: Virve Niilisk, 52 86 415; virve28@hotmail.ee

Lüllemäe küla, Valgamaa 68116

Asutatud 1994. a ja on 1928. a asutatud Karula Perenaiste Seltsi tegevuse jätkaja. Karula Naisseltsi tegevuse aluseks on Eesti rahvakultuuri erinevad vormid –kodukultuur, käsitöö, rahvakalendri päevad.

Pidevalt korraldab erinevaid kursusi ja õpipäevi. Osaleb laatadel ja käsitöömessidel. Erinevatel aastatel on seltsi liikmete tööd korraldatud näitusi Valgamaa Muuseumis. 2002. a tegeleb põhjalikumalt kohaliku pärimuskultuuri tavade, kohalike kommete ja rahvariietega.

Seltsil on oma maja, mis vajab pidevat hoolt ja projektidega vahendite taotlemist maja remondiks. Tänu maja olemasolule on seltsil tegevusruumid, kangastelgede toad ja ka köök. Alati on kangastelgedel kudujaid – kootud vaibad, käterätikud, linikud, sõbad. Ruumide kasutajad on nii seltsi liikmed kui ka teised valla elaniku.

MTÜ Christine Gild.

Kontakt: Tiiu Voitk, 58586732; christinegild@hotmail.com

Kaasiku talu, Piiri küla, Hummuli vald, Valgamaa 48605; www.christinegild.ee; facebook

Loodud märtsis 2012, tegevusalad: rahvariiete õmblemise organiseerimine, käsitöökauplus-infopunkt, õpitubade korraldamine ja laatadest osavõtt.

Suuremad ettevõtmised

Seltsimaja Jätkus seltsimaja renoveerimine, mis aasta lõpuks päädis esimese korruse kasutuselevõtuga. Selleni jõudmisele aitasid kaasa ka kaks kevadel toimunud talgut. Töö jätkub II korruse remonditöödega ja selleks rahastuse leidmisega.

Jätkus traditsiooniline maakonna rahvakultuuri edendajate tunnustamine pärandihoidja sõlega. Sel korral oli Valga Maavalitsuse soovil liidetud meie sõlgede üleandmise tänuüritus maakonna Aasta Ema tänujalga ja toimus Tõrva Kirik-kammersaalis.

Osaleti edukalt ERKL konkursil eesti-maa-villane, mille raames toimus Valgas ka kaks õppepäeva. Novembris toimus käsitöömeister Tiiu Maasiku varrastel kootud tekkide näitus Tallinnas Mardilaadal. Novembri lõpus Valgamaa käsitöömeistrite maakondlik näitus Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses. Valgamaavalitsuse korraldatud konkursil „Valgamaa meene” võitis Andres Rattaseppa tohutöö, mis jääb edaspidi meie maakonda esindama.

12. veebruaril, vastlapäeval, külastas Valgamaad ERKL juhatus ja projektijuhid, kes said ülevaate maakonna käsitöövaldkonna ettevõtmistest ja tegutsevatest seltsidest. Viisime maakonnas läbi kolm mentorkoolitust: aprillis Liisa Tomasbergi „Näituste ja meistikodade kujundamine“; novembris Andres Rattaseppa „Tohutöö“ ja detsembris Ulve Kangro „Tekstiilide hingehoid“.

Aprillis tähistas Otepääl MTÜ Karukäpp oma 10ndat tegutsemisaastat konverentsi ja näitusega. Juunis osalesime Valgamaa tantsupeo ja käsitöölaada ning Valga linnapäevade korraldamisel. Augustis sai taas teoks Otepää Naisseltsi eestvedamisel Otepää käsitöölaad, mille raames toimus vanade pitside näitus ja taaskasutusteemaline näitus ning õpituba.

Tõrva piirkonnas, läbi Kunstistuudio tegevuse viidi ellu 2012/13 a projekt „Ilutikandus“. Veebruaris-aprillis toimusid samas õpitoad Andres Rattaseppa juhendamisel. Tõrva Kunstikojas valmistati esindusmeeneid ja -kingitusi piirkondlikele kultuuriüritustele.

Christine Gild osales Helme ja Hummuli valdade ning Tõrva ja Valga linna kultuurisündmustel: laatadel, näitustel ja Tõrva Loitsul.

Käsitöömeistrid olid esindatud oma väljapanekuga Tallinnas Mardilaadal.

2013. aastata lõpetuseks ja Meistrite aasta sissejuhatuses toimus detsembris Valga Muuseumis Ave Kruusmaa ja Eveli Petersoni ühisnäitus „Kunst või käsitöö: lihtsalt loon“.

26. oktoobril toimusid maavillase-teemalised käsitöökojad Valgamaa erinevais paigus. Samal päeval toimus ka rahvamajade öö, mille käigus toimusid mitmed käsitöönäitused. Valgas õpiti tegema kõlavööd ja Otepääl punuma säärepaelu.

Osaleti Käsitööpäevadel Võrumaal, Setu rahvarõiva konverentsil Värskas ja Kampsuni konverentsil Viljandis.

Jätkus koostöö käsunduslepingu alusel Valgamaa Omavalitsuste Liiduga koordineerimaks maakonnas erinevaid kultuurisündmuseid. VRKK oli detsembris koostööpartneriks ka Valga Maavalitsuse ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu tänugalal Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses. Siiani on tegevusele takistuseks olnud oma maja/ruumide puudumine, pole, kus kokku tulla, õppepäevi korraldada ja koordineerida keskselt tegevust. Nüüd on maja esimene etapp valmis saanud ja see tähendab, et tööd saab alustada rahvakunstigalerii ja töötuba ning kontor, kuhu saab paigutada seltsi dokumentatsiooni. Järgmise aasta lõpuks on plaanis saada töökorda ka teise korruse ruumid. Seltsi tegevust pärssivaks on ka uute liikmete vähesus - vajadus värvata seltsile uusi liikmeid ja tuua seeläbi uusi ideid VRKK arendamiseks ja tegevuse jätkamiseks.

2014. aasta tegevusplaan

- Jätkub seltsimaja renoveerimine, sisetööde tegemine ja sisustamine ning selleks uute rahastamisvõimaluste otsimine
 - Pärandihoidja sõlega rahvakunsti edendajate tunnustamine
 - Osalemine käsitööpäevadel Narvas
 - Valga-Valka Linnapäevadel käsitöölaada läbiviimine
 - Mihklituru organiseerimine ja läbiviimine s.h. leivaküpsetamiskonkurss
 - Mentorkoolitused
 - Valgamaa tantsupidu Tõrvas
 - Informatsiooni vahendamine, valdkonna tegijate nõustamine, koostöö vabariiklike keskseltsidega- pidev
 - Tõrva Kunstistuudio kevadnäitus
 - Üleriigilised käsitöökojad maakonnas
 - Maakonna tantsupidu Tõrvas (24. mail)
 - Tõrva piirkonna käsitööliste rändnäituse korraldamine (Christine Gild)
 - *Virve Niilisk'i näitus „Karula Naisselts 20 tegevusaastat“ Valga Muuseumis (5.–29. märts)
 - *,Laine Vettiku käsitöö“ näitus Valga Muuseumis (3. dets 2014 – jaan 2015)
 - *Andres Rattasepp'a näitus „Tohutööd“ Valga Muuseumis (2.–9. juuli) – tohutööde rändnäitus, mis saab alguse Pärnumuusika aidas 2.–22. juunil. Sama näitust saab vaadata ka ERMis ja Avinurme elulaadikeskuses, Olustvere viinaköögis ja Tallinna Rahvakunsti galeriis (16.09–6.10.) Iga näitusega kaasneb vähemalt üks õpituba
- * Meistrite aasta näitused

VILJANDIMAA

Kontakt: Leida Mägi. 5290617, rahvakunst@hot.ee
Tallinna 5, Viljandi 71020.

Maakonna rahvamajade juures töötab 13 käsitööühendust 147 osavõtjaga: Viiratsis, Sürgaveres, Uue-Karistes, Karksi-Nuias, Õisus, Paistus, Holstres, Kõpus, Võhmas, Suure-Jaanis, Paalas, Vastemõisas, Abjas.

Need on aktiivsed käsitööringid, kus käiakse regulaarselt koos, õpitakse erinevaid käsitöövõtteid, korraldatakse näitusi, õppepäevi, konsultatsioone, käsitööpäevi, löövad agaralt kaasa maakondlike ürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Koos tunnustame aktiivsemaid ja tublimeid käsitöötegijaid. Rahvakunstiühing korraldab ringijuhtidele, käsitööaktivistidele regulaarselt õppepäevi ja koolitusi.

Suuremad käsitööettevõtjad ja -koolitajad:

MTÜ Bonifatiusse Gild. Kehakattetöökoda, ehtekoda, vitraažikoda, käsitöökauplus. Kursused ja õppepäevad.

MTÜ Eesti Haabjaselts. Haabja ehituse ja kasutuse tutvustamine, ühepuupaatidega seonduvale elulaadile ja käsitööoskustele kaasaaitamine.

OÜ Forge. Eesti suurim mõisasepikoda.

MTÜ Koordikoda. Rahvuslikud sisustustekstiilid, rõivad.

Krisanne OÜ. Rahvariiete, linaste esemete, stiliseeritud riiete ja käsitööesemete valmistamine ja müük.

Lapi- ja linakoda Olustvere mõisas. Avatud ateljee, kursused, õpitoad, müük.

Klaasikoda Olustvere mõisas. Avatud ateljee, kursused, õpitoad, müük.

Keraamikakoda Olustvere mõisas. Avatud ateljee kursused, õpitoad, müük.

MTÜ Lõuna-Mulgimaa Kunsti- ja Käsitöökoda. Keraamika, nahkehistöö, viltimine, maalimine, siidimaal, portselanmaal.

MTÜ Mulgi Ukuvakk. Rahvuslik käsitöö.

MTÜ Rahvusliku Ehituse Selts. Eesti rahvusliku ehitus- ja puutöönduskultuuri hoidmine ja edendamine.

Tarvastu Käsitöökoda. Käsitöökursused, käsitöö müük, näitused.

MTÜ Töötoad. Rahvariideseelikud ja vööd, kaltsuvaibad, telgedel kootud tekstiilid, puidust valmistatud töövahendid.

Viljandi Aianduse ja Mesinduse Selts. Telgedel kudumine, silmuskudumine.

MTÜ Viljandi Käsitöökoda. Rahvuslik käsitöö, kudumid, rahvarõivad jne.

FIE Piret Ant. Puidust dekoratiiv- ja tarbeesemete valmistamine, käsitöö müük.

FIE Mirja Arm. Lambakasvatus, villased masinkootud sokid-kindad käsitsi tehtud tikandiga.

FIE Toomas Jugaste. Käsisep.

FIE Maie Roosimaa. Heegeldatud peakatted, linikud, kotid, kübarad, pitsid.

FIE Tõnis Salong. Sepatööd, rauatööd.

Eesti loomeagentuur OÜ. Kirjastamine ja lauamängude valmistamine.

SA Viljandimaa Loomeinkubaatorid. Alustavate loomeettevõtjate nõustamine ja inkubatsioon; tekstiili- ja metallikeskuse tootmis- tootearenduse teenused.

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond. Rahvuslik käsitöö kõrgharidusõpe ja täiendkoolitused, pärandtehnoloogia magistriõpe, rakenduslikud uurimis-arendusprojektid.

Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli rahvusliku tekstiili eriala. Tekstiilitöö ja rahvusliku puutöönduse kuseõpe ja täiendkoolitused.

Veel on maakonnas hulk **tegutsevaid käsitöömeistreid ja -ühendusi**, lähemalt www.vmrky.ee

Käsitöökauplused

Viljandi Käsitöökoda, Lossi t 14 Viljandis

Käsitöökauplus, Tartu t Viljandis

Käsitöökauplus, Jakobsoni t 21 Viljandis

Maive Käsitöö, Tallinna 2A Suure-Jaanis

Heimtali Muuseumis Heimtalis

Erinevad käsitöökojad-müügipunktid Olustvere mõisas

Käsitöökauplus Tallinna t Viljandis

Käsitöökauplus Väike-Turu t 8 Viljandis Bonifatiusse Gildis

MTÜ Viljandimaa Rahvakunstiühing

Juhatuse esimeheks ühingu loomisest kuni siiani on olnud **Leida Mägi**. 5290617, rahvakunst@hotmail.ee Tallinna 5, Viljandi 71020. Juhatusse kuuluvad veel Viorica Kuusik ja Tiina Ilusmets.

Septembris 2013 tähistasime ühingu 23. tegevusaastat. Meie ühingusse on koondunud hulk aktiivseid käsitöömeistreid kogu maakonnast. Koos viime läbi maakondlikke ja piirkondlikke üritusi, koolitusi, tunnustame tublimaid meistreid. Meie tegevust juhivad kolmeliikmeline juhatus.

Suuremad ettevõtmised

Viisime läbi maakonna käsitööpäevi, näitusi, koolitusi, õpiringe. Suurimad ettevõtmised läbi aastate on olnud aprillikuu algul toimuv maakondlik rahvakunstpäev ja detsembrikuus toimuv üle-eestiline käsitöömess. 6. aprillil toimus juba 17. Rahvakunstpäev, kus peateemaks oli *eesti-maa-villane*. Väljas olid näitused, töötasid õpitoad, toimusid seminarid, esinesid taidlejad, tunnustasime parimaid. Pärnumaalt oli külas Merike Bakoff, kes jagas oma kogemusi, kuidas kodusel teel töödelda lamba-, kitse-, koeravilla. Kuulutasime välja Viljandimaa rahvakunstimeistri 2013 ja selle sai tekstiilikunstnik Eve Kuuse Abjast, MTÜ Mulgi Ukuvakk looja ja eestvedaja. Preemia 640 € pani välja Viljandimaa Omavalitsuste Liit.

8.–9. juunil toimus Viljandi vanalinnas Hansapäevade käsitöölaad, mis oli väga rohkearvuline nii kauplejate kui küllastajate poolest.

20. oktoobril tähistas maakonna üks elujõulisemaid ja staažikamaid käsitööringe – Suure-Jaani käsitööring oma 50 tegevusaastat ja pikaajane selle ringi juhendaja Maive Ottas oma 75. sünnipäeva. Suure-Jaani vallamaja ruumides oli sel puhul välja pandud ulatuslik näitus.

13.–14. detsembril toimus 18. Viljandi Käsitöömess Sakala Keskuses. Üle 90 käsitöömeistri ja talitoiduvalmistaja üle Eesti pakkusid oma tooteid. Külastajaid oli ligi 3000. Messisaalid oli avatud Sakala Keskuse kahel korrusel ja kauplejaid jätkus ka maja ette õue. Üritus läks korda, mess on leidnud nii viljandimaalaste kui ka kaugemalt tulijate hulgas suure populaarsuse.

Rahvakunstiühingu juures töötab koolituskeskus, kus töötavad kursused ja õpiringid. Oleme liitunud Eoropa Liidu Sotsiaalfondi ja Eesti riigi poolt rahastatava programmiga “Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes” 1.1.0603.08-0002, mille raames toimuvad tasuta kursused.

Viisime läbi järgmised kursused: taaskasutusmaterjalid lapitöös, kõlavööde ja rahvuslike paelte valmistamine, nõeltehnika, käsitöönäituste kujundamine, jõulukaunistuste valmistamine ja mitmed teised käsitööalased kursused.

Ühingu head koostööpartnerid on Viljandimaa Omavalitsuste Liit, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, Viljandi käsitöökoda, Viljandi Sakala keskus, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Eesti Vabaharidusliit.

Meie suurim probleem on nõrk materiaalne külg. Oma igapäevatööks rendime ruume, kasutame interneti ja telefoni, kõik see nõuab kulutusi. Pidevat rahastamist meie tegevusele ei ole. Projektide kirjutamisega oleme oma ürituse läbiviimiseks abi saanud Kultuurkapitalilt, Viljandi Linnavalitsuselt, Viljandimaa Omavalitsuste Liidult, Rahvakultuurikeskuselt, Kohaliku Omaalgatuse Programmilt.

2014. aasta suurimad üritused

5. aprill 18. rahvakunstipäev teemal „Kolme maakonna meistrid“ Paistu rahvamajas.

7.–8. juuni Viljandi hansapäevade käsitöölaad vanalinnas.

12.–13. detsember 19. Viljandi käsitöömess Sakala Keskuses.

Pidevalt toimuvad koolitused, maakonna rahvamajades viiakse aasta ringi läbi käsitöönäitusi, käsitööpäevi, konsultatsioone, õpiringe.

VÕRUMAA

Kontakt:

Marika Sepp, 51928199, sepamari@gmail.com

Karmen Luiga, 5083472, karmenluiga@hotmail.ee,

Paikkonnas tegutsevad:

Käsitööühendused

1. MTÜ Näputüüselts	8. MTÜ Kuldre Käsitöötare
2. Aila Näpustuudio	9. Urvaste Naisselts
3. MTÜ Vastseliina Käsitööühing	10. Tsooru Naisselts
4. Vana-Vastseliina Külaselts	11. Haanja Naisselts
5. Sulbi Maarahva Selts	12. Lasva Käsitööselts
6. MTÜ Boose Naisselts	13. Kreutzwaldi muuseumi käsitöötuba
7. MTÜ Hauka Kunsti- ja Käsitööselts	

Käsitööettevõtjad

1. OÜ Vestra	3. FIE Aino Tamberg
2. OÜ Võru Ukuharu	5. Carmen Kungas Rahvarõivad

Käsitöökauplused

1. Aino Kunstipood	4. FQDesign „Käsitööpood“
2. Käsitöökauplus „Must kass“	5. Piret Pilbergi kauplus-salong
3. Käsitöötarvete kauplus „Hõbenõps“	

Infopunktid

Tänu sellele, et projekti „Käsitööga tööle“ tootearenduskoolitused toimusid Kreutzwaldi muuseumis, on see jäänudki Võru käsitöölise kohtumiskohaks.

Muuseumi kodulehel on ka Vana-Võrumaa käsitöölise andmebaas, mille täiustamist 2013. aastal alustasime. Muuseumist saab infot ja abi käsitööalastes küsimustes.

Arvestatav info liigub suuliselt. Rahvakultuuri spetsialist Maie Pau edastab talle saabunud teated. Võrumaa Arenguagentuur jagab infot erinevate koolituste kohta. Samuti levib palju huvitavat infot "Ummamuudu"-listi kaudu.

Kreutzwaldi muuseumi käsitöötuba

Kontakt: Marika Sepp, 51928199, sepamari@gmail.com

Kreutzwaldi 31, 65609 Võru

Aktiivne käsitöine tegevus Kreutzwaldi muuseumis algas 2005. aastal, kui algas projekt "Käsitööga tööle". 2008. aasta 1. juunist on muuseumis tööl tegevusjuht, kes organiseerib ja

viib läbi käsitöölaseid õppepäevi ja töötubasid. Kogu tegevus on tihedalt seotud MTÜ Näputüüselts tegevusega, mis omakorda on välja kasvanud projektist "Käsitööga tööle". Sellest on näha, kui suur kasu oli võrulastele selle projekti toimumisest.

Suuremad ettevõtmised

Aastaringseks töötoaks on köitetööde töötoad, kus huvilistel on võimalus endale käsitsi köita märkmik, raamat; parandada katkine raamat või panna ajakirjad ühiste kaante vahele.

Kogu aasta jooksul toimus palju erinevaid käsitöötubasid, mis tihti ei olnudki planeeritud, vaid toimusid siis, kui oli kokku saanud huvigrupp ja alati leidsime ka õpetaja, kes tuli oma oskusi jagama.

Kõige suurem ettevõtmine oli ERKLi Käsitööpäevade korraldamine, kus Kreutzwaldi muuseum oli projekti juht. Koos Näputüüseltsiga korraldasime spetsiaalselt selleks ürituseks mitu näitust ja „Uma Pido“ käsitöölaada töötoad.

Üks suuremaid üritusi, Võru Folkloorifestivali Meistrite Õu, kus muuseumi töötuba on juba aastaid olnud põhikorraldaja, toimus sel aastal festivali laadaplatsil. Meistrite Õue lasteala oli Kreutzwaldi muuseumi aias ja toimus laste „Päikesepeo“ jätkuna.

2013. aastal oli Kreutzwaldi muuseumil teostada muuseumimeene projekt „Vana-Võromaa muuseumimeelüs“, mille käigus valmisid Vana-Võromaa piirkonnast kogutud kinnaste ja sõlgede ainetel muuseumimeened. Eesmärk oli luua tänapäevased meened, mis sobiksid kinkimiseks ja müümiseks ja et valmistamisel saaksid osaleda käsitöölised. Selle projekti toetuseks toimusid ka töötoad, kus õpetati lõnga värvimist taimedega, muuseumimeeneteks kootud kinnaste kudumist, sõlgede kaunistamist ja pakendite valmistamist.

Üks suur ettevõtmine oli veel Vana-Võromaa käsitöölise andmebaasi uuendamine ja voldiku väljaandmine käsitööpäevadeks. Seda toetasid rahaliselt Rahvakultuuri Keskus ja Näputüüselts. Seoses andmete kogumise ja uuendamisega selgus, et huvi koostöö vastu on suur ja kui saame ühendada Vana-Võromaa piirkonna käsitöölised, võiks sellest kujuneda kõigile tulutoov ühendus.

Päris mitmeid meie hulgast võtsid osa ka Võro Instituudi ja Uma regionaalprogrammi ettevalmistava nõukogu korraldatud ideevoorust, kus kutsuti üles esitama ideid, kuidas saaks Vana Võromaa eripära ja rikkusi kasutades kohapeal töökohti juurde luua ning millist tuge oleks piirkonna majanduselu elavdamiseks tarvis planeeritavast regionaalprogrammist. Käsitöövaldkond oli üks neljast valdkonnast, millega aastal 2014 edasi minnakse. Seega ootavad meid ees teguderohked aastad. Koostöö on praeguseks toimiv Võru-Veriora-Räpina käsitöölise vahel. Augustis oli meil esimene kokkusaamine.

MTÜ Näputüüselts

Kontakt: Karmen Luiga, 5083472, karmenluiga@hotmail.ee,
Marge Ojastu, 53932352, margeojastu@gmail.com
Noodasküla, Lasva vald, Võrumaa

Suuremad ettevõtmised

Seltsi 2013. aasta tegevuses oli pearõhk suunatud ERKL 17. käsitööpäevade ettevalmistamisele ja läbiviimisele.

Jaanuvar	ERKL 17. käsitööpäevade ettevalmistus
Veebruar	projektid, rahataotlused
Märts	käsitööpäevade korraldamisega seotud kooskõlastused
Aprill	käsitööpäevade käepaelte, mappide jms valmistamine; seltsi logo ja riietus
Mai	ERKL 17. Käsitööpäevad 31. mai – 1. juuni

	“Uma Pido” keriguplatši laada käsitöötoad
Juuli	11 –14. juuli Võru Folkloorifestivali töötoad
August	14.–15. aug reis Läti, seltsi 5. sünnipäeva tähistamiseks 4. aug osalemine Süvahavva loodustalu villapäeval
Oktoober	12. oktoober osalemine ERKL ettevõtluspäeval Raadil 26. oktoober osalemine ettevõtmise “Käsitöökojad üle maa” raames, “Uma Meki” käsitöö tubade läbiviimine
November	9. november Saku Suurhalli mardilaada külastamine 14. november jõuluteemaliste vitraažide tegemine Vastseliina Vitraažikojas
Detsember	2.–14. detsember osalemine “Võruvõlu” jõululaadal (jõulumüük, töötoad) Osalemine Madona jõululaadal Lätimaal.

Praegu on kõige tihedam koostöö Kreutzwaldi muuseumi ja Näputüüseltsi vahel, aga väga hea koostöö on ka Veriora Tsunfti ja Röpina käsitöönaisestega.

2014. aasta tegevusplaan

Meistrite aasta toob Võrumaal esile erinevad meistrid, kelle näitused toimuvad erinevates kohtades Võru linnas ja Võrumaal ning kelle juhendamisel toimuvad huvilistele töötoad Kreutzwaldi muuseumis ja ka mujal nii Võrus kui ka üle Vana-Võromaa. Täpsed andmed selle kohta, kus ja millal midagi toimub, selguvad jooksvalt töö käigus. Meistrite aasta lõpetamise puhul toimub suur käsitöönäitus Vana-Võromaa Kultuurikojas detsembris, kuhu loodame osalema saada kogu piirkonna meistrid.

ALALIITUDE AASTAARUANDED

Alaliitude Nõukoda

Alaliitude Nõukoja juht on **Lembe Maria Sihvre**, kes kuulub ka käsitööliidu juhatusse. Aruandeaastal on peetud läbirääkimisi uute alaliitude loomiseks. Asutati uus alaliit: väikekandlemeistrid ja loomisel on tohu- ja puidumeistrite alaliit.

Eesti Paeliit

Karin Kriisa, Paemuuseum

Pajatusi paekivist. Porkuni ja paekivi-teemaline giidi- ja kodulookonkurss. Porkunis said rahvuskivi ja Porkuni Paemuuseumi 20. juubeliaasta puhul kokku ca 450 miljoni aasta vanusest paekivist pajatajad. Ehkki kivi ise sõna lausuda ei saa, saime kuulda pajatusi paekivist.

Pajatajate tööd olid eripalgelised ja parimad astusid ette konkursi lõppvoorus. Omakogemusliku luuletusega esines Karin Kriisa Põlula Koolist, oskuslikult stiilselt lahendatud kahekõnelise näidendiga „Intervjuu paekiviga“ Elys Sammul, Karin Kriisa ja Laura Kens, autoriks Elys Sammul Põlula Koolist. Järvamaa giid Tiit Lumiste pakkus põhjalikku tutvustust paekivist, väga oodatult tõi ta välja paekivi eripalgelisuse ja selle kasutusvõimalused. Porkunit varemgi omanäoliselt kirjavormi valanud Enn Parve esines fantaasiaküllase sümbolistliku looga Porkuni asustajate kohtumisest paega.

Tänuväärset äramärkimist väärivad ka eelvoorus osalenud, oma kirjatöö isiklikust kokkupuutest paekiviga saatnud Hiiumaa õpilane Triin Jürimäe ja oma leitud kivi silme ette manavalt kirjeldanud Renet Leiger Palade Põhikoolist. Hoolika eeltööga kirjeldas ladusalt paekivi tekkimist Anete Alavere Ferdinand von Wrangelli nim Roela Lasteaed-Põhikoolist.

Porkunile, paele ja seda siduval rahvale pühendatud konkursi korraldas Porkuni Paemuuseum koostöös vabakutselise loodusmehe ja konkursi idee autori Marek Vahulaga.

Kaasa mõtles ja osalejate töid ning etteastumisi hindas erinevaid valdkondi esindav žürii koosseisus Ella Vikk, Kauri Kivipõld, Risto Järv, Allan Jaakus, Evi Aluoja, Helin Haga, Mari-Ann Mandelkorn, Triin Sameli, Marek Vahula. Konkursil etteastujaile jagus tänuväärset sõna ka „Paide pajataja 2010“ tiitli teeninud Ellen Rosimannuselt.

Konkursil osalejatele panid välja auhinnad Porkuni Paemuuseum (paesed meened), Marek Vahula (Viru raba matkaraja pilt), Rakvere Teater (kaks priipääset etendusele), MTÜ Loodusring (raamatud), Estravel, Ingrid Rüütel (elutööraamat pühendusega), Allan Jaakus Rakvere Spordikeskusest (dressipluus), Risto Järv Kirjandusmuuseumist (raamatud). Auhinnakotist jagus kõigile osalejaile, kelle töö leidis äramärkimist. Kingitused toimetab Paemuuseum kätte ka neile, kel Porkunisse tulla ei õnnestunud.

Sündmuse jäädvustas pildiliselt ja kaunid kordumatud rahvuskivist meened valmistas Ain Aasa.

Eesti Lapitöö Selts

Marja Matiisen, ELTS juhatuse liige, 5015651, kontakt@marjamatiisen.com

Seltsi aastanäitus toimus 7.–9. juunini Põlva Kultuurimajas. Samal ajal toimusid kokkutulek, aastakoosolek ja õpitoad. Elle Ikävalko õpetas seltsi liikmetele ja kohalikele lapitööhuvilistele uusi materjale, tutvustas töövahendeid ja tehnikaid. Külastasime piirkonna käsitöö- ja kultuuriobjekte.

Tähelepanuväärseimaks lapiteoks 2013 aastal oli kindlasti Katre Arula raamatu „Ajatud lapitööd“ ilmumine, mille eest ta sai ka „Jõgevamaa Kultuuripärl 2013“ tiitli.

Seltsi liikmete isiknäitused

Veebruar-märts	Aime Peever – ülevaatenäitus Raplas
Veebruar-aprill	Airiin Saarso „ SõlerooSID“ USA, New Yorgis ja Washingtonis
Jaauar	Katre Arula „ Rõivad räägivad“ Rahvakunsti Galeriis, Tallinnas
Veebruar-juuli	Jõgeva Kultuurikeskuse Galeriis Pajusi mõisas
Detsember	Mall Vesilo looming Prantsusmaal, Ingerhaimis
Detsember	Sune Teemaa – isikunäitus „Otsides Jumala riiki“ Nõmme Baptisti koguduses
Detsember	Kristi Teder – isikunäitus „Vana aja asjad“ Paide Kultuurimajas

Oma lapitöödega on osaletud paljudel ühisnäitustel ja võistlustel

Ene Pars	EteKL näitusel “Järje hoidja“ Võrus, Viljandis, Kohtla-Järvel
Kristi Teder	Keskkonnaameti korraldatud konkursil „Leidlik taaskasutus“ “sai suhtlusportaali hääletuses esikoha
Elle Ikävalko	Soome lapoliselti, Finnquilt aastanäitusel Marja Matiisen Jaapani lapitöökonkursi võitjate tööde näitustel “The 10th Quilt Nihon Exhibition“ USAs
Sune Teemaa	Võistlus ja näitus „Kunstnikult raamatukogule“ Rahvusraamatukogus

Seltsi liikmed juhendavad mitmeid lapitööringe ja kursusi. Mitmetel toimusid ka 2013. aastal näitused.

Elle Ikävalko	Käsitöömeistrite kursus Pärnus
Eve Oro	Põltsamaa „Kivvja“ lapitööring.
Marja Matiisen	Tallinna Rahvaülikooli lapitöökursus ja osalejate kevadnäitus
Sune Teemaa	Lapitööring Põhja- Tallinna Sotsiaalkeskuses
Aire Kapstas	Lapitööring Raplas
Katre Arula	Kursused Jõgevamaal ja Põltsamaal, Teokojas
Mall Vesilo	Lapitöö kursused Olustveres
Airiin Saarso,	Vääna külakoja lapitöö ring

Erivajadustega käsitöömeistrid

Anneli Säre, 56156456, anneli@loometaru.eu

Erivajadustega käsitöömeistritel oli üks suurem näitus aprillis 2013 Keila Sotsiaalkeskuses. Üleval oli saalitäis sarisid 7 erinevalt autorilt.

Üks erivajadustega meister jõudis oma töödega ka Pika tänava galeriisse jaanuaris 2013. Rasmus Lill osales näitusel Sarid Eestist ja Jaapanist.

2014. aastal tahaks ka ühte üle-eestilist tarbekunstinäitust teha (kudumid, keraamika), kindlat kohta veel pole.

Kangakudujad

Veinika Västriku 58068703, veinika@kangaspuu.ee

Kangakudujate jaoks oli 2013. aasta tähtsaimaks sündmuseks 5. oktoobril Läänemaal Martna vallas Rõude Külamajas toimunud kangakudujate infopäev, millel osales ligi 130 käsitööhuvilist. Lähtudes ERKLi aastateemast, olid ettekanded ja õpitoad seostatud eesti maavillase materjali käsitlemisega. Matsalu kandis tegutsev lambakasvataja Merike Palm andis ülevaate Eestis kasvatatavatest lambavilla erinevatest sortidest ja nende kiuomadustest. Kudujad said villanäiteid ka näpu vahel katsuda ja oma lemmikud leida.

Viivika Riitel jagas oma teadmisi arhailise villase tekstiili vallast. Pikaajaliste eksperimentide tulemusena oli tal ette näidata mitu komplekti arhailistel püsttelgedel kootud villasest kangast muinasaegseid rõivaid, kaunistuseks rikkalike mustritega kõlapoogad ja -vööd. Haapsalu käsitöömehh Silvi Saarlo rääkis maavillase materjali kasutamisest Läänemaa rahvarõivastes, demonstreerides erinevaid rahvarõiva komplekte.

Kuna Rõude külamaja lähedalt Patsu külast on alguse saanud rahvapäraste patsulapiliste tekkide traditsioon, siis selgitas külamaja töötaja Inda Mölder kuulajatele Patsu küla ajalugu ja pärimust, mida on õnnestunud patsulapiliste tekkide ajaloo kohta teada saada. Seejärel pidas TÜ VKA rahvusliku käsitöö osakonna lektor Christi Jõeste loengu patsulapilistest villastest tekkidest. Rohke pildimaterjal Eesti muuseumidest andis ülevaate sellest Läänemaal omasest kohalikust kangakudumistehnikast, mida tänapäeva õpikutes nimetatakse täiskoekiri rakenduseks.

Lõunapausi ajal oli võimalik tutvuda Rõude Külamajas asuva Läänemaa käsitöomuuseumiga ja külaseltsi Kangrupesa loomingu. Traditsioonilisele Kangasulase näitusele olid osalejad seekord kaasa toonud kangastelgedel kootud villaseid tekstiile, mille hulgast iga vaataja sai valida oma lemmiku.

Õpitubades said osalejad proovida lambavilla töötlemise erinevaid etappe. Rõude Küla Seltsi töötaja Ants Maripuu jagas õues suure vanni ääres oma kogemusi villa leotamisest ja pesemisest. Silvi Saarlo nõuannete järgi sai õppida villa kraasimist käsikraasidega. Merike Palm ja Reet Randoja juhendasid kedervarrega ketramist. Patsulapiliste tekkide-vaipade kudumaõppimiseks oli Kangrupesa teljetoas valmis pandud kolm erinevat lõime, nii et selgeks sai rakenduste erinevus maatelgedel ja kiritelgedel, samuti villase lõnga ja kaltsuribaga kudumise iseärasused. Kohalike puutöömeistrite valmistatud kirivöötelgedel kudumist juhendas õpetaja Tiiu Tomingas.

Seekordne üle-eestiline kangakudujate infopäev oli meeldiv võimalus tutvuda tegusate Läänemaa kangakudujatega, kes õpetaja Helve Tellei juhendamisel on arendamas kohalikust pärandkultuurist lähtuvat rahvuslikku käsitööd.

Käsitöö kolleksionäärid

Ulve Kangro, 5534051, ulvekangro@gmail.com

Käsitöö kolleksionääride alaliidu read vähehaaval täienevad. 2013. a toimusid vanade tekstiilide hoolduse koolitused jaanuaris, mais ja novembris Räpinas, oktoobris Viljandis, novembris Põltsamaal ja detsembris Otepääl. Palju on tegeletud individuaalnõustamisega.

Ootame jätkuvalt alaliitu huvilisi.

Eesmärk on kaardistada eravalduses olevad käsitöökolleksioonid, töövahendid ja kirjandus, korraldada näitusi kolleksioonidest ja õppida hooldama tekstiilist käsitööesemeid.

2014. a toimuvad tekstiilide hooldamise koolitused vastavalt soovidele.

Käsitöömeistrid

Kristi Teder, 5263156, tederkristi@gmail.com

Kui kuulutasime kevadel sellesuvised käsitöömeistrite suvekursused välja teemal „Kangastega manipuleerimine ja vaba masintikand“, oli tagasisideks ühine küsimus – mida seal küll õpetatakse ja õpitakse!? Vastust sellele teadis ainult õpetaja Elle Ikävalko, kes oli lahkesti nõus meiega kolm kaunist suvepäeva Pärnus jagama. Põnevust tekitas juba materjalide ja töövahendite loetelu, mida kõike pidi kaasa võtma. Lühike kokkuvõtte sellest: vuaal, organsa, tüll, trikotaaž, samet, siid, marli, tugi- ja liimiriided, vatiin, pitsid, paelad, veessulav kangas, tyvek, kanavõrk, kangavärvid, kommipaberid, vanad pakkepaberid, pintslid, föönid, kuumapuhurid, sibulavõrgud, värvilised kilekotid, küpsetuspaberid ja mida kõike veel. Loetelu algus eeldas, et tegemist on lapitööga, aga lõpp ajas kõik segadusse. Kokkuvõttes võiks öelda, et tuleb taaskasutus loomingus, aga hoopis uues väljundis.

Õpetaja Elle Ikävalko on fantastiline katsetaja, avastaja-looja. Kõigepealt tehti selgeks põhitõed, tutvuti materjalide ja töövahenditega. Õpetaja sõbraliku, suunava ja lohutava pilgu all valmisid tööproovid, esimesed katsetused materjalidega. Arutati koos kompositsiooni- ja värvilahendusi. Algasid kolm päeva täis loovust ja katsetusi. Iga inimese sees on loovus olemas, tuleb see lihtsalt üles leida ja oma töösse panna. Esialgu oligi selle ülesleidmine kõige rohkem tegemist. Meeleolu oli fantastiline: suures saalis 30 rõõmsameelset loojat, meeletult igasuguseid materjale, ideekavandeid, masinaid, pesukausse, üllatusi ja rõõmu tehtust. Kõige selle keskel õpetaja Elle ja tema looming. Elle oli üles seadnud ka näituse oma töödest.

Oli juba ette arvata, et kätte tuleb ajanappus. Viimasel päeval avastasime koos õpetajaga, et täiesti uus väljund sellistel nn. lapitöödel on kolmemõõtmelised kompositsioonid, ehted, ruumikujunduselemendid, karbid jpm. Kursus lõppes ühishäitusega tehtust. Õpetaja jagas tunnustusi ja rõõmustas koos õpilastega. Õpilaste hinge jäi salasoov – soov järgmisel suvel sama teemaga edasi minna, sest just kõige „magusamal“ hetkel sai aeg otsa.

Sel, 2014.aastal on käsitöömeistrite alaliidul plaanis juba kaheteistkümnendat korda saada kokku suvises Pärnus, et koos õppida uusi käsitöötehnikaid ning tegeleda erinevate materjalidega, luua midagi erilist. Koolitus toimub 7.–9. augustil Pärnu Nooruse Majas. Teema on täpsustamisel.

Mänguasjameistrid

Lembe Maria Sihvre, 5137839, lembe.sihvre@mail.ee

Aastal 2013 toimus juba traditsiooniline rändnäitus Koosmäng 2, sel korral teemaks aastaajad. Näitust sai kaeda Tallinnas, Tartus, Rakveres, Pärnus, Keilas jne.

Teddy-Karu sünnipäeva puhul toimus karunäitus Eesti Lastekirjanduse Keskuses, mille lahke pererahvaga on tekkinud tore koostöö.

Eesti lasteraamatute illustraatorite ja mänguasjameistrite ühislooming on näitusena Etelasta tuulee ringreisil Soomes. Kaasatud on enamik Eesti meistreid, näitus on ülevaatlik ja laialdane. Näitus on leidnud väga head vastukaja.

Mänguasjameistrid löid hoogsalt kaasa Keskaja Päevadel, Mardilaadal ja ka Tuglase Seltsi poolt korraldatud Mardilaadal Helsingis

Toimused näitused *Laula ja hõiska* Harjumaa Keskraamatukogus ja *Sellised Karused Lood* Harjumaa Muuseumis

Pitsimeistrid

Eeva Talts, 56453401, eeva.talts@mail.ee

Seto pitsi päevad maikuus, esimest korda räägiti ja vaadati ka seto niplispitsi. Kogu suve oli Värska muuseumis Ulve Kangro isikunäitus värvilisest seto pitsist.

22. juunil Oli Ulve Kangro näitus Berliinis Euroopa Akadeemia Majas.

Huvi vanade pitsitehnikate vastu on tõusnud. Tänu huvilistele ja mentorprogrammile on õpitud fileepitsi ja vanu niplispitsi (vabakäepitsi) võtteid. Kihnu pitsi kohta on koostatud õppematerjal. Niplispitsi meistrid osalesid Tõnderi pitsi festivalil nii õppetubades kui ka näitusel.

Priit Halbergi suur niplispitsitehnikas villane sall oli edukas kevadisel käsitööliidu konkursil.

Ilmus Angelika Nõpsi ja Maris Raua *Eestimaa pitsid*.

Eeva Taltsi raamat *Süstikpits* avaldati Austrias.

Olga Kublitskaja korraldab Narvas suuri pitsinäitusi.

Pärnu traditsiooniline rahvusvaheline pitsinäitu augustikuus andis kohapeal võimaluse õppida Tõnderi pitsi (õpetaja Karen Vontillius Taanist). Haapsalu salli päevad olid augustikuus Oktoobrikuus võtsid ka pitsimeistrid osa üle- eestilisest töötubade päevast.

Planeeritavad üritused 2014. aastal

Traditsioonilised seto pitsi ja Haapsalu salli päevad

Rahvusvaheline pitsifestival „Pitsilised peolauad“ Pärnus 12.–13. juulil

Rahvusvaheline pitsifestival Narvas augustikuus

MTÜ Narva Klubi Käsitöö

Olga Kublitskaja 55 31 658, olga.kublitskaja@gmail.com

MTÜ Narva Klubi Käsitöö on asutatud ja tegutsenud aktiivselt alates 09. jaanuar 2001. a.

MTÜ peamised tegevused

- Eestis elavate rahvuskultuuride käsitöö ja käsitöönduslike traditsioonide säilitamine.
- Abi integreerimisel Eesti ühiskonda Eesti kultuuri ja rahvaloomingu tutvustamise kaudu.

- Erinevate kultuuri- ja rahvusühingutega sidemete loomine, hoidmine ja tugevdamine Eesti piires ja välismaal.
- Käsitöö ja käsitöönduste erinevate liikide propageerimine linna-, regionaal-, vabariiklike ja rahvusvahelistes näitustest osavõtmise kaudu.
- Ühingu liikmete aktiivse osavõtu toetamine linna sotsiaalsete ja kultuuriste arenguprogrammide korraldamisel ja realiseerimisel.
- Käsitöö ja käsitöönduste meisterlikkuse täiustamine, aga ka nende arengusuundade otsimine.

Tegevused 2013. aastal

- V Eesti Rahvusvahelise pitsiseminari korraldamine 13.–14. aprill Jõhvis. Osalejad Soomest, Venemaalt, Lätist ja Eestist. Näitused, õpitoad, loengud, Narva niplispitsistuudio moedemonstratsioon.
- 2006. aastal loodi Eesti esimene niplispitsitöökoda Narva linnuse Põhjaõues, kus tutvustati 17. sajandi käsitöömeetodeid. Loomingulise käsitöökoja korraldamine Narva linnuse Põhjaõues, mille eesmärk oli arendada Ida-Virumaa turismi jaanuarist detsembrini 2013.
- Narva käsitöö klubi ja Narva niplispitsistuudio võttis osa Narva Muuseumi näitusest „Niplispits riietuses ja interjööris“ 1.–25. august.
- 24.–25. august Rahvusvaheline pitsipäevad Põhjaõues Narva Muuseumis korraldamine
- 26. oktoober Käsitöökojad üle maa Narva Muuseumis
- Eesti esindamine oma personaalse meisterklassi näitusega Rahvusvahelisel pitsiseminaril välismaal.
- 25. september Rahvuskultuuride Loomepada Jõhvis, näitus, käsitöökojad
- 7.–10. november XVI Mardilaat Tallinnas
- 13–14. aprill Viru Nikerdaja Jõhvis, näitused ja meisterklassid
- 3.–4. august Rahvusvaheline pitsinäitus Pärnus

Tegevused 2014 . a

- Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu XVII käsitööpäevade korraldamine Ida-Virumaal 30.–31. mai
- Näituste korraldamine Narva Muuseumi Põhjaõues, TÜ Narva kolledžis ja Jõhvi Linnagaleriis.
- Viru Nikerdaja, Mardilaat jt. käsitööüritustest osavõtmine
- Algajate ja edasijõudnute pitsikursuste korraldamine Narvas, Jõhvis ja Tallinnas.
- Rahvusvaheliste pitsipäevade korraldamine ja läbiviimine Jõhvis ja Narvas.

MTÜ Rahvarõivas

Anu Randmaa, 56682283, anu@folkart.ee

2012. aasta mais käivitus programm *Eesti rahvarõivad*. Programmi alla koondunud tegevused annavadki neil aastail alaliidu tegevusele peamise sisu. Veebilehe *Eesti rahvarõivad* www.rahvarõivad.folkart.ee täiendamine.

2014 jaanuari lõpus liitusime *Facebook*'iga ning nädalaga oli meil juba ligi 1000 sõpra!

Lõppenud 2013. aastal leidis aset **kolm paikkondlikku rahvarõivapäeva** koos fotograferimissessioonide ja esitlustega kohaliku tähtsusega ürituste raames.

- 21.-23. juuni. **Põhja - Tartumaa rahvarõivaste** näituse lõpetamine ja rõivakomplektide fotografeerimine Palamusel koostöös Tartu rahvarõivavalmistajate kooli lõpetajatega Janne Vaabla eestvedamisel. Loenguga Põhja-Tartumaa rõivastest esines etnograaf Reet Piiri.
- 22. juuli. **Kihnu rahvarõivaste** fotografeerimine koostöös Maie Aavaga Kihnu Muuseumist.
- 9. juuni. **Vormsi rahvarõivaste** fotografeerimine Vormsi pastoraadi majas koostöös Vormsi Käsitööseltsiga. Kohalikuks eestvedajaks oli Kristina Rajando kes on käinud koos mitme kaaslasega korduvalt Rootsis Nordiska Muuseumis Rannarootsi rõivaid uurimas. Vormsi rahvarõivad on erinevas variandis olemas ning nüüd ka pildistatud. Lisaks on Kristina Rajando kutsunud TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia lõpetajat Külli Vähit, kes valmistab Ruhnu mehe rahvarõivakomplekti, uurima sügavamalt Ruhnu rahvarõivaid. Külli poolt valmis Ruhnu rõivaste kohta ka kirjeldav tekst.
- 29.-31. juulil toimus **Ruhnu rahvarõivaste** pildistamine Ruhnus Külli Vähi organiseerimisel ning 13. augustil Jaala kapteni rõivaste fotografeerimine Haapsalus Rannarootsi Muuseumis. Kuna **Rannarootsi rõivad** on paikkonniti väga erinevad, siis selle teema täienduseks on valminud eelmisel aastal ka näidiskomplekt Pakri naise rahvarõivastest.
- 27.-28. august. Saaremaa rahvarõivaste fotografeerimine koostöös Saaremaa rahvakultuuri spetsialisti Krista Lemberiga Saaremaa Muuseumis.

Paikkondlike rahvarõivapäevade käigus said pildistatud kõigist kihelkondadest olemasolevad traditsioonikohaselt valmistatud rõivakomplektid; samuti üksikesemed ja detailid.

Kohalikud eksperdid, rahvarõivameistrid, muuseumitöötajad koostavad fotografeeritud rahvarõivaste kirjeldusi.

2013. aastal fotografeeritud rõivaste kirjeldustest on juba olemas Kihnu Muuseumi juhataja Maie Aava koostatud Kihnu rahvarõivaste kirjeldused ja Külli Vähi poolt koostatud Ruhnu rahvarõivaste kirjeldus.

Saaremaa rõivaste osas on kokkulepe sõlmitud Maret Soorskiga Saaremaa Muuseumist. Põhja-Tartumaa rõivaste osas on kokkulepe Meeli Lõivu ja Reet Piiriga.

Detsembrist on veebilehel võimalus komplekti fotosid suuremalt vaadelda. Selle tulemusena on komplektide fotod nüüd kõik kihelkonna rahvarõivaste kohta käiva teksti ees, lehe ülaosas. Neid saab noolte abil sirvida ja fotol klikkides avaneb foto suures aknas kus saab teda noolega kerida.

Fraktal OÜ, kes haldab meie portaali, saadab meile igakuiselt **ülevaate saidi külastatavusest**. Valdavalt on see tasapisi tõusnud. Mõjutajateks on koolituste toimumine, volikogu ja avaldatud aruanded, meediakajastus, paikkondlikud pildistamised, mardilaat. Väiksem on külastatavus juunis, juulis ja detsembris.

Reklaam rahvarõivameistritele ja rahvusliku käsitöö meistritele veebilehel üheks aastaks maksab 20 eurot. Täna on esimesed reklaamijad kaks aastat meie lehel olnud ja võtame nendega ühendust, et saada tagasisidet ja pikendada lepinguid. Tasuta on üleval meistritunnistust omavad meistrid. Oleme otsustanud seda teemat rohkem praegu mitte tagant kiirustada. Kui lehel on rohkem infot ja külastatavus veel suureneb, siis tegeleme sellega uuesti.

Näidiskomplektid

Komplektide valmistamise eesmärgiks on eelkõige vähem uuritud paikkondades nende oma rahvarõivaste väljatoomine, näituste korraldamine Eestis ja väljaspool, komplektide näidis-õppematerjalina kasutamine.

Praeguseks ajaks on fotografeeritud nende maakondade rõivad kus on teadaolevalt rohkem komplekte uuritud ja valmistatud. Nüüd on vaja kaasa aidata, et saada komplektid ka nendesse kihelkondadesse kust rõivakomplekte ei ole. Möödunud aastal olid keskmis Läänemaa rõivad. Valmisid Lääne-Nigula, Hanila, Varbla ja Ridala komplektid. Näidiskomplekte kasutatakse näituste koostamisel nii Eestis kui ka välismaal, õppevahendina ja soovijatel on võimalik neid kasutamiseks rentida.

Näitused

Möödunud aastal oli veebruarist aprillini näitus Eesti rahvarõivarõivastest Tallinna Volikogu hoones.

Rahvakunsti galeriis Pikk tn. 22 oli Rahvarõivakooli lõputööde näitus.

Tallinna Rahvaülikoolis on jaanuaris avatud Maiken Mündi ja Maret Lehise poolt koostatud Eesti vöösid tutvustav näitus "Kinnitab keha".

Mardilaadal toimus Lääne-Eesti rahvarõivaste ja valminud näidiskomplektide esitlus koos kommentaaridega Reet Piirilt.

Mardilaada presentatsioonid on leidnud väga head tagasisidet, neid esitlusi oodatakse ja tullakse spetsiaalselt vaatama.

Näituste koostamisega ja eksponeerimisega on puudus korrektsetest mannekeenidest. Möödunud aastal soetasime selleks tarbeks 12 mannekeeni (nii nais- mees- kui ka lapsmannekeene).

Koolitus

Septembris 2012 alustas MTÜ Rahvarõivas uut koolitust rahvarõivahuvilistele: "Minu rahvarõivas – särgist sõbani". Eesmärk on õpetada valmistama ühe kihelkonna meeste ja naiste rahvarõivaid ja anda lisaks laiapõhjaline teoreetiline ettevalmistus. Praegu on käimas selle koolituse teine ja viimane aasta. Koolitusel on jäänud osalema 22 kursuslast kellega on sõlmitud koolituslepingud. Sügisel 2013 alustas sama õppekava alusel õppetööd uus rühm.

Kultuurkapitali toel käivitus taas ka teoreetiliste loengute sari. Esimesele õpperühmale on toimunud on järgmised loengud: „Töö muuseumis rahvarõivaste valmistamise eel“ (Silja Nõu), „Rahvarõivad ajastute lõikes“ (Reet Piiri). Teisel poolaastal on tulemas „Kirjaliku materjali koostamine paralleelselt rahvarõivaste valmimisega“ (Anu Randmaa) ja „Tekstiilide hooldamine“ (Ulve Kangro). Teisele õpperühmale on kavas samad loengud ning loeng „Rahvarõivad ajastute lõikes“ (Reet Piiri) toimub 1. märtsil.

Lisaks toimuvad rahvarõiva üksikesemeid käsitlevad koolitused.

X Rahvarõivalaager

Rahvarõivalaager toimus kümnendat korda. Esimene osa laagrist oli taas Pärnu Muuseumis, sest selle muuseumi uues majas me ei olnud veel käinud. Tutvusime püsiväljapanekuga, uurimistingimustega ja käsitööpoe väljapanekuga. Päeva teine pool möödus Manija saarel. Külakeskuses õpiti rahvuslikke paelu kohalike meistrite Tooma, Vilma ja Neeme, Salme juhendamisel. Kuna tegemist on üritusega, kus osalevad nii pühendunud rahvarõivahuvilised, alles oma rahvarõivavalmistamist alustavad inimesed kui ka tunnustatud õpetajad, siis oli laagrisse planeeritud ka infotund, kus anti ülevaade möödunud aasta jooksul toimunud, tutvustati uusi algavaid koolitusi ja muid ettevõtmisi. Toimusid rahvarõivaste õmblemise, peakatete valmistamise, sukkade kudumise, kõlavööde tegemise, vardakoti kudumise ja rahvusliku tikandi õpitoad. Etnograaf Reet Piiri loengu teemaks sel aastal oli "Meeste rahvarõivad". Juubeliaastale kohane pidulik õhtu kokkuvõtete tegemisega ja tänusõnadega toimus Merelaiu Puhkekülas. Samas toimus ka näitus mis seati üles laagriliste poolt kaasa võetud varasemates laagrites valmistatud või alustatud töödest. Laagris osales kokku 57

inimest. Sel aastal on laagrite korraldamise osas vaheaasta. Kavas on läbi viia mõttetalgud koos õpetajatega, ERKLi ja Viljandi Kultuuriakadeemiaga kuidas rahvarõivavaldkonnas edasi tegutseda, millised on koostööpunktid ja võimalused.

Nõustamine, teabematerjali koostamine

Varem alustatud Põhja-Eesti tikandite õppematerjalidesse lisandus uusi töölehti. Valmisid näidised erinevatest tanusoppidest ja Jüri ja Harju-Jaani meeste vestikangastest. Rahvarõiva Nõuandekoda osales oma väljapanekuga mardilaadal. Toimus Läänemaa rahvarõivaste demonstratsioon. Boksi peateemaks oli maavillane, taustal oli väljas väike näitus villastest suur-rättidest. Tutvustati erinevaid rahvarõivaste juures kasutatavaid tehnikaid.

Rahvarõiva Nõuandekoda, mis on alates 2007. aastast tegutsenud aadressil Pikk tn. 15, kolis aasta algul Allikamajja, Lühike jalg 6A. Samas asub ka rahvusliku käsitöö koolituskeskus. Ruumi on nüüd rohkem, paremini on eksponeeritud meie näidiskomplektid ja õppematerjalid. Nõuandekoja külastamiseks on vaja aeg kokku leppida, sest puudub võimalus nõuandekoja pidevaks lahtihoidmiseks.

Väikeettevõtjad

Liina Veskimägi-Iliste, 56674671, liina@folkart.ee

Käsitöoliit toetab väikeettevõtjate tegevust käsitöölaatade ja suuremate ettevõtmiste kaudu. Meie laadad on sageli stardipakuks alustavatele ettevõtetele. Otsekontakt kliendiga on algajatel ettevõtjatel kogemuste ja tagasiside tarbeks väga vajalik. Mardilaat ja Keskaja päevad on tänu uutele ettevõtjatele/osalejatele olnud pidevas uuenemises. Laatadele pääsevad ettevõtjad valib komisjon, eelduseks on kohalik käsitöö otse meistritl, kvaliteet, tootegruppide rohkus, lisaks uustulnukatena alustavad ettevõtted, kes rikastavad ja elavdavad üldpilti.

Ettevõtjatele korraldatakse iga aasta märtsi kuus vastavaid teabepäevi.

Käsitööettevõtjad võivad taotleda toetajaliikme staatust esitades vabas vormis avalduse käsitööliidu juhatusele.

Käsitöoliit pakub toetajaliikmetele reklaami liidu kodulehel ja kaks korda aastas ilmuvast ajalehes *Teataja* ja Mardilaada teabelehes. Toetajaliikmeid teavitatakse väljaspool liitu tulnud koostööpakkumistest, üritustest, samuti meie ettevõtmistest, koolitustest, projektidest. Paraku ei taga garanteeri liikmeks olemine kohta meie suurematel laatadel, nendele toimib valik komisjoni poolt ja tootepõhiselt.

2013 aastal oli käsitööliidu 38 toetajaliiget

Väikeettevõtluse toetamiseks ja tunnustamiseks korraldatakse käsitööfoorumit Eesti erinevates paikades. 12. oktoobril toimus Tartus, Raadil VI **Käsitööettevõtjate foorum**.

Foorumi esimeses osas oli võimalus kuulata ettekannet intellektuaalomandi ja selle kaitsest. Eesti Rahva Muuseum tutvustas koostöövõimalusi käsitööettevõtjatega sealse müügipunkti kaudu. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu juhatuse esimees Liivi Soova andis ülevaate liidu tegemistest ja tulevastest suurimatest sündmustest.

Üle anti Käsitööettevõtja 2013 auhind., mis omistati sel korral Tartu Maarja külale käsitöölase tegevuse edendamise eest.

Foorumi teises osas oli võimalus kuulata Tartu käsitööettevõtjate edulugusid. Esines väikefirma Vippa, Paberimuuseum, MTÜ Piiripeal.

Peale foorumi lõppu külastati omal käel Tartu käsitöökauplusi.

Väikekandlemeistrid

Toivo Tähemaa, 5091918, toivo@overall.ee

2013.a loodi väikekandlemeistrite alaliit.

Kuue-ja seitsmekeelne väikekannel on väga sobilik pill lapsele, arendab lapse kuulmist ja mootorikat. Paraku on instrument kallis.

Väikekandlemeistrite alaliit on seadnud oma missiooniks väikekandle meisterdamise õpitubade korraldamise, lapsevanemal-ja muidu huvilisel-on võimalik kursuste käigus endale ise pill valmistada.

2013. aastal valmis kursuste käigus 162 väikekannelt. Kuna väikekandle mängimaõppimine kuulub nüüd ka algklassides kohustuslikku õppekavasse, siis aastal 2014 on plaanid veel suuremad. Tulemas on erinevaid kursuseid ja planeerime ka väikekandlelaagrite korraldamist, kus saab nii pille meisterdatud kui ka esmast õpetust kandlemängus.

Alaliit ühendab pillimeistreid ja kandlemängijaid ja õpetajaid.

KOOSTÖÖPARTNERID JA KOOLID

Tallinna Ülikool

Ene Lind, 69 96 556, enelind@tlu.ee
Tondi 55, Tallinn, www.tlu.ee

Tallinna Ülikoolis valmistatakse ette käsitöö ja kodunduse ning töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetajaid magistri tasemel. Vastavat teadus-, õppe- ja arendustegevust koordineerib tööõpetuse osakond. Alates 2010. aasta jaanuarist kuulub osakond ülikooli Kunstide Instituudi koosseisu, mis on loonud soodsad tingimused erialade loomingu suuna arendamiseks. Oluliseks arengutingimuseks on pidev õpikeskkonna paranemine ja kaasajastamine.

Tööõpetuse osakonna missiooniks on toetada Eesti ühiskonna ja riigi jätkusuutlikku arengut haridusteaduste valdkonnas tööõpetuse, käsitöö ja kodunduse õpetajate ettevalmistamise, ainealase teadus- ning arendustegevuse ja nende tulemuste rakendamise ning akadeemilise partnerluse arendamise kaudu. Osakonna esmaülesandeks on tagada, et Eestis oleks piisavalt missioonitundega, loovust väärtustavaid tööõpetuse ning käsitöö ja kodunduse õpetajaid, enda rolli nähakse ka Eesti esemelise rahvuskultuuri ning töötraditsioonide hoidmisel ja arendamisel. Seejuures tehakse koostööd välispartneritega, kutse- ja üldhariduskoolidega ning erialaseltside ja liitudega. Osakonnal on kujunenud sidemed teiste vastavaid õppekavu kureerivate ja teadus- ning arendustegevust viljelevate ülikoolidega Soomes, Lätis, Leedus, Rootsis, Taanis, Norras, Jaapanis, Kreekas.

Osakonnas toimub õppetöö neljal akrediteeritud õppekaval: kaks bakalaureuse õppekava – käsitöö ja kodundus, töö- ja tehnoloogiaõpetus ja kaks magistriõppekava – käsitöö ja kodunduse õpetaja, töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetaja. Päeva- ja kaugõppe vormis õpib osakonnas käesoleval ajal 204 üliõpilast. Lisaks teenindab osakond klassiõpetaja õppekava üliõpilasi, kes saavad osakonna töökodades ning ateljeedes ettevalmistuse tööõpetuse aine õpetamiseks I kooliastmes. Käsitöö ja kodunduse ning töö- ja tehnoloogiaõpetuse õppekavade ained on populaarsed üleülikooliliselt valitavate kõrvalerialade ja vabaainetena.

Osakonnas töötab 7 täiskoormusega õppejõudu, neist 1 doktorikraadiga, 6 magistrikraadiga või sellele vastava kvalifikatsiooniga; 5 osakoormusega õppejõudu, kes on magistrikraadiga või sellele vastava kvalifikatsiooniga. Suurt tähelepanu on pööratud järelkasvu koolitamisele. Kolm noort inimest õpivad doktorantuuris: üks Tallinna, kaks Helsingi Ülikoolis. Õppetöö kvaliteedi ja taseme tõstmiseks ning selle kaasajastamiseks kaasatakse auditoorse töö läbiviimiseks välisõppejõude ja samas on 5 osakonna õppejõudu olnud 2013. aastal lektoriteks välisülikoolides. Samuti on aktiveerunud üliõpilasvahetus.

Osakonna töötajad on aastate jooksul aktiivselt osalenud hariduspoliitika kujundamisel vabariigis nii üldhariduse, kutsehariduse kui ka kõrghariduse tasemel kuuludes erinevatesse otsustuskogudesse ning osaledes õppekavade väljatöötamisel. Osakonna tegevuse arendamiseks ning samas ka erialade populariseerimiseks on läbi viidud erinevaid arendusprojekte ning organiseeritud üliõpilastööde näitusi ning üritusi. Nimetaksime neist mõned:

- Pikva Miikaeli kabelile kirikutekstiilide tikkimine heategevuslikel alustel;

- koostöös Eesti Tervishoiumuuseumiga pimedatele mõeldud inimese anatoomiaga seonduvate eksponaatide valmistamine,
- projekti „Muuseum kättesaadavaks puuetega inimestele“ läbiviimine;
- projekt „Protsessipõhise (ideest tooteni) projektõppe õppemeetodid käsitöö, kodunduse ja tehnoloogiaõpetuse tundides“
- Koostöös Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga käsitöökojad üle maa “Maavillane” korraldamine Tondi 55 (töötoad üliõpilastelt ja maalamba ning ketramise teemaline loenguprogramm õpitoa toega);
- 2 üliõpilastööga osalemine ülemaailmsel rahvusvahelisel Typhlo & Tactus konkursil Helsingis
- Iga-aastane osalemine töötoaga Mardilaadal;
- Osakonna õppejõud on esitanud 5 ettekannet rahvusvahelistel teaduslikel konverentsidel, ilmunud on 8 teaduslikku ja loomealast publikatsiooni ning 1 käsitööalane raamat.

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond

Ave Matsin, 52 62 510, ave.matsin@kultuur.edu.ee, www.kultuur.ut.ee

Rahvusliku käsitöö osakonna missiooniks on kultuuriprotsessis aktiivselt osaledes esindada paikkondlikku ja rahvuslikku traditsiooni ning identiteeti tugevdavaid ja taasloovaid väärtusi. Meie jaoks on oluline sotsiaalselt ja ökoloogiliselt vastutustundlik tegutsemine traditsiooniliste käsitöötehnikate ja oskuste säilitajana, propageerijana ja taasloomijana kaasaegsesse tarbekeskonda. Osakonna laiemaks eesmärgiks on olla koostöös Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu ning Eesti Rahva Muuseumiga peamiseks pärandoskuste uurimise ja rakendamise keskuseks Eestis.

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonnas (RKO) toimub õppetöö neljal õppekaval: rahvuslik tekstiil (avatud 1994. aastal), rahvuslik ehitus (avatud 2005. aastal), rahvuslik metallitöö ja pärandtehnoloogia magistriõppe (avatud 2011. aastal). Osakonnas õpib kokku 122 üliõpilast: 49 rahvusliku tekstiili erialal, 39 rahvusliku ehituse erialal, 19 rahvusliku metallitöö erialal ja 15 pärandtehnoloogia erialal. Põhikohaga õppejõude nelja eriala peale kokku on 14, lisaks veel teadurid ja projektidega tegevad inimesed ning ligikaudu 100 tunnitasulist õppejõudu.

2013. aasta suuremad ettevõtmised

Õppetöö

Aasta kõige olulisemad sündmused olid seotud pärandtehnoloogia magistriõppe I lennu ja rahvusliku ehituse eriala III lennu lõpetamisega. Oma töid kaitsesid kokku 6 pärandtehnoloogi: Monika Hint, Ülli Kont, Maret Lehis, Alo Peebo, Anu Pink, Veinika Västriku. Ehituse eriala lõpetas kokku 3 üliõpilast: Ardi Kikerman, Henrik Välja ja Ivar Smolin.

Suvel võeti pärast kolmepäevaseid katseid vastu uus lend rahvusliku ehituse ja rahvusliku metallitöö erialal üliõpilasi: kokku 24 üliõpilast. Pärandtehnoloogia õppekaval alustas õpinguid kokku 6 magistranti.

Südmused

Märtsis avanes Viljandi Loomeinkubaatori metallikeskus, millega seoses said seni pisut kodutud metalli eriala üliõpilased oma erialaste praktikate läbiviimiseks parimad tehnilised võimalused Eestis. Töökoda asub Viljandi Metalli ruumides ja on avatud kõigile koostööpakkumistele.

Aasta olulisim sündmus oli 16.-18. mail Viljandis toimunud rahvusvaheline konverents *Traditsioonilised kampsunid Läänemeremaades*. Silmkoelised kampsunid on kuulunud paljude Läänemere-äärsete rahvaste traditsioonilise rõivastuse juurde. Milliseid kampsuneid on kootud ja kuidas need peegeldavad meie ühist ajalugu naabritega? Kuidas kasutatakse seda pärandit kaasaegses loome-ettevõtluses? Nendele küsimustele vastamiseks kogunes Viljandisse kokku nii etnograafe kui käsitöömeistreid kõikidest Läänemere maadest. Konverentsil osales pea 200 kuulajat, kellest pooled olid väliskülalised. Lisaks konverentsile toimusid temaatilised näitused, Heimtali laat ja moeetendus OmaMood, mis seekord oli pühendatud silmkoelistele rõivaesemetele. Konverentsi peakorraldajaks oli Riina Tomberg.

12.-13. oktoobril toimus Kurgjal juba teist aastat järjest pärandtehnoloogia sügiskool, mille seekordseks peateemaks oli Pärandtehnoloogist ettevõtjaks. Esinesid mitmed pärandtehnoloogia sektori ettevõtjad, kes tutvustasid oma tegevust. Lisaks ettekannetele oli võimalik osaleda paljudes õpikodades. 40 osalejaga sügiskooli korraldasid pärandtehnoloogia eriala magistrandid ja selle motoks oli „Võidab see, kellel sures on kõige rohkem oskusi“.

20. novembril toimus Viljandi Pärimumuusika aidas seminar Päritud oskused. Visuaalse dokumenteerimise võimalused. Pea 50 osalejaga üritusel tegeleti küsimustega kui palju ja millisel viisil on aga tehnilisi protsesse võimalik visuaalselt dokumenteerida nii, et nendest saaks aimu teised meistrid ja uurijad? Seminar avas oskuste visuaalse dokumenteerimisega seotud küsimusteringi ja kaardistas seniste praktikate näitel võimalikke arendussuundi. Ürituse peakorraldaja oli Ave Matsin.

Pea kaheaastase töö tulemusena nägi novembris ilmavalgust rahvusliku käsitöö osakonna rahvusvahelise toimetuskolleegiumiga eelretsenseeritud käsitööteaduslik aasta-ajakiri *Studia Vernacula*, mille 2013. aasta number kannab alapealkirja *Lugusid materjalidest*. Tegemist on väljaandega, mis keskendub käsitöö, oskuste ja ainelise kultuuripärandi uurimisele. Ajakiri sisaldab käsitöö ja käelise kultuuri alustekstide tõlkeid, uurimuslikke artikleid ning päevakajalisi juhtumiraporteid ja ülevaateid. *Studia Vernacula* ilmub kord aastas, oktoobris. 2013. aasta numbris jutustavad loo oma materjalist luutöötleja, kivilõhkuja, silmuskuduja, palkehitaaja ja mitmed teised. Näiteks saab teada, kas muinasloos metsluikedest tuntuks saanud nõgesesärke on võimalik valmistada ka Eesti nõgesest, kas kivi kirves on kivist, mis on kontinentaalne kudumisvõte ja palju muud. Ajakirja peatoimetaja on Priit-Kalev Parts ja tehniline toimetaja Madis Rennu.

Täienduskoolitused

2013. aastal toimus rahvusliku käsitöö osakonnas koostöös Seto Käsitöö Kogoga üks suurem täienduskoolituste sari, mille eesmärgiks oli koolitada Seto rahvarõivaste meistreid. Koolitus lõppes novembris suure konverentsi ja näitusega. Kokku läbis koolituse 15 meistrit.

Aasta lõpus käivitati koostöös Viljandi Muuseumiga Hansakostüümide koolitus, millega osakond soovib anda oma panust 2015. aastal Viljandis toimuvatele rahvusvahelistele hansapäevadele.

Projektid

Septembris lõpetas töö projekt „Vanemaealiste käsitöömeistrite lõimimine tööturule“ (VEA). Käsitöötehnoloogiate ja ettevõtlike koolitused toimusid kuues Eesti piirkonnas (Pärnu, Rakvere, Tallinn, Tartu, Viljandi, Võru). Süvendatud tehnoloogiaõpe toimus 5 tehnikas (silmskudumine, masinkudumine, telgedel kudumine, tikkimine, vöökudumine). Projekti eesmärk oli koolitada väga heade tehniliste oskustega professionaalseid käsitöömeistreid, kes on valmis etteantud kavandite järgi käsitöötooteid (s.h. rahvarõivaid) teostama ja ühtlaselt hea kvaliteediga tiražeerima. See omakorda on eelduseks laiema allhankevõrgustiku tekkimisele. Varasemate uuringute käigus selgus, et käsitööettevõtjatel on probleemiks tootmise mahtude suurendamine, kuna puuduvad professionaalsete teostusoskustega meistrid ehk allhanke teostajad. Samuti puudub vastavat infot koondav ja vahendav keskkond. Projekti käigus tegeleti selle probleemi lahendamiseks. Kokku läbis projekti koolituse 87 õppurit. Projekti läbinud meistrite andmebaasi haldab ja vahendab Viljandi Loomeinkubaator.

Kõrgkoolide ja ettevõtete koostöömeetme raames jätkub Euroopa Sotsiaalfondi rahastatud projekt „Pärandtehnoloogiate rakenduskeskuse väljaarendamine“ (PÄRTEL). Projekti raames töötati 2010. aastal kaks uut õppekava: rahvusliku metallitöö ja pärandtehnoloogia õppekavad. Tekstiili õppekava täiendati uue nahatöö mooduliga, algust on tehtud ehituse eriala rahvusvahelise palkehitudinstruktoriga mooduli koostamisega. Projekti eesmärk on luua ettevõtete, kutse- ja erialaliitudega koostöös pärandtehnoloogia alane rakendus- ja pädevuskeskus.

Mulgi Kultuuriprogrammi toel lükati käima Mulgi rahvarõiva koguteose koostamine. Selle eesmärgiks on rohkete fotode ja joonistega illustreeritud ülevaate koostamine, mille valmimine on kavandatud 2014. aastasse.

2010. aastal alustati Ettevõtlike Arendamise Sihtasutuse ja Euroopa Regionaalarengu fondi toel Viljandimaa loomeinkubaatori rajamist. Selle esimese etapina sisustati ja avati veebruaris tekstiilikeskus, 2013. aasta alguses valmis metallikeskus, mille tegevus on aasta lõpuks hoo sisse saanud. Viljandimaa loomeinkubaator loob alustavale ettevõtjale erialaspetsiifiliste seadmetega tootmiskeskonnad ning sildab ettevõtlust teaduse ja õppetööga. Täpsemat infot inkubaatori võimaluste kohta leiab internetileheküljelt www.loomeinkubaator.ee

2012. aastal alustas tegevust projekt „PROLOG - Assessing and developing the situation of log building education in Nordic-Baltic region“, mille eesmärk on kaardistada palkehitudalane õpe Põhja- ja Baltimaades eesmärgiga luua ja arendada välja ühine tegevusvõrgustik.

2014. aasta tegevusplaan

- 2014. aastal tähistab rahvusliku käsitöö osakond oma tegevuse 20. juubelit. 1994. aastal loodud rahvusliku tekstiili erialale tuginedes on praeguseks välja arendatud terviklik osakond, mis katab olulisemad eesti käsitöö valdkonnad ja tehnikad. Tähistame juubeliaastat suure täienduskoolituste sarjaga, kus enamik meie õppejõududest tutvustab oma lemmikteemat. Koolituste raames saab tutvuda pärltikandi, sepise, naha õmblemise, ehitiste restaureerimise, muinasaegse kangakudumise, hobutööde ja paljude muude toredate teemadega. (<http://www.kultuur.ut.ee/et/rahvuslik/taienduskoolituste-sari-rko-20>). Sügisel toimub rida näituseid, mis peegeldavad osakonna õppekavade tööd. Sündmused kulmineeruvad novembris konverentsi ja vilistlaspäevaga.
- 3.-5. Juuni toimuvad Pärnumuusika Aidas rahvusliku tekstiili, rahvusliku ehituse ja pärandtehnoloogia magistriõppe lõputööde avalikud kaitsmised. 3. juuni õhtul toimub juba traditsiooniks kujunenud OmaMoe etendus, mis seekord koosneb peamiselt RKO lõpetajate loomingust.
- 13.-18. Juuli toimub Olustvere mõisas esimene rahvusvaheline käsitöölaager, kuhu oodatakse kuni 90 väliskülalist.
- Suvel toimub vastuvõtt rahvusliku tekstiili ja pärandtehnoloogia õppekavadele. Info kooli kodulehel: <http://www.kultuur.ut.ee/et/rahvuslik/oppekavad>

Eesti Käsitööpetajate Selts AITA

Kristi Teder, kristiteder@hot.ee

Eesti Käsitööpetajate Selts AITA esinaine, Paide Ühisgümnaasiumi käsitööpetaja.

2013. aasta pühendati Eestis kultuuripärandile. Selle raames teadvustati ja tähtsustati meie esivanematelt päritud elutarkust. Kultuuripärand on pidevas muutumises ning meie ülesanne on seda hoida ja põlvest põlve edasi kanda. Pärandiaasta juhtlauseks oli: *Pärijata pole pärandit*. Oluline on, et pärijad päritu ära tunneksid, selle omaks võtaksid, seda kasutaksid ja edasi kannaksid.

Esemeline pärandkultuur on käsitöötundide lahutamatu osa. Esemete disainimisel õpitakse märkama ja kasutama rahvuslikke elemente; toetudes vanale, leidma uudseid lahendusi. Näiteks on vill üks vanimaid tekstiilmaterjale, mille töötlemise tehnoloogiad on meie esivanemate pärand, ja kuigi tänapäeval võib igauks sokid-kindad poest osta, on oluline, et kool kannab edasi vana traditsiooni.

Eesti Käsitööpetajate Seltsi „Aita“ sügisseminaril *Pärimus ja haridus*, mis toimus 21. oktoobril Türil, oli peamine rõhuasetus pärandkultuuril. Teema käsitles pärandkultuuri püsijäämise võimalusi tänapäeva maailmas. Õpetajad tutvusid metoodikatega, kuidas õpetada uue loomisel märkama vana ning said teada, kuidas väärtustada rahvakunsti välise köitvuse kõrval tehnoloogiat. Tutvuti ka seadustega, mis puudutavad autoriõigust käsitöövaldkonnas ja rahvakunstis üldiselt. Külastati kohalike käsitöömeistrite töötubasid. Eriline roll rahvakunsti säilitaja ja propageerijana on muuseumidel. Tähtis on, mida ja kuidas me täna hoiame. Eesti Ringhäälingumuuseumis Türil on hea võimalus näha, kui pidevas muutumises on meie pärandkultuur.

Seminaril kutsuti kõiki Eestimaa koole osalema Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu poolt loodud üle-eestilises projektis: *Käsitöökojad* 26. oktoobril. Sügisseminar Türil oli üks osa käsitöökojast, lisaks toimusid käsitöökojad piirkondades, kus osalesid erinevates tegevustes ka koolilapsed ja õpetajad. Toimusid õpitoad, meistrikojad, loengud, näitused. Üle-eestilised käsitöökojad on kujunenud meeldivaks traditsiooniks ka koolides. Oleme kutsutud osalema rahvakunsti liidu poolt organiseeritud üritustele ning konkurssidele. Käsitööpetajate Selts „Aita“ koostöös Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga korraldas ülevabariigilise õpilasloomingu näituse LÕNGATÖÖD, mis oli eksponeeritud Tallinnas eesti käsitöömaja galeriis. Näitus pühendati kultuuripärandi aastale 2013.

Laste loomerõõm ei ole kadunud. Käsitööpetaja ülesandeks on see loovus õpilastes üles leida ja innustada neid tegutsema. Uus käsitöö õppekava toetab loovalt mõtlevat õpetajat. Kui varem oli peamine eesmärk, et valmiks iga õpitud käsitööliigi tulemusena ka kindel ese, siis nüüd on oluline kavandada praktiline töö, kus on leidlikult kasutatud erinevaid tehnikaid ja materjale. Õpilased olid kutsutud looma maavillasest materjalist põnevaid uusi ja tänapäevaseid esemeid, väärtustama kodumaist materjali. Tunnustati tublimeid tegijaid ja nende juhendajaid. Mida kõike saab lõngaga teha: kududa, heegeldada, punuda, põimida, tikkida, viltida, lihtsalt keerutada. Neid kõiki tehnikaid olid õpilased leidlikult oma loominguks kasutanud.

Kellele ja miks on vaja korraldada näitust laste loometöödest?

Õpetajalt-organiseerijalt nõuab see suurt lisatööd- ja aega. Õpilasi innustab kui nende tööd on osutunud väljavalituteks. Lapsevanemad tunnevad heameelt, nähes oma lapse tööd tublimate hulgas. Kooli juhtkonna jaoks on see aruandluseks käsitöö-, kunsti – ja tehnoloogiaõpetajate atesteerimisel. Siit võib järeldada, et näitused olid on ja jäävad.

Õnneks on möödas ajad, kus tehti töid ainult näituse pärast. See tähendas, et näitusetööd pidid olema käsitöömeistri tasemel. Sageli jäi lapse oma käekiri ja lapsemeelne mõte varju õpetaja

karmi juhendamise taha. Neid nimetatigi kevadisteks aruandenäitusteks, mis kulmineerusid pealinnas. Ekspositsiooni kujundamine oli paras peavalu, kuna puudus siduv teema. Tänu koostööle Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga on Eesti Käsitööõpetajate Selts „Aita“ leidnud uusi väljundeid kaasamiseks meie rahvakunsti edasikandjateks ka kooliõpilased. Oleme kutsunud osalema rahvakunsti liidu poolt organiseeritud üritustele ning konkurssidele. 2014.aasta on kuulutatud Meistrite aastaks. Seoses sellega kuulutas käsitööõpetajate selts välja konkursi „Noor käsitöömeister“. Selgitatakse koolides tublimad noored käsitöötegijad ning nende looming on kõigile vaatamiseks 21.aprill-12.mai Tallinnas Eesti Käsitöömaja näitusegaleriis.

Eesti Tööõpetajate Selts ATS

Jürgo Nooni, jyrgo.nooni@gmail.com
Eesti Tööõpetajate Seltsi juhatuse esimees

Eesti Tööõpetajate Seltsi (ETS) 2013. aasta algus oli väga toimekas. Jaanuari alguses toimus koostöös MTÜ CadFoorumiga ja Lõuna-Eesti Tööhariduskeskusega koolitused *Projektitöö läbiviimine Google SketchUpi abil* ja *Elektrilised käsitööriistad ja nende tarvikud*. Esimese koolituse puhul vaadeldi Google SketchUpi põhitööriistu ja anti soovitusi, kuidas SketchUpi rakendada projektitöös. Teisel koolitusel saadi põhjalik ülevaade elektriliste käsitööriistade ja nende tarvikute ehitusest ning kasutamisevõimalustest.

Jaanuaris kuulutas Eesti Tööõpetajate Selts välja virtuaalse käsitöönäituse *Peipsist Vilsandini*. Näituse eesmärgiks on kõikjalt Eestist kokku koguda pildid õpilastöödest ning need internetikeskkonnas üles seada. Kokku saadeti üle 600 töö rohkem kui 50 koolist. Näitust on võimalik näha aadressil www.virtuaalnaitus.ee. Toimus fotokoolitus, kus räägiti pildistamise algtõdedest. Tagasiside oli väga positiivne, mis motiveeris ka käesoleval aastal uut näitust korraldama. Selle aasta teemaks on *Käte puudutus*. Virtuaalset käsitöönäitust toetab Hasartmängumaksu Nõukogu.

Eesti Tööõpetajate Selts ja Lehola Keskkonnahariduskeskus viisid läbi ühist koostööprojekti *Pesakast 2013*, kus nelja Tallinna üldhariduskooli õpilased valmistasid Tallinna lasteaedadele erinevate suurustega pesakaste. Kõik projektis osalenud koolid said lindude vaatlemiseks binoklid. Lindude vaatlemisest käis koolides rääkimas Georg Aher. Projekti raames disainisid ja valmistasid Tallinna Ülikooli tööõpetuse osakonna üliõpilased veel pesakaste. Projekti toetas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK).

Eesti Tööõpetajate Seltsil toimus kuuendat korda ühine suvekursus Eesti Käsitööõpetajate, mille teemaks oli *Elukestev õpe ja karjääri planeerimine*. Suvekursus toimus Rakvere Ametikoolis ning paljud töötoad olid seotud just koolis õpetatavate erialadega. Tagasiside oli väga positiivne. Järgmised ühised suvepäevad toimuvad Põlvamaal Rāpinas.

Sügisel koolivaheajal toimus koolitus-seminar *Ajakohase ja õppekavajärgse töö- ja tehnoloogiaõpetuse võimalikkusest ja vajalikkusest* Eesti koolides Kahepäevasel koolitusel vahetati teadmisi ja kogemusi kaasaegsete töökodade kui ka uute materjalide ning prototüüpide valmistamise kohta. Üritust toetas Innove.

Eesti Tööõpetajate Seltsi liikmed aitasid läbi viia Stokkeri Meistrivõistluste finaälvõistlust Tallinna Lauluväljakul. Lisaks aitasid nad välja valida parimad võistlejad.

Jätkus koostöö Soome Tehniliste Ainete Ühendusega (TAO-ry), osalesime vastastikustel koolitustel ning kavandasime edasisi koostööüritusi. Seltsi esindaja on Rahvakunsti ja Käsitöö Kutsenõukogus ning liikmed on INNOVE atesteerimiskomisjoni eksperdid ja kutsekomisjonide koosseisus. Seltsis on hetkel 69 liiget.

Eesti Tööõpetajate Selts otsustas Eesti Õpetajate Liidust ja Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidust välja astuda.

Tarbekunsti ja oskuskäsitöö erialasid õpetavad kutseõppeasutused

Tarbekunsti ja oskuskäsitöö õppekavarühma erialasid (tekstiilitöö, sepatöö, kivitöö, nahatöö, rahvuslik puutööndus ja keraamika) õpetatakse vabariigi järgmistes kutseõppeasutustes:

**Haapsalu
Kutsehariduskeskus
(tekstiilitöö)**

Ehitajate tee 3
Haapsalu
Tel. 6661740
kool@hkhk.edu.ee

**Kuressaare Ametikool
(tekstiilitöö, nahatöö,
keraamika)**

Kohtu 22
93812 Kuressaare
45 24 600
www.ametikool.ee

**Olustvere Teenindus- ja
Maamajanduskool
(tekstiilitöö, rahvuslik
puutööndus)**

Müüri 4, Olustvere
Suure-Jaani vald
70401 Viljandimaa
4374290
www.olustvere.edu.ee

**Räpina Aianduskool
(tekstiilitöö)**

Pargi 32, Räpina
64505, Põlvamaa
7961395
www.ak.rapina.ee

**Sillamäe Kutsekool
(tekstiilitöö)**

Tallinna mnt. 13
40233 Sillamäe
3925 160

**Tallinna Kopli Ametikool
(tekstiilitöö, sepatöö,
rahvuslik puutööndus)**

Kopli 98
11711 Tallinn
6 618 039
<http://kopliamk.haridus.ee>

**Vana-Vigala Tehnika- ja
Teeninduskool**

(sepatöö, kivitöö)

Vana-Vigala
78003 Vigala vald
<http://www.wigalattk.ee>

Erivajadustega käsitöömeistrite koolitamine

**Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskus
(käsitöö, puidutöö)**

Astangu 27
13519 Tallinn
687 7231
<http://www.astangu.ee/>

**Tallinna Puuetega Noorte Keskus *Juks*
(tekstiilitöö, klaas)**

Ehitajate tee 82
12615 Tallinn
6616644 (Kontakt Eve Selisaar)
<http://www.juks.ee/>

EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT

TEGEVUSPLAAN 2014

Alus: ERKL-i arengukava aastateks 2014 - 2018

85 aastat Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu asutamisest

Meistrite aasta

Näitus *ornaMENTAALNE*, 27.06– 27.07. Tallinna Kunstihoones

Paikkondlikud meistrite näitused

Meistrite web-kataloog

Meistrimärkide omistamine Mardilaadal

Traditsioonilised ettevõtmised

- Volikogu 8. veebruar
- XVIII käsitööpäevad Ida-Virumaal 31. mai ja 1. juuni
- Rahvakunsti laat Tallinna vanalinnas 13 –15. juuni
- XV Keskaja päevad Tallinna vanalinnas 13.–15. juuli
- VII käsitöö väikeettevõtjate foorum 11. oktoober Pärnus
- IV Käsitöökojad üle maa 25. oktoober
- XVIII Mardilaat Saku Suurhallis 6.– 9. november

EESMÄRK 1. ERKL on hästitoimiv organisatsioon, mille võrgustik koosneb paikkondlikest keskseltsidest, käsitöökeskustest ja valdkondi esindavatest alaliitudest. Igas paikkonnas toimib infopunkt.

Kindel struktuur, ladus koostöö

Olulisemad tegevused

- Viia sisse täiendusi ja täpsustusi **ERKLi arengukavasse**. Täpsustada paikkondliku keskseltsi, käsitööühenduse ja seltsingu staatused.
- **Laiendatud volikogu** ettevalmistamine ja läbiviimine 8. veebruaril 2014. ERKLi aastaraamatu (aruandlus, tegevuskava) koostamine ja väljaandmine. Tunnustamine (ERKL hõbemärk, Pärandihoidja).
- **Mentorprogrammi** raames tegevuse jätkamine: taotluse esitamine koolituste läbiviimiseks 2014. aastal, koostöö paikkondade esindajatega, uute mentorite kinnitamine ja mentorkoolituste väljatöötamine, koolituste ettevalmistamine ja läbiviimine paikkondades.
- Teabepäevade korraldamise jätkamine paikkondades. Tutvustada Käsitööliidu eesmärke ja ettevõtmisi ja saada tagasisidet paikkondade probleemidest.
- Paikkondlike keskseltside ja käsitöökeskuste andmete kontrollimine ja avaldamine meie kodulehel. Muuta info jagamine süsteemsemaks.

- Paikkondlike käsitöökeskuste ja -poodide tutvustamine kevadises *Teatajas*.
- **Toimivate võrgustike** (paikkondade keskseltsid/seltsid, alaliidud, toetajaliikmed, rahvakultuurispetsialistid, huvilised) **ja projektide** (mentorprogramm) täiendamine ja jätkusuutlikkuse tagamine.
- Paikkondlike käsitööjuhtide nõustamine ja seltside/ühenduste võimekuse tõstmine.
- **Alaliitude** ettevõtmiste pidev teavitamine infolehe *Teataja*, veebilehe www.folkart.ee ja *facebooki* kaudu. Uute koostöövõimaluste leidmine ja vajadusel alaliitude tugipunktide moodustamine paikkondades. Uute alaliitude moodustamise jätkuv toetamine. Vähemusrahvusest käsitöömeistrite ja tohu/puutöömeistrite alaliitude loomine.

Eesmärk 2. ERKLi on oma valdkonna tuntud ja tunnustatud institutsioon Eestis ja Euroopas.

Meil on palju sõpru, oleme nähtavad

Olulisemad tegevused

- **Jätkusuutliku koostöö tugevdamine** Euroopas. Osalemine Euroopa Rahvakunsti ja Käsitöö Föderatsiooni ning Põhjamaade Käsitööliidu aastakoosolekul, seminaridel ja otsustuskogudes. Mõlema organisatsiooni juhatusesse kuulub kuni aastani 2016 Liivi Soova.
- **Jätkata koostööd käsitöövaldkonnaga seotud institutsioonide ja koolituskeskustega.** Partnerluse täpsustamine, vajadusel uute koostöölepingute sõlmimine (Rahvakultuuri Keskus, ERM, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia jt haridusasutused).
- **Osalemine käsitöövaldkonnaga seotud institutsioonide juhtorganites Eestis.**
- Osalemine Rahvakultuuri Keskuse, Vabaharidusliidu, Eesti Folkloorinõukogu jt koostööpartnerite koosolekul ja seminaridel.
- ERKLi tegevuse kajastamine eesti- ja ingliskeelsel kodulehel www.folkart.ee ja sotsiaalvõrgustikus *Facebook*. Jätkuv kodulehe struktuuri ja kujunduse ajakohastamine ning kasutajasõbralikumaks muutmine. Lingid koostööpartnerite kodulehele.
- Suuremate ettevõtmiste kajastamine Euroopa Rahvakunsti ja Käsitöö Föderatsiooni kodulehel (www.folkartandcraft.net), täiendada teabesüsteemi partneritega nii Eestis kui välisriikides.
- *Teataja kirjastamine* kevadel ja sügisel. Veeb-väljaanne ja paberkandja. Alaliitude, paikkondade ja ERKLi suuretegevõtmiste reklaammaterjalide kirjastamine.
- Aastateema 2015. raamatute kirjastamine koostöös ERMi, VKA, jt autoritega.
- Paikkondlike meistrite *web*-kataloogi tutvustamine Käsitööliidu kodulehe kaudu.
- **Mardilaada** teabelehe jätkuv väljaandmine
- **Meediakajastus.** ERKLi tegevuse propageerimine erinevate väljaannete kaudu ja läbi suuremate ettevõtmiste (Käsitööpäevad, Keskaja päevad, Mardilaat jm).
- **Koostöö ajakirjaga Käsitöö** ERKLi suuremate eesmärkide ja ettevõtmiste tutvustamiseks.
- **Paikkondade reklaamlehte süsteemne jagamine.**
- **Meistrimärgi statuudi väljatöötamine ja tutvustamine üldsusele erinevaid kanaleid kasutades.** Esimesed meistrimärgid antakse välja 2014. a novembris Mardilaadal.

Eesmärk 3. Rahvusliku käsitöö säilimine on tagatud elukestva õppe, järelkasvu toetamise ja mitmekesise koolitustegevuse kaudu.

Õppida on mõnus, see viib asja edasi

Olulisemad tegevused

- **Aasta teema** koolituspäevade korraldamine (Tallinnas 31. jaanuaril, Tartus 21. märtsil).
- Organisatsioonisisese koolituse korraldamine: **Juhtide kool** 19. septembril.
- **Mentorprogrammi rakendamine paikkondades.** 2014. aastal soovitatud teema: käsitöökaupluste kujundamine ja käsitöötoodete esitlemine.
- **ERKLi koolituskeskuses** toimuvate teoreetiliste ja praktiliste kursuste korraldamine käsitöömeistritele ja -harrastajatele. Kursuste loend www.folkart.ee ja rahvaroivad.folkart.ee/
- **Täiendkoolitused** käsitööühenduste juhtidele, meistritele, huvilistele ning õpetajatele alaliitude kaudu. Alaliitude kursuste, suvekoolide ja käsitöölaagrite korraldamine.
- **Meistrikodade ja õpitubade korraldamine** Käsitööliidu ning paikkondlikel rahvakunsti- ja käsitöölaadadel, IV käsitöökodades üle Eesti, 25. oktoober
- **Koolitustegevusest teavitamine** kodulehel, Facebookis ja flaiieritel. **Koostöö Tallinna Rahvaülikooli, MTÜga Rahvarõivas ja Käsitöömaailm.**
- **Meistriõppe korraldamine ja kutsetunnistuste rahvakunsti- ja käsitöömeister I-V väljaandmine.**
- **Kutseandja** õiguste taotlemine Kutsekojas, märts 2014.
- Osalemine rahvusvahelistel koolitustel/konverentsidel Euroopas ja Põhjamaades.

Eesmärk 4. Traditsioonide ja järjepidevuse väärtustamise, tegijate tunnustamise ja tegevuse mitmekesistamise kaudu on säilinud elujõuline rahvuslik käsitöö. Käsitööalased ettevõtmised on saavutanud ühiskonnas laia tuntuse.

Koos tehtud, hästi tehtud

Olulisemad tegevused

- **Pärandihoidja** auhinna väljaandmine koos Rahvakultuuri Keskusega.
- **Käsitöövaldkonna andmebaasi korrastamine** koostöös Rahvakultuur keskuse ja -spetsialistidega.
- **Koostöö ERM ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiaga** rahvuslikku käsitööd edendavate projektide väljatöötamisel ja läbiviimisel.
- SA Eesti Rahvuskultuuri Fondi juurde loodud **Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu fondile** täiendavate annetuste kogumine ja stipendiumi väljaandmine.
- **Stipendiumide taotlemine** meistritele käsitöövaldkonna edendamiseks, traditsiooniliste käsitöötehnikate omandamiseks (Kultuurkapital, Tallinna Kultuuriväärtuste Amet jt fondid).
- **XV keskaja päevade** läbiviimine. Planeeritavad tegevused: meistrite turg Raekoja platsil, keskaja küla ja lasteala Niguliste mäel. Keskaja karneval Raekoja platsil ja Tornide väljakul.
- **XVIII mardilaada** läbiviimine. Jätkuvad traditsioonid: käsitöö-öö, kutsekodade börs, meistrite esitlused jne.
- **Konkursi Parim toode Mardilaadal** läbiviimine ja toodete tutvustamine.

- **Teabe kogumine ja paikkondlike rahvakunstilaatade presenteerimine meie kodulehel ja Facebooki lehel.** Vt 2014. aasta olulisemate käsitööürituste kalender www.folkart.ee.
- Rahvakunsti- ja käsitöönäituste korraldamine **Eesti Käsitöö Maja rahvakunsti-galeriis**. Vt *Rahvakunstigalerii* näituste kava 2014 tegevuskava lisas.
- **Meistrite aasta** läbiviimine, teavitamine ja **näituse ornaMENTAALNE** korraldamine Tallinna Kunstihoones.
- **Meistrite näitused** Eesti Käsitöömaja Rahvakunsti galeriis ja paikkondades. Teabe jagamine koduleheküljel.
- **Käsitöökojad üle maa**, 25. oktoober. Käsitöökodade registreerimine ja info jagamine Käsitööliidu kodulehel.

Uued aasta teemad ja konkursid lähiaastateks kinnistatakse juhtide koolis septembris. Meistrite aasta raames meistreid tutvustavate näituste korraldamine.

- 2015. konkurs *loomast loodud*, materjalidena on fookuses nahk ja luu. 2016 – metall
- Paikkondlike käsitöötraditsioonide tutvustamine käsitööpäevade kaudu.
- XVIII käsitööpäevad **Ida-Virumaal** 30.– 31. mai.

Eesmärk 5. Eestlane väärtustab ja oskab tähele panna unikaalset eesti käsitööd, mis on üks eestluse identiteedi aluseid.

Oma on armas

Olulisemad tegevused

- **Väikeettevõtjate tegevuse toetamine** ja kajastamine *Teatajas*, veebilehel. Koolituspäevade korraldamine.
- **VII käsitööettevõtjate foorumi korraldamine** 11. oktoobril Pärnus.
- **Parima käsitööettevõtja aastaauhinna väljaandmine** ettevõtlusfoorumil.
- **Toetajaliikmete** tutvustamine meie kodulehel ja nende tegevuse toetamine vastavalt võimalustele (koolitus, nõustamine, ühistegevused).
- **Mentorprogrammi elluviimine** vastavalt programmist tulenevatele nõuetele.
- **Õppereiside korraldamine käsitööettevõtjatele.**
- **Parimate meistrite valimine** Mardilaadal ja Keskaja päevadel.
- **Parima näituse** valimine Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis toimunud näitustest.
- **Käsitööpoodide ja avatud meistrikodade kaardistamine** paikkonniti ja tutvustamine veebilehel, võimalusel ka paber kandjal. Jätkata Tallinna käsitöökaardi väljaandmist koos Tallinna turismiosakonnaga.
- Rahastuse otsimine (**tootearenduspreemiad**) konkursside parimate tööde turuletoomiseks.
- Uue **käsitöötoodangu ja -meistrite presenteerimine** meedia vahendusel ja alates septembrist Tallinna Rahvaülikooli Vene tänav 6 õppehoones. (eriprojekt).
- Uue **Käsitöökeskuse** loomine Tallinnas.
- Otsida **uusi turgusid Eestis ja Euroopas** ning pakkuda huvilistele otsekontakte ERKLi kaudu. Euroopas ja Põhjamaades toimuvate messide ja festivalide info edastamine Käsitööliidu liikmetele.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu arengukava aastateks 2013 - 2017

1. Kutsumus ja kohustus

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit (edaspidi ERKL) väärtustab, hoiab ja arendab paikkondlikke eripärasid arvestades rahvuslikke käsitöötraditsioone kui kultuurinähtust ja elatusallikat.

2. Tulevikupilt

Eesti käsitöö on tunnustatud ja mitmekesine kultuurinähtus, mis koondab endas erinevaid omanäolisi valdkondi, on populaarne ja armastatud. Eesti käsitöö on hinnas kui eestlaste identiteedi väljendaja. Eesti käsitöö on eestimaalasele oluline ja võõramaalase silmis eriline. Traditsioonilised käsitööoskused on meie vaimse kultuuripärandi tähtis osa. Selle mõistmiseks, säilitamiseks ja väärtustamiseks rõhutakse tervikule, käsitletakse vaimset ja materiaalsel pärandit lahutamatuks koos ning võrdseks.

Eestis on säilinud rikkalik ja mitmekesine paikkondlik käsitöötraditsioon ning käsitöö ei ole jäänud vaid väheste entusiastide huviks. Käsitööoskusi arendatakse pidevalt edasi, tagatud on koolitatud ja motiveeritud järelkasv, traditsioonide edasikandjad. Ajaga kaasas käiv käsitöö on jõudnud paljude eestlasteni, olles igapäevases kasutuses. Käsitööõpetaja elukutse on hinnas ja ühiskonnas väärtustatud.

Käsitöötraditsioone kujundatakse erinevatel eluetappidel, alustades kodust ja koolist, lõpetades nende oskuste pideva arendamise ja täiendamise.

Käsitööd väärtustatakse kui kultuurinähtust ja elatusallikat ning kui võimalust propageerida rohelist mõtteviisi.

Käsitöötraditsioonide hoidmiseks ja arendamiseks toimib jätkusuutlik organisatsiooniline võrgustik, kuhu on kaasatud nii paikkondlikud keskseltsid kui kõik huvigrupid. ERKL ja paikkondlikud keskseltsid on riiklikult rahastatud, mis tagab nende ülesannete eduka täitmise. ERKL-il ja Eesti käsitöömeistritel on tihedad kontaktid välismaal.

3. Hetkeolukorra kirjeldus

ERKL-i tugevused

Eesti käsitöö juhtimiseks ja arendamiseks on loodud paikkondlik käsitööühenduste ja valdkondlike alaliitude võrgustik. Organisatsioonil on hea maine ja pädev apoliitiline juhtkond. ERKL-i juhatuse ja paikkondlikud seltsid on suutnud oma tegevusse kaasata hulgaliselt missioonitundega inimesi, kes on eesti käsitöötraditsioonide kandjateks ja edasiarendajateks. Liikmeskonnas on esindatud erinevad vanusegrupid ning organisatsioonil valitseb toetav sisekliima.

ERKL-il on toimivad motivatsiooni- ja tunnetusviisid käsitöö arendamiseks, populariseerimiseks ja loometegevuse ergutamiseks. Organisatsioon pakub mitmekülgset koolitust ja nõustamist nii oma liikmetele kui käsitööhuvilistele ning korraldab kutseeaduse järgset kutseomistamist ja kutsetunnistuste väljastamist käsitöövaldkonnas. Toimib populaarne konkursisüsteem uute toodete saamiseks. Rahvakunsti- ja käsitöövaldkonna väärtustamiseks antakse välja Pärandihoidja auhinda.

ERKL on usaldusväärne koostööpartner. Loodud on tihe suhtevõrgustik, koostöö riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustega, muuseumide, haridusasutustega. Hetkel toimib tihe koostöö Eesti Rahva Muuseumiga, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiaga, Tallinna Rahvaülikooli, Laulu- ja Tantsupeo SA-ga, Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskusega, Kutsevalifikatsiooni SA Kutsekojaga ning Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate assotsiatsiooniga (EVEA), Eesti Vabaharidusliidu ja Eesti Käsitööõpetajate Seltsiga AITA. ERKL on Põhjamaade Käsitööliidu ja Euroopa Rahvakunsti- ja Käsitöö Föderatsiooni liige.

Vaatamata kogu käsitöövaldkonna tagasihoidlikele materiaalsetele vahenditele on ERKL-i juhtimine (büroo) stabiilselt riiklikult rahastatud. Hooajalised tegevused koos mitmete traditsiooniliste ettevõtmistega on käsitööliikumise selgrooks. Olemasoleva kodulehe ja sotsiaalvõrgustike kaudu suudetakse end välja näidata ja teatavaks teha. Kõik see on loonud eeldused vaimse pärandi säilimiseks ja edasikestmiseks.

ERKL-i nõrkused

Peamiseks nõrkuseks on paikkondlike organisatsioonide pideva rahastuse puudumine. Eriti paikkondlikul tasandil ei ole piisavalt survestatud riiklikke institutsioone rahastuse suurendamiseks. Võrreldes teiste rahvakultuuri valdkondade esindusorganisatsioonidega on käsitöö jäänud tagaplaanile. Rahastuse vähesusest tulenevalt puuduvad paikkondlikud palgalised töökohad sealsetele koordinaatoritele, mistõttu kannatab peaaesjalikult organisatsiooni jätkusuutlikkus ja ERKL-i eesmärkide laiapõhjalisem elluviimine.

Käsitööliikumise sisemise nõrkusena võib välja tuua tagasihoidliku koostöö ja infovahetuse osas paikkondades. Vajaka jääb reklaamist, et jõuda iga huviliseni. Paikkonna infopunktid ei ole soovitud tasemel käivitunud, teabe edastamiseks ei jätku piisavalt vahendeid. Käsitöö propageerimiseks ei ole ERKL-il avalikkuses levitatavat väljaannet, avaliku elu tegelasi ei ole piisavalt kaasatud ERKL-i tegevusse.

Puudub koostöö kunsti- ja käsitöö huvikoolidega. Ei ole loodud noorteorganisatsiooni. Käsitöö ei ole pelgalt kultuurinähtus, vaid ka elatusallikas. Viimastel aastatel hoogu võtnud tegevus väikeettevõtjate toetamiseks pole andnud veel soovitud tulemusi.

Väliskeskkonnast tulenevad võimalused

Eestlaste eneseteadvus ja identiteet on tugev millest annab tõestust laulu- ja tantsupidude traditsiooni elujõulisus ning tahe kanda oma paikkonna rahvarõivaid. See loob omakorda soodsa keskkonna eesti käsitöö väärtustamiseks ja levikuks.

Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused väärtustavad rahvuslikku käsitööd, kasutades seda oma interjöörides ja ametlikes kingitustes.

Hoogustuv elukestev õppimine võimaldab käsitööl oma kandepinda laiendada nii hobitegevuse kui elatusallikana. Viimane pakub eriti häid võimalusi maapiirkondade inimestele, lastega koju jäävatele emadele, eakatele ja erivajadustega inimestele. Õppekavade uuendamine pakub võimalusi käsitöö tundide mitmekesistamiseks üldhariduskoolides, kutseõppes ja õpetajate täiendkoolituses. TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna õppekavaarenduse tulemusena koolitatakse kõigis traditsioonilistes

käsitöösuundades uurijaid, meistreid ja ettevõtjaid.

Käsitöö, kodundus ja tööõpetus on Tallinna Ülikoolis taas populaarsed erialad.

Maalähedase ja loodusliku eluviisi levik suurendab traditsiooniliste käsitööoskuste juurde tagasipöördumist. Ühiskonnas on tugevnemas keskkonnasõbralike tehnoloogiate kasutamine ja taaskasutusmõtteviisi juurdumine. Hoogustuv siseturismi areng ja turistide profiili muutumine on toonud kaasa eriliste ja vahetute elamuste otsimise, mis omakorda suurendab nõudlust omanäoliste ja paikkondlikku identiteeti kandvate toodete ja teenuste järele.

Väliskeskkonnast tulenevad ohud

Kuna pealekasvav põlvkond tihti ei väärtusta füüsilist tööd ning madala sündimuse tõttu on lähiaastatel kooliteed alustavate noorte hulk märgatavalt vähenemas, on tõsine oht käsitööliikumise elujõulisusele järelkasvu puudumine.

Üleilmastumine ja tarbijate vähene teadlikkus on löönud teatud väärtushinnangud ühiskonnas paigast ära. Endiselt on suureks probleemiks odava masstoodangu pealetung, mida tihti pakutakse eesti rahvusliku käsitööna. Masstoodangus on märgata ohtlikku tendentsi rahvusmuutrite üleekspluateerimisel.

Linnastumine ja omakultuurist võõrandumine loob olukorra, kus paikkonna traditsioonilisele käsitööle ja sellega seotud väärtustele ei pöörata piisavalt tähelepanu, et tagada jätkusuutlik areng.

Käsitöö arengule seab piire riiklike ja kohalike toetusmehhanismide, stabiilse tegevustoetuse puudumine paikkondades. Riigi regionaalpoliitika on puudulik, käsitööd ei väärtustata piisavalt kui kultuurinähtust, elustiili ja võimalikku elatusallikat.

4. Strateegilised eesmärgid

EESMÄRK 1. ERKL on hästitoimiv organisatsioon, mille võrgustik koosneb paikkondlikest keskseltsidest, käsitöökeskustest ja valdkondi esindavatest alaliitudest. Igas paikkonnas toimib infopunkt.

Kindel struktuur, ladus koostöö

Mõõdikud:

- paikkondlike keskseltside arv
- käsitöökeskuste arv
- alaliitude arv
- paikkondlike infopunktide arv
- toimivad andmebaasid (liikmed, toetajaliikmed, käsitööettevõtjad, alaliidud, koostööpartnerid)
- käsitöökonsulentide arv

Olulisemad tegevused

- Jätkusuutliku võrgustiku hoidmine, organisatsiooni põhiväärtuste mõtestamise ja arendamise kaudu.
- Paikkondlike keskseltside loomine ja toetamine.
- Käsitöökeskuste loomine ja toetamine.
- Alaliitude loomine ja toetamine.
- Paikkondlike infopunktide tegevuse hoogustamine.
- Korrastatud ja toimiva käsitöövaldkonna andmebaasi olemasolu tagamine.
- Teabepäevade korraldamine paikkondades.
- Käsitöökonsulentide süsteemi loomine ja väljaõpe

EESMÄRK 2. ERKL on oma valdkonna tuntud ja tunnustatud institutsioon Eestis ja Euroopas.

Meil on palju sõpru, oleme nähtavad

Mõõdikud:

- kuulumine valdkonnaga seotud olulistesse ühendustesse Eestis ja Euroopas, osalemine juhtorganite töös
- koostööpartnerite arv
- koostöölepingute arv
- süsteem enda nähtavaks tegemiseks, meediaplaani olemasolu
- toetav meediakajastus – ERKL-i tegevust kajastavad saated, ilmunud artiklid

Olulisemad tegevused

- Jätkusuutliku koostöö tugevdamine Eestis ja Euroopas.
- Ühistegevused koostööpartneritega.
- Visuaalse identiteedi kujundamine, logo tutvustamine.
- Logo kasutamise õiguste täiendamine ja kontroll.
- ERKL-i tegevuse kajastamine eesti- ja ingliskeelsel kodulehel ja suhtlusvõrgustikes.
- Reklaammaterjalide ja infolehe Teataja kirjastamine.
- Koostöö ajakirjaga Käsitöö.
- Ettevõtmiste laiem propageerimine meedia ja väljaannete kaudu.
- Meediaplaani koostamine, olulisemate ettevõtmiste pidev kajastamine meedias.

EESMÄRK 3. Rahvusliku käsitöö säilimine on tagatud elukestva õppe, järelkasvu toetamise ja mitmekesise koolitustegevuse kaudu.

Õppida on mõnus, see viib asja edasi

Mõõdikud:

- erinevatele sihtgruppidele (paikkondlike keskseltside ja alaliitude juhid, meistrid, huvilised, õpetajad) suunatud koolituste arv
- koolitustel osalenute arv
- kutsekeskuste arv
- kutsestandardite arv
- väljaantud kutsetunnistuste arv
- õppekirjandus (loengukonspektid, kursusematerjalid)

Olulisemad tegevused.

- Pakkuda organisatsioonisisest koolitust – Juhtide kool ja õppereisid.
- Täiendkoolitused käsitööühenduste juhtidele, meistritele, huvilistele ning õpetajatele.
- Koostöö huvi- ja üldharidus-, kutseõppe- ja kõrgkoolidega ning käsitööõpetajate ning tööõpetajate seltsidega. Ühisosa leidmine ja koolitusprogrammide koostamine.
- Pakkuda lastele võimalusi käsitööga tegeleda: meistrikojad laatadel ja väljanäitustel, suvekursused jne.
- Mitmekesiste õpetamisvormide kasutamine: suvekool, meistriõpe, kursused, käsitöölaager jne.

- Vaimse pärandi säilitamiseks võtta kõrgendatud tähelepanu alla hääbuvad käsitöötöehnikad ja hoida pidevat sidet valdkonna meistritega.
- Meistrite kaasamine üldhariduskoolide käsitöötundidesse.
- Laiapõhjalise koolituse korraldamine väikeettevõtjatele.
- Hoida töös jätkusuutlik süsteem koolitustegevuse teavitamiseks: info üleval kodulehel, teabeleht, elektrooniline teavitamine; teavitamine suhtlusvõrgustike kaudu.
- Motiveerida inimesi taotlema meistritunnistust (rahvakunsti- ja käsitöömeister I-V).
- Luua uusi kutsestandardeid.
- Korraldada regulaarselt eksamisesseid kutsehariduskeskustes ja ühildatud eksameid kutse- ja kõrgkoolides.
- Teavitada käsitöövaldkonda õpetavaid kutseõppeasutusi ja kõrgkooli võimalusest saada kutseksamikeskusteks ning pakkuda nende koolide lõpetajatele võimalust omandada rahvakunsti- ja käsitöömeistri vastava taseme kutsetunnistus koos kooli lõpetamisega.
- Uute koolitusprogrammide leidmine ja rakendamine Euroopa Liidu struktuurfondide toetusel.
- Rahvusvaheliste seminaride/konverentside korraldamine Eestis ja osalemine rahvusvahelistel ettevõtmistel.

EESMÄRK 4. Traditsioonide ja järjepidevuse väärtustamise, tegijate tunnustamise ja tegevuse mitmekesistamise kaudu on säilinud elujõuline rahvuslik käsitöö. Käsitöölased ettevõtmised on saavutanud ühiskonnas laia tuntuse.

Koos tehtud, hästi tehtud

Mõõdikud:

- Mardilaada toimumine
- vaimse pärandi (erinevate käsitöötöehnikate) kaardistus paikkondade kaupa
- Pärandihoidja auhinnad
- erinevate stipendiaatide hulk
- Tallinna keskaja päevade toimumine
- paikkondlike käsitöölaatade arv
- käsitöönäituste arv
- aastateemaga seotud ettevõtmiste arv
- iga-aastased käsitööpäevad
- käsitöö populariseerimisele ja uute toodete väljatöötamisele suunatud konkursside arv, osalejate arv
- avaldatud trükiste arv

Olulisemad tegevused.

- Rahvusliku elulaadi ja traditsioonide hoidmine ja säilitamine Mardilaada, riiklikult toetatud käsitöövaldkonna kvaliteetsema ettevõtmise kaudu.
- Vaimse pärandi väärtustamine, kaardistamine ja laiemale üldsusele tutvustamine.
- Pärandihoidja auhinna väljaandmine, statuudi muutmine vastavalt vajadusele;
- Käsitööstipendiumi väljaandmine Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu fondist. mis tegutseb SA Eesti Rahvuskultuuri Fondi raames. Eesmärgiks säilitada ja kasvatada fondi vahendeid stipendiumide iga-aastaseks väljaandmiseks.

- Lühi- ja pikaajaliste stipendiumide väljaandmine nii meistritele kui ka õpilastele käsitöövaldkonna edendamiseks, traditsiooniliste käsitöötehnikate omandamiseks.
- Muinas- ja keskaegse käsitöötraditsiooni hoidmine ja säilitamine Tallinna keskaja päevade kaudu
- Rahvakunstilaatade korraldamine erinevates paikkondades.
- Paikkondlike, üle-eestiliste ja rahvusvaheliste rahvakunstinäituste korraldamine.
- Käsitöö eri valdkondade laiaulatuslik propageerimine aastateemade kaudu.
- Rahvarõivaste valmistamise ja kandmise traditsiooni hoidmine ja edendamine.
- Pidev eriteemaliste käsitöökonkursside korraldamine täiskasvanutele, noortele ja lastele nii uute toodete kui ideede saamiseks.
- Paikkondlike käsitöötraditsioonide tutvustamine käsitööpäevade kaudu;
- Eesti ja Euroopa käsitöömeistrite omavaheliste kontaktide tihendamine ja ühistegevuse korraldamine.
- Aastateemade ja konkurssidega seotud kirjastustegevuse korraldamine

EESMÄRK 5. Eestlane väärtustab ja oskab tähele panna unikaalset eesti käsitööd, mis on üheks eestluse identiteedi aluseks.

Oma on armas

Mõõdikud:

- unikaalsete käsitööesemete tunnustamine ja tutvustamine meie kanalite kaudu
- tootearenduspreemiate arv
- konkursside võidutööde jõudmine käsitööturule
- käsitööliidu poolt tunnustatud käsitööpoodide ja avatud meistrikodade arv
- ERKL-i toetajaliikmete (väikeettevõtjate) arv

Olulisemad tegevused.

- Tootearenduspreemiad uue toodangu käsitööturule toomiseks.
- Toetada käsitööpoodide ja avatud meistrikodade loomist.
- Väikeettevõtjate ja avatud meistrikodade kaardistamine ning tutvustamine erinevate ettevõtmiste kaudu (*ring ümber käsitöö* jne.).
- Uue käsitöötoodangu tutvustamine meedia vahendusel.
- Otsida uusi turgusid Eestis ja Euroopas ning pakkuda huvilistele otsekontakte ERKL-i kaudu.
- Ettevõtlusfoorum.
- Parimate toodete tunnustamine keskaja päevadel ja mardilaadal.
- Aasta parima käsitöönäituse väljaselgitamine.
- Kontaktmessidel osalemine.

Näitused Rahvakunstigaleriis 2014

Eesti Käsitöö Maja (Pikk 22, Tallinn)

17.12.2013-6.01.2014	<i>Värvid ja varjud.</i> Christi Kütt ja Riina Tomberg
7.01-27.01	Keskaeg. Sepised Läti meistritelt
28.01-17.02	<i>Päike.</i> Lapitöö Seltsi meistrid
18.02-10.03	<i>Teretab tuuli.</i> Vilditud piltvaibad. Koidu Laur
11.03-31.03	<i>Ajaloolised vööd ja peakatted.</i> Maiken Mündi, Maret Lehis
1.04-21.04	<i>Kihelkondlike ehete kütkeis.</i> Keiu Kullas
22.04-12.05	<i>Noor käsitöömeister.</i> Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA
13.05-2.06	<i>Sõleroosid.</i> Gled-Airiin Saarsoo
3.06-25.06	<i>Sünergia.</i> TuleLoo
26.06-14.07	<i>SEE on rahvarõivas.</i> MTÜ Rahvarõivas
15.07-4.08	Liina Veskimägi-IIste isikunäitus
5.08-25.08	<i>Salli-kalli.</i> Kango Tekstiil
26.08-15.09	<i>Lambanaha- ja villatööd.</i> Saaremaa meistrid
16.09-6.10	<i>Tohunäitus ja õpituba.</i> Andres Rattasepp
7.10-27.10	Ulve Kangro isikunäitus
28.10-17.11	Kristi Jõeste isikunäitus
18.11-8.12	Lembe Maria Sihvre isikunäitus
9.12-30.12	Katre Arula isikunäitus

AASTARAAMATU LISAD

1. Teataja nr. 28 ja 29
2. Mardilaada leht 2013
3. Jaotusmaterjalid 2013. a (2014. a infovoldik, Mardilaada flaier)